

Pedagógiai program 2026.

Váli Vajda János Általános Iskola (2473 Vál, Szent István tér 1.)
Váli Vajda János Általános Iskola Gyúrói Tagiskolája (2464, Gyúró, Thököly utca 23.)
OM:201256

Hatályos: 2025. január 20-tól
Jóváhagyta: Vál, 2025. január 20.

Szabó Éva
intézményvezető

Tartalom

1. Az iskola nevelési programja	6
1.1 A nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai	6
Az intézményi nevelő-oktató munka célja	7
Az intézményi nevelő-oktató munka feladatai	7
Az intézményi nevelő-oktató munka eszközei, eljárásai	7
1.2 Kulcskompetenciák és kiemelt fejlesztési feladatok	8
1.3 A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	8
1.4 Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	10
Az egészségfejlesztés iskola feladatai	10
1.5 A közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	11
A közösségi nevelés területei	11
1.5.1 Hagyományőrző tevékenységek	12
A hagyományápolás tartalmi vonatkozásai	12
Iskolai szintű versenyek és szórakoztató rendezvények	13
A hagyományápolás külső megjelenési formái	13
1.5.2 Diákönkormányzat	13
1.5.3 „Határtalanul” Határon túli tanulmányi kirándulás program, egyéb kirándulások	14
1.5.4 „Ökoiskola” címmel a fenntartható fejlődésért	14
1.6 A pedagógusok helyi feladatai, az osztályfőnök feladatai	15
A pedagógusok legfontosabb helyi feladatait az alábbiakban határozzuk meg.	15
Az osztályfőnök feladatai és hatásköre	15
1.7 A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység	16
A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek	16
A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkózását segítő program	16
A beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdők segítése	17
A sajátos nevelési igényű tanulók értékelése	17
Az ifjúságvédelemi feladatok ellátása	18
A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység	19
1.8 Az intézményi döntési folyamatban való tanulói részvételi rendje	20
1.9 Kapcsolattartás a szülőkkel, tanulókkal, az iskola partnereivel	20
1.10 A tanulmányok alatti vizsga vizsgaszabályzata	21
A vizsgaszabályzat célja	21
A vizsgaszabályzat hatálya	21
1.11 Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai	23
1.12 A felvételi eljárás különös szabályai	23

Váli Vajda János Általános Iskola Pedagógiai Programja

2. Az intézmény helyi tanterve	24
2.1 A választott kerettanterv megnevezéses	24
2.3 Egész napos iskola.....	25
2.4 A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása	26
Az 1-2. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása	26
A 3-4. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása	26
Az 5-6. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása	26
A 7-8. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása	27
2.5 Mindennapos testnevelés.....	27
2.6 A választható tantárgyak, foglalkozások és a pedagógusválasztás szabályai	27
2.7 A tankönyv- és eszközválasztás szabályai.....	28
2.8 A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések	28
Egyéni tanrend.....	28
HH és HHH tanulók	28
SNI tanuló.....	28
2.9 Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái.....	28
2.10 Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározása	31
2.11 A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezési elvei	31
2.12A tanulók fizikai állapotának, edzettségének méréséhez szükséges módszerek	32
2.13 Az iskola egészségnevelési és környezeti nevelési elvei.....	32
Az iskola egészségnevelési elvei	32
Az iskola környezeti nevelési elvei	32
2.14 A tanulók jutalmazásának, magatartásának és szorgalmának értékelési elvei	33
A magatartás értékelésének elvei	33
A szorgalomjegyek megállapításának elvei	34
A jutalmazás, fegyelmezés iskolai elvei.....	35
3. Fejlesztő értékelés.....	37
Melléklet - Általános követelmények/Az osztályozó vizsga követelményei	39
Alsó tagozat	39
1. osztály.....	39
2. osztály.....	42
3. osztály.....	45
4. osztály.....	50
Állampolgári ismeretek	56
Biológia	59
7. osztály.....	59
8. osztály.....	60
Digitális kultúra	60

Váli Vajda János Általános Iskola Pedagógiai Programja

3–4. évfolyam	60
5–6. évfolyam	62
7–8. évfolyam	64
Dráma és színház 7. osztály.....	66
Élő idegen nyelv: Angol.....	68
5-6. évfolyam.....	68
7-8. évfolyam.....	70
Ének-zene	73
5.évfolyam	73
6.évfolyam	74
7.évfolyam	75
8. évfolyam	77
Etika.....	78
5. osztály.....	78
6. osztály.....	80
7. osztály.....	81
8. osztály.....	83
Fizika	84
Földrajz.....	88
7. évfolyam	89
8.évfolyam	91
Hon- és népismeret – 6. osztály.....	94
Kémia – 7- 8. évfolyam	95
Magyar nyelv és irodalom	98
5. évfolyam nyelvtan tananyagtartalma	98
6. évfolyam nyelvtan tananyagtartalma	99
5. évfolyam irodalom tananyagtartalma	100
6. évfolyam irodalom tananyagtartalma	101
7. évfolyam nyelvtan tananyagtartalma	101
8. évfolyam nyelvtan tananyagtartalma	102
7. évfolyam irodalom tananyagtartalma	103
8. évfolyam irodalom tananyagtartalma	104
Matematika	106
5–6. évfolyam	106
7–8. évfolyam	111
Technika és tervezés	114
5–6. évfolyam	114
7. évfolyam	117

Váli Vajda János Általános Iskola Pedagógiai Programja

Testnevelés	122
5–6. évfolyam	122
7–8. évfolyam	123
Történelem.....	126
5–6. évfolyam	126
7–8. évfolyam	128
Vizuális kultúra	133
5–6. évfolyam.....	133
7–8. évfolyam	135

Váli Vajda János Általános Iskola Pedagógiai Programja

1. Az iskola általános jellemzői

Az iskola hivatalos elnevezése:	Váli Vajda János Általános Iskola és Váli Vajda János Általános Iskola Gyúrói Tagiskolája
OM azonosító:	201256
Az intézmény alapító szerve:	Emberi Erőforrások Minisztériuma 1054 Budapest, Akadémia utca 3.
Az intézmény fenntartója	Dunaújvárosi Tankerületi Központ 2400 Dunaújváros Táncsics M. u. 1/a
Az iskola alapító okirata:	a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. tv. 21. § (3) bekezdése szerinti tartalommal, figyelemmel a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. EMMI rendelet 123. §-ában megfogalmazottak alapján
Felvehető maximális létszám:	Váli Vajda János Általános Iskola 256 fő; Gyúrói Tagiskola fő
Köznevelési és egyéb alapfeladatok:	nappali rendszerű iskolai oktatás, alsó és felsőtagozat, SNI-s tanulók integrált nevelése, oktatása, egész napos iskola, tanulószoba
Az iskola beiskolázási körzete:	Dunaújvárosi Tankerület által meghatározott beiskolázási terület
Az iskola vezetője:	Szabó Éva
Az iskola székhelyei:	2473 Vál, Szent István tér 1. 2464 Gyúró Thököly utca 25.
Elérhetőség:	22/353-428; vjaival@gmail.com (Vál) 22/468-559; gyuroiskola@gmail.com (Gyúró)

1. Az iskola nevelési programja

1.1 A nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

Az iskolában általános műveltséget megalapozó nevelés és oktatás folyik. Nyolc évfolyama előkészít a tanuló érdeklődésének, képességeinek, tehetségének megfelelő továbbtanulásra. A nyolcadik évfolyam végéig minden tanulónak el kell sajátítania mindazon követelményeket, amelyeket egyrészt a kerettantervek, másrészt az elfogadott irányelvek alapján készített helyi tantervek rögzítenek.

Iskolánk tanulóinál el kell érni, hogy az életfogytig tartó tanulás elvét elfogadva megfelelő életvezetési ismeretekkel rendelkezzenek, hogy a munkaerőpiacon eredményesen szerepeljenek. Abban is kell segítenie a fiatalokat, hogy megérjének a szabadság felelős megélésére, érzékük legyen az igazi értékek iránt. Megismerjék önmagukat és az őket körülvevő világot. Felülemelkedjenek a közepszerűségeken, ne fáradjanak bele a folytonos önképzésbe és önnévelésbe.

Pedagógiai tevékenységünk a fent idézett elvárásnak megfelelően tehát:

- egymás iránti felelősség, bizalom, szeretet és tapintat;
- az alapvető emberi és szabadságjogok, a gyermekeket megillető jogok érvényesítése
- intellektuális igényesség, kulturált stílus minden tevékenységében;
- erkölcsi normák betartása, betarttatása;
- az egészséges fejlődés érdekében: az egyéni és közösségi érdekek egyensúlyban tartása;
- az egyéni és életkori sajátosságok figyelembe vétele;
- a nemzeti, etnikai kisebbségi azonosságtudat tiszteletben tartása, fejlesztése;
- építés a tanulók öntevékenységre, önszerveződő képességére;
- a szülőkkel való konstruktív együttműködés.

Az alábbiakban felsoroljuk azokat az alapelveket, amelyek különösen nagy hangsúlyt fektetünk intézményünk egész pedagógiai működésében.

- A diák személyisége a pedagógus személyiségének megnyilvánulásai által fejlődik. Ezért különleges felelősség hárul mind szakmailag, mind morálisan a pedagógusokra.
- A nevelésben (különösen a kezdeti periódusokban) fokozott szerepe van a szokásautomatizmusoknak. Ezért a szokások kialakítására kitüntetett figyelmet kell szentelni, az erre fordított energia sokszorosan megtérül.
- Lehetőleg a dicséretet helyezzük előtérbe. Arra kell törekednünk, hogy az valóban mindig indokolt legyen.
- Nagy a jelentősége a tudásnak, az ismereteknek; értékkonfliktus esetén azonban az emberi morált magasabb rendű követelménynek kell tartani az ismeretnél, a személyiség harmóniáját, „belső békéjét” az érvényesülésnél.
- Döntő a követelmények belátáson alapuló belső igénnyé váló betartása, és a pontosság, a fegyelem, az önfegyelem gyakorlása. Ez a pedagógiai folyamatban részt vevő diákokra és pedagógusokra egyaránt vonatkozik.
- Az igényes követelményrendszer meghatározása és végrehajtása következetességet tételez fel.

Az intézményi nevelő-oktató munka célja

Pedagógiai munkánk célja, hogy:

- A gyermekeket, diákokat segítse abban, hogy az alapvető emberi értékekre építve művelt emberré, gazdag (szépre, jóra fogékony) személyiséggé embertársait szerető, felelős polgárrá, tisztességes és emberséges, alkotásra és boldogságra képes emberré váljanak.
- A gyerekek, szülők, partnerek, környezet elégedettségére törekedjék, ezen belül: a tudás, a fegyelem, a továbbtanulásra való felkészítés fontosságát hangsúlyozza.
- A gyermekek, diákok morális és esztétikai szemléletét alakítsa, kognitív és kommunikációs képességeinek, az értékes tudás és az értékes alkotások iránti igényét fejlessze.
- A tanítási tartalmak feldolgozásának folyamatában ismereteket közvetítsen, alapvető képességeket és alapkészségeket fejlesszen.
- Megalapozott, érvényes és személyes értékrendet alakítson ki
- A kudarc- és sikertűrés készségeit fejlessze.
- Az önálló, felelős állásfoglalás, cselekvés alapjait és (életkornak, fejlettségi foknak, saját személyiségjegyeknek megfelelő) készségeit kimunkálja.
- Magas színvonalú és sokrétű ismeretközléssel és hatékony szakmai munkával fejlessze a tanulók önálló problémamegoldó, gondolkodó képességét, készségét és a kreativitást.
- Nagy művészek, tudósok a gondolkodásra, a szellem fejlődésére gyakorolt hatását példaként állítsa.
- Magyarságunk gyökereit megismertesse (nyelv, történelem, magyarságtudat)
- Hagyományainkat, ünnepeinket megismertesse, átörökítse, élővé tegye.
- A kulturált szórakozás igényét kialakítsa.

Az intézményi nevelő-oktató munka feladatai

- Segítse elő az egyéni életélmények szerzését, az egyéni képességek kibontakozását az órai munkában és a tanórán kívüli tevékenységekben.
- Fejlessze a tanulók problémamegoldó gondolkodását, az összefüggések felismerését, a morális kérdések megítélését.
- Tehetséggondozó és felzárkóztató programokkal támogassa az egyéni képességek kibontakozását.
- Teremtsen a diákok számára életkoruknak megfelelő formájú és jelentőségű döntési helyzeteket.
- Hozzon létre konstruktív, jellegzetes, tartalmas és felelős, szellemi arculattal rendelkező alkotó közösségeket, ahol a tanuló a közösségben való élet során fejlessze önismeretét, együttműködési készségét, akaratát, segítőkészségét, szolidaritásérzését, empátiáját.
- Törekedjen azoknak a hátrányoknak a csökkentésére, amelyek a gyermekek szocio-kulturális környezetéből vagy eltérő ütemű éréséből fakadnak.

Az intézményi nevelő-oktató munka eszközei, eljárásai

Nevelő-oktató munkánk eljárásainak, eszközeinek igazodnia kell a tanulók életkori sajátosságaihoz, értelmi fejlettségéhez, képességeihez, a pedagógusok személyiségéhez, felkészültségéhez.

Az eljárások, eszközök alkalmazásának egyetlen törvénye van: a módszerek, eljárások kombinációja. Kiemelten kezeljük az iskola értékelési rendszerét, a dicséretet, osztályzást, jutalmazást, stb.

Napjaink pedagógiai gyakorlata, tapasztalata, valamint a nevelés kiemelt szerepe a nevelő-oktató munka során megkívánja, hogy a módszereket a nevelés folyamatában betöltött szerepük alapján csoportosítsuk. Ennek alapján az alábbi csoportosítás végezhető el:

- A meggyőzés módszerei (az oktatás, példaképzés, önbírálat, beszélgetés, tudatosítás, stb.).
- A tevékenység megszervezésének módszerei (követelés, ellenőrzés, értékelés, játékos módszerek, gyakorlás, stb.).
- A magatartásra ható, ösztönző módszerek (ígéret, biztatás, elismerés, dicséret stb.).
- A jutalmazás formái (szóbeli dicséret, írásbeli dicséret, oklevél, jutalomkönyv, tárgyi jutalom, stb.).
- A büntetés formái szóbeli figyelmeztetés, szaktanári figyelmeztetés, osztályfőnöki figyelmeztetés, intés, megrovás, igazgatói figyelmeztetés, intés, megrovás, nevelőtestület figyelmeztetés, intés, megrovás, párhuzamos osztályba való áthelyezés, eltanácsolás az intézményből.

1.2 Kulcskompetenciák és kiemelt fejlesztési feladatok

A nemzeti alaptanterv (2020) az Európai Unió által ajánlott kulcskompetenciákból kiindulva, azokra építve, de a hazai sajátosságokat figyelembe véve az alábbiak szerint határozza meg a tanulási területeken átívelő általános kompetenciákat.

- A tanulás kompetenciái
- Kommunikációs kompetenciák: anyanyelvi és idegen nyelvi
- Digitális kompetenciák
- Matematikai gondolkodási kompetencia
- Személyes és társas kapcsolati komp.
- Kreativitás, önkifejezés, kult. tudatosság
- Munkavállalói, vállalkozói kompetencia

1.3 A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Iskolánk nevelő és oktató munkájának alapvető feladata, hogy a tanulók személyiségét a különféle iskolai tevékenységek megszervezésével széleskörűen fejlessze.

Személyiségfejlesztés alapelvei:

Minden ember egyedi, individuum, aki egyszeri és megismételhetetlen, és a fejlődés során a fizikai és pszichés tulajdonságai dinamikus rendszerré egyesülnek.

Eszményi nevelési céljaink tehát nem mindenkinél, és nem azonos szinten érhetők el.

A személyiség folytonos kapcsolatban, kölcsönhatásban van a környezetével.

A személyiség az élet utolsó pillanatáig fejlődőképes, de a fejleszthetőség mértéke más és más, ezért egyetlen tanulóról sem mondhatunk le, és nem fejleszthetjük fejlődésének optimumán túl.

Személyiségfejlesztés alapkérdése:

A gyermekekkel elfogadtassuk az eszményeket, értékes példákat, magatartásformákat, és az azokhoz való alkalmazkodást. De segíteni kell kialakítani a saját egyéniségüket is.

Tanulóink személyiségfejlesztésével kapcsolatos feladataink:

- A tanulók erkölcsi nevelése.
Feladata: Az alapvető erkölcsi értékek megismertetése, tudatosítása és meggyőződéssé alakítása tanulóink körében.
- A tanulók értelmi nevelése.
Feladata: Az értelmi képességek, illetve az önálló ismeretszerzéshez szükséges képességek kialakítása, fejlesztése. A világ megismerésére való törekvés

igényének kialakítása, felkészülés az egész életen át tartó tanulásra. A helyi tantervben leírt tartalmak átadása, elsajátíttatása, valamint az ezekre épülő differenciálás.

- A tanulók közösségi (társas kapcsolatokra felkészítő) nevelése.

Feladata: Az emberi együttélés szabályainak megismertetése. A társas kapcsolatok fontosságának tudatosítása, az együttműködési készség kialakítása, az önismeret fejlesztésével. A kulturált magatartás és kommunikáció elsajátítása és megtartása. Értékkorrekciók, beállítódások kialakítása: felelősség, autonóm cselekvés, megbízhatóság, tolerancia, társadalmilag elfogadott viselkedésformák.

- A tanulók érzelmi (emocionális) nevelése.

Feladata: Az élő és élettelen környezet jelenségeire, a tanulók közösségeire és önmagukra irányuló helyes, cselekvés és aktivitásra készítendő érzelmek kialakítása. Ebben fontos szerepet kap az osztályoknak szervezett délutáni kirándulások, programok, akadályversenyek.

- A tanulók esztétikai nevelése.

Feladata: Szűkebb és tágabb környezetünk esztétikájának tudatosítása, értékmegeőrző magatartás kialakítása. Igényesség önmagunkkal és környezetünkkel szemben, pl. az osztály, az iskola rendje, tisztasága, esztétikus és ismeretbővítő közös díszítés, faliújság készítés. A marionettárási Művészeti Iskola tagintézményeként táncházak, koncertek, kiállítások szervezése.

- A tanulók akarati nevelése.

Feladata: Az önismeret, a tanulók saját személyiségének kibontakoztatására vonatkozó igény felébresztése. A kitartás, a szorgalom, a céltudatosság, az önuralom, az elkötelezettség kialakítása, kötelességtudat.

- A tanulók nemzeti, hazafias nevelése.

Feladata: A szülőhely és a haza múltjának és jelenének megismertetése. A nemzeti hagyományok, a nemzeti kultúra megismertetése, emlékeinek tisztelése, ápolása, megbecsülése. A nemzeti összetartozás ápolására irányuló, hazafias elköteleződésre nevelés. A hazaszeretet érzésének felébresztése. Különösen fontosnak tartjuk községünk hírességei emlékének ápolását (Ürményi József, Vajda János, Kokas Ignác), községünk múltjának megismertetését, hagyományainak ápolását.

- A tanulók aktív állampolgárságra és demokráciára nevelése.

Feladata: Az alapvető állampolgári és Európai Unió jogok és kötelességek megismertetése. Az érdeklődés felkeltése a társadalmi jelenségek és problémák iránt. Igény kialakítása a közösségi tevékenységekre, az iskolai és a helyi közéletben való részvételre.

- A tanulók munkára nevelése.

Feladata: Az emberek által végzett munka fontosságának és folytonosságának tudatosítása. A tanulók önellátására és környezetük rendben tartására irányuló tevékenységek gyakoroltatása. A munkavégzés, mint az ember egész személyiségét fejlesztő folyamat iránti tudatos törekvés, igény kialakítása.

- A tanulók testi és lelki egészségre történő nevelése.

Feladata: A tanulók testi képességeinek fejlesztése, a testmozgás iránti igény felkeltése. Egészséges, edzett személyiség kialakítása. Az egészséges életmód és

az egészségvédelem fontosságának tudatosítása, az egészséges életmód iránti igény kialakítása. Iskolánkban biztosítjuk a mindennapi testedzést, a délutáni diáksportkör, valamint a sportnapok szervezésével, illetve a heti 5 testnevelés órával.

A tanulók környezeti nevelése (fenntarthatóság, környezettudatosság)

Feladata: A természetes és mesterséges emberi környezet értékeinek megismerése. Értékmegőrző és fejlesztő, környezettudatos magatartás kialakítása. Az egészséges természet kialakításaért és megtartásáért tevékenykedő tudatos és felelős személyiség kialakítása. Évenként papírgyűjtés, folyamatosan szelektív hulladékgyűjtést (elhasznált elemek) rendezünk, a gyerekek segítségével tartjuk rendben iskolánk udvarát és környezetét, gondoskodunk a téli madáretetésről az ismét elnyert ÖKOISKOLA cím jegyében.

- A tanulók közlekedési nevelése

Feladata: A helyes és biztonságos közlekedés szabályainak elsajátíttatása az életbiztonságunkat növeli.

- Társadalmi bűnmegelőzés, áldozattá válás elkerülése

Iskolánkban a bűnmegelőzésre nevelésnek komoly hagyományai vannak. A rendőrség szakemberei segítségét kérjük akik, előadásokat tartanak a gyerekeknek, melyben az áldozattá válás elkerülése is szerepel.

az internet veszélyeiről előadás szervezése

Az osztályfőnöki órákon, is feldolgoznak kollégáink ilyen témákat (iskolai bántalmazás)

- Az erőszakmentes konfliktuskezelő technikák elsajátítása

Diákjainkban a mindennapi együttlét során ki kell alakítanunk a konfliktusok kezelésének erőszakmentes technikáit.

Konfliktuskezelési technikák gyakorlati alkalmazásának színterei:

- Osztályfőnöki órákon, az osztályban kialakuló konfliktusok megbeszélése, vitakultúra elsajátítása
- Erkölcstan órákon a konfliktusok etikus kezelése.
- Szünetekben, szabadidőben kialakuló konfliktusok esetén az ügyeletes pedagógus feladata a problémamegoldás segítése
- Magatartási, beilleszkedési gondokkal küzdő gyermekeinknél kiemelten foglalkoznak ezzel a témával fejlesztő pedagógusaink.
- ill. minden alkalommal, amikor szükséges

1.4 Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Az egészségfejlesztés iskola feladatai

- elérni, hogy az iskolai környezet nevelő hatású legyen,
- segíteni az egészség megőrzését,
- hogy az iskola szabadtéri területeinek állapota minőségileg jobb legyen,
- az iskolai étkezés rendje kulturálttá váljék,
- higiénia és tisztaság jellemezze az iskolát,

A pedagógus alapvető feladata, hogy a gyermekek, tanulók részére az egészségük, testi épségük megőrzéséhez szükséges ismereteket átadja, és ezek elsajátításáról meggyőződjön; ha észleli, hogy a tanuló balesetet szenved, vagy ennek veszélye fennáll, a szükséges intézkedést megtegye.

Az iskola egészségügyi ellátás iskolaorvos, fogorvos és védőnő együttes szolgáltatásából áll. Az iskola fogászati ellátás preventív és terápiás gondozást jelent a szükségletnek megfelelően.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása

Az **elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása** tanítási órákon belül (osztályfőnöki, biológia, környezetismeret és testnevelés óra) és délutáni csoportfoglalkozásokon valósul meg.

Az iskolai elsősegélynyújtás oktatásának legfőbb célja:

Az iskolában, háztartásban, közlekedés során mindenkit érhet kisebb vagy nagyobb sérülés, baleset, s bármikor kerülhetünk olyan helyzetbe, hogy segítséget kell nyújtsunk mások számára is. Sokszor a helyszínen nyújtott első segítség életet menthet, vagy meghatározza a gyógyulás súlyosságát, kimenetelét is. Az időben és jól felismert segítségnyújtással megállíthatjuk a sérülés további romlását is.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának formái technika, osztályfőnöki, biológia és környezetismeret órákon:

- a) elméleti oktatás
- b) gyakorlati feladatok megoldása, szituációs feladatok a védőnő bevonásával

1.5 A közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A tanulói személyiség fejlesztésére irányuló nevelő és oktató munka iskolánkban egyrészt a nevelők és a tanulók közvetlen, személyes kapcsolata révén valósul meg, másrészt közvetett módon, a tanulói közösség ráhatásán keresztül érvényesül.

Az emberi élet alapja a társas valóság. Az ebben való élethez, eligazodáshoz elengedhetetlen a közösségben való nevelés, amely mint tanulási színtér is megjelenik.

A közösségfejlesztés az a folyamat, amely az egyén és a társadalom közötti kapcsolatot kialakítja, megteremti.

A közösségi nevelés területei

A közösségfejlesztés közös feladat. Az iskola valamennyi dolgozójának figyelembe kell vennie mindennapi munkája során, hogy példaként áll a diákok előtt megjelenésével, viselkedésével, beszédstílusával.

A pedagógiai program szempontjából iskolánk keretén belül működő közösségi nevelés területei:

- szaktárgyi órák, osztályfőnöki órák
- Tanórán kívüli szabadidős foglalkozások: napközi, tanulószoba, szakkörök, korrepetálás, kirándulások, erdei iskolák, Erzsébet-tábor, Határtalanul Pályázat
- Diákönkormányzati munka

Tanórán megvalósítható közösségfejlesztési feladataink

- Törekedni kell a tanulás támogatására kölcsönös segítségnyújtással, ellenőrzéssel, a tanulmányi és a munkaerőköls erősítésével.
- Segíteni a tanulók kezdeményezéseit, a közvetlen tapasztalatszerzést.
- A közösségi cselekvések kialakítása, fejlesztése (példamutatással, helyes cselekvések bemutatásával, bírálat, önbírálat segítségével),
- A tanulók önállóságának, öntevékenységének fejlesztése.
- Különböző változatos munkaformákkal (csoportmunka, differenciált, egyéni munka, kísérlet, verseny) az együvé tartozás, az egymásért való felelősség érzésének erősítése.

- Törekedni kell olyan pedagógus közösség kialakítására, amely összehangolt követelményeivel és nevelési eljárásaival az egyes osztályokat vezetni, és tevékenységüket koordinálni tudja,

Tanórán kívüli foglalkozások közösségfejlesztő feladatai

- Nevelje a tanulókat az önellenőrzésre, egymás segítésére és ellenőrzésére, toleranciára.
- Átgondolt játéktervvel és a tevékenység pedagógiai irányításával biztosítsák, hogy a különböző játékok, tevékenységek megfelelően fejlesszék a közösséget, erősítsék a közösséghez való tartozás érzését.
- A sokoldalú és változatos foglalkozások (zenei, tánc, képzőművészeti, kézműves, stb.) járuljanak hozzá a közösségi magatartás erősítéséhez.
- A séták, a kirándulások mélyítsék el a természetszeretetet és a környezet iránti felelősséget.

Diákönkormányzat közösségfejlesztő feladatai

- Határozzon meg olyan közös értékeken és érdekeken alapuló közös és konkrét célokat, amellyel nem sérti az egyéni érdekeket.
- Fejlessze a meglevő közösségi munkákat, közösségépítő tevékenységeket.
- Törekedjen a közösség iránti felelősségtudat kialakítására, fejlesztésére.

A pedagógus közösségfejlesztő feladatai a szabadidős tevékenység során

- Építsen ki jó kapcsolatot az adott korosztállyal, szüleikkel, külső szakemberekkel.
- Fejlessze a csoportokban végzett közös munka során az önismeretet, az önfegyelmet, az együttműködést.
- Segítse olyan csoportok kialakítását, amelyek az emberi kapcsolatok pozitív irányú elmélyítésével hatnak az egész személyiség fejlesztésére.

1.5.1 Hagyományőrző tevékenységek

A hagyományápolás tartalmi vonatkozásai

Az iskola hagyományainak ápolása, ezek fejlesztése és bővítése, valamint az iskola hírnevének megőrzése, öregbítése *az iskolaközösség minden tagjának joga és kötelessége*. A hagyományok ápolásával kapcsolatos aktuális feladatokat, időpontokat, valamint felelősöket a nevelőtestület az iskola éves munkatervében határozza meg.

Az intézmény hagyományos kulturális és ünnepi rendezvényei

- A legjelentősebb történelmi eseményekről való megemlékezés (október 23, március 15.) minden esztendőben megtörténik. Ezekre az évfordulókra a tanulóközösségek műsort készítenek szaktanáraik segítségével. Lehetőség van arra is, hogy az igazgató által megbízott pedagógus készítse el a műsort az általa kiválasztott szereplők közreműködésével.
- Rövid műsor keretében kell megemlékezni az aradi vértanúk mártírhalálának évfordulójáról, valamint a trianoni békeszerződés évfordulójáról. A tanítási órák keretében minden évben megemlékezünk a kommunizmus áldozatairól, illetve a Holocauról.
- Megemlékezünk a Zene, az Állatok, a Víz, a Madarak és Fák és a Föld napjáról is.
- Együtt szaval a nemzet- a magyar kultúra napja (jan. 22)
- Népmese napja alsóban -Benedek Elek születésnapja

- Ünneptélyes keretek között tartjuk a tanévnyitót és a tanévzárót, valamint végzős diákjaink búcsúztatását, a ballagást.
- Minden hétfői napot a Himnusz elénekülésével kezdünk.

Iskolai szintű versenyek és szórakoztató rendezvények

- Komoly előkészítést és körültekintő szervezést igényel a több évtizedes múltra visszatekintő Vajda hét eseményeinek megrendezése
- Vármegyei szintű Vajda János Szavalóversenyt szervezünk
- Körzeti futóversenyt szervezünk a Vajda hét keretében
- Közkedvelt esemény a tanulók körében a farsangi és Mikulás buli, a sportnap és az akadályversenyek.

A hagyományápolás külső megjelenési formái

Az intézmény jelvénye, mely az iskolazászlón is jelen van

Az iskola tanulóinak kötelező ünnepi viselete, sportöltözete

Ünnepi viselet:

- Lányoknak: sötét szoknya vagy nadrág, fehér blúz, iskolajelvény vagy sál
- Fiúknak: sötét nadrág, fehér ing, nyakkendő v. iskolajelvény

Az iskola hagyományos sportfelszerelése:

- Lányok számára: tornacipő/edzőcipő fehér zokni, sötét tornadressz/melegítő/rövidnadrág/fehér póló.
- Fiúk számára: tornacipő/edzőcipő, fehér zokni, fehér póló v. trikó, sötét tornanadrág/melegítő.

1.5.2 Diákönkormányzat

A diákönkormányzat az iskola diákjainak érdekvédelmi és jogérvényesítő szervezete. A diákönkormányzat véleményt nyilváníthat, javaslattal élhet a nevelési-oktatási intézmény működésével és a tanulókkal kapcsolatos valamennyi kérdésben. A diákönkormányzat **saját szervezeti és működési szabályzata szerint működik.** Jogait a hatályos jogszabályok, joggyakorlásának módját saját szervezeti szabályzata tartalmazza. A működéséhez szükséges feltételeket az intézmény vezetője biztosítja a szervezet számára.

A diákönkormányzat véleményt nyilváníthat, javaslattal élhet a nevelési-oktatási intézmény működésével és a tanulókkal kapcsolatos valamennyi kérdésben.

A diákönkormányzat szervezeti és működési szabályzatát a diákönkormányzat készíti el és a nevelőtestület hagyja jóvá. Az iskolai diákönkormányzat élén, annak szervezeti és működési szabályzatában meghatározottak szerint választott diákönkormányzati vezető illetve az iskolai diákbizottság áll.

A diákönkormányzat tevékenységét a diákmozgalmat segítő tanár támogatja és fogja össze, akit ezzel a feladattal – a diákközösség javaslatára – az igazgató bíz meg határozott, legfőljebb ötéves időtartamra. A diákönkormányzat minden tanévben – az iskolai munkarendben meghatározott időben – diákközgyűlést tart, melynek összehívását a diákönkormányzat vezetője kezdeményezi. A

diákközygyűlés napirendi pontjait a közgyűlés megrendezése előtt 15 nappal nyilvánosságra kell hozni.

A diákönkormányzat szervezeti és működési szabályzatát az intézmény belső működésének szabályai között kell őrizni. A diákönkormányzat az iskola helyiségeit, az iskola berendezéseit – az igazgatóhelyetttessel való egyeztetés után szabadon használhatja.

A diákönkormányzat véleményét – a hatályos jogszabályok szerint – be kell szerezni

- az iskolai SZMSZ jogszabályban meghatározott rendelkezéseinek elfogadása előtt,
- a tanulói szociális juttatások elosztási elveinek meghatározása előtt,
- az ifjúságpolitikai célokra biztosított pénzeszközök felhasználásakor,
- a házirend elfogadása előtt

A vélemények írásos vagy jegyzőkönyvi beszerzéséért az intézmény igazgatója felelős. *A jogszabály által meghatározott véleményeztetésen felül az intézmény nem határoz meg olyan ügyeket, amelyekben a döntés előtt kötelező kikérni a diákönkormányzat véleményét.*

1.5.3 „Határtalanul” Határon túli tanulmányi kirándulás program, egyéb kirándulások

A Nemzeti Összetartozás Napja bevezetéséről, a magyarországi és a külhoni magyar fiatalok közti kapcsolatok kialakításáról és erősítéséről a közoktatásban, valamint a Magyarország határain kívül élő magyarság bemutatásáról szóló 39 / 111 országgyűlési határozat, valamint a 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről 9. § (4) bekezdése alapján a hetedik-évfolyamon lehetőség szerint határon túli kirándulást szervezünk.

A HATÁRTALANUL programban való részvétel célja a határon túli magyarsággal kapcsolatos ismeretek bővülésének elősegítése. A határon túli kiránduláshoz – pályázat benyújtásával igénybe vesszük a központi költségvetés támogatását. A határon túli kirándulást sikeres pályázat esetén valósítjuk meg. Sikeres pályázat érdekében külhoni iskolával igyekszünk cserekapcsolatot kiépíteni.

Az osztályok tanulmányi kiránduláson vehetnek részt az éves munkatervben meghatározott feltételek szerint. Kétnapos tanulmányi kirándulás a 8 évfolyamon szervezhető.

1.5.4 „Ökoiskola” címmel a fenntartható fejlődésért

A fenntarthatóság gondolatának előtérbe kerülése egyre sürgetőbb az emberiség jövőjét tekintve. Intézményi vállalásokkal, a fenntarthatóság pedagógiájának magas szintű megvalósításával azon dolgozunk, hogy méltók legyünk az elnyert Örökös Ökoiskola címre.

Céljaink:

- A gyermekek magatartásának, tudásának, attitűdjeinek, értékrendjének, érzelmi viszonyulásainak, szokásainak formálása.
- A megfelelő környezeti attitűd kialakítása, s fokozott környezeti felelősség ébresztése tanulóinkban.
- A megfelelő érzelmi viszonyulás és a környezetbarát tanulói szokásrend kialakítása.
- Egyéni tanulói magatartás és szokások változása érdekében a fenntartható élet etikájának elfogadtatása.

Az ökoiskolai címre vonatkozó pályázati kiírás megnevezi azokat az elvárásokat, melyek biztosítékai és bizonyítékai annak, hogy a pályázó iskola intézményi keretek között átgondoltan, rendszerszerűen és mindennapi gyakorlatként foglalkozik a környezettudatossággal, a fenntarthatóságra neveléssel, a környezeti-, és egészségneveléssel. Ezeket a tevékenységekben megnyilvánuló elvárásokat számba véve tervezzük a fenntarthatóság pedagógiája megvalósítását.

1.6 A pedagógusok helyi feladatai, az osztályfőnök feladatai

A pedagógusok feladatainak részletes listáját személyre szabott munkaköri leírásuk tartalmazza.

A pedagógusok legfontosabb helyi feladatait az alábbiakban határozzuk meg.

- a tanítási órákra való felkészülés,
- a tanulók dolgozatainak javítása,
- a tanulók munkájának rendszeres értékelése,
- a megtartott tanítási órák dokumentálása, az elmaradó és a helyettesített órák vezetése,
- kísérletek összeállítása, dolgozatok, tanulmányi versenyek összeállítása és értékelése,
- a tanulmányi versenyek lebonyolítása,
- tehetséggondozás, a tanulók fejlesztésével kapcsolatos feladatok,
- felügyelet a tanulmányi versenyeken, iskolai méréseken,
- iskolai kulturális, és sportprogramok szervezése,
- osztályfőnöki, munkaközösség-vezetői, diákönkormányzatot segítő feladatok ellátása,
- az ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátása,
- szülői értekezletek, fogadóórák megtartása,
- részvétel nevelőtestületi értekezleteken, megbeszéléseken,
- a tanulók felügyelete óráközi szünetekben,
- tanulmányi kirándulások, iskolai ünnepségek és rendezvények megszervezése,
- iskolai ünnepségeken és iskolai rendezvényeken való részvétel,
- részvétel a munkaközösségi értekezleteken,
- tanítás nélküli munkanapon az igazgató által elrendelt szakmai jellegű munkavégzés,
- iskolai dokumentumok készítésében, felülvizsgálatában való közreműködés,
- szertárrendezés, a szakleltárak és szaktantermek rendben tartása,
- osztálytermek rendben tartása és dekorációjának kialakítása.

Az osztályfőnököt – az osztályfőnöki/alsós munkaközösség vezetőjével konzultálva – az igazgató bízza meg lehetőség szerint minden tanév júniusában, elsősorban a felmenő rendszer elvét figyelembe véve.

Az osztályfőnök feladatai és hatásköre

- Az iskola pedagógiai programjának szellemében neveli osztályának tanulóit, munkája során maximális tekintettel van a személyiségfejlődés jegyeire.
- segíti a tanulóközösség kialakulását.
- Segíti és koordinálja az osztályban tanító pedagógusok munkáját. Kapcsolatot tart az osztály szülői munkaközösségével.
- Figyelemmel kíséri a tanulók tanulmányi előmenetelét, az osztály fegyelmi helyzetét.
- Minősíti a tanulók magatartását, szorgalmát, minősítési javaslatát a nevelőtestület elé terjeszti.
- Szülői értekezletet tart.
- Fogadóórát tart.
- Ellátja az osztályával kapcsolatos ügyviteli teendőket: digitális napló vezetése, ellenőrzése, félévi és év végi statisztikai adatok szolgáltatása, bizonyítványok

megírása, továbbtanulással kapcsolatos adminisztráció elvégzése, hiányzások igazolása.

- Segíti és nyomon követi osztálya kötelező orvosi vizsgálatát.
- Kiemelt figyelmet fordít az osztályban végzendő ifjúságvédelmi feladatokra, kapcsolatot tart az családsegítővel-jelzőlapok
- Tanulóit rendszeresen tájékoztatja az iskola előtt álló feladatokról, azok megoldására mozgósít, közreműködik a tanórán kívüli tevékenységek szervezésében.
- Javaslatot tesz a tanulók jutalmazására, büntetésére.
- Részt vesz az osztályfőnöki/alsós munkaközösség munkájában, segíti a közös feladatok megoldását.
- Rendkívüli esetekben órát látogat az osztályban.

1.7 A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység

A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek

A tehetségfejlesztés lehetőségei intézményünkben:

- Személyes beszélgetések, a biztatás, a jutalmazás megfelelő formáinak megkeresése
- Differenciált foglalkozások
- Tehetséggondozó programok, szakkörök, versenyek szervezése
- Felkészítés versenyekre, pályázatokon való részvételre
- Felkészítés továbbhaladásra, magasabb tanulmányok folytatására
- Kiugró tehetségek szakemberhez való irányítása, aki gondoskodik megfelelő fejlesztésükről.
- Versenyeken való részvétel

A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkózását segítő program

Tanulóink előképzettségében nemcsak a megszerzett ismeretek, készségek terén mutatkoznak jelentős –a lemaradók számára speciális segítség nélkül leküzdhetetlen hátrányt jelentő – különbségek, hanem a szocializáció fokában, viselkedésmódban, az udvariassági szabályok ismeretében, személyi higiénia terén.

Az esélyegyenlőtlenség csökkentése fontos feladatunk, amely speciális felzárkóztató programokkal, személyes törődéssel, beszélgetésekkel történhet.

Kiváltképpen megkülönböztetett törődésben kell részesítenünk az érzelemszegény gyermekeket, akiket csak önmagunk, szeretetünk folyamatos ajándékozásával zárkoztathatunk fel.

A felzárkóztatás egy komplex, nagy körültekintést, lelkiismeretességet és áldozatosságot kívánó pedagógiai tevékenység. Jelenti a lemaradás fokának és okainak feltárását, a tanuló helyes önismeretre és küzdőképességre való nevelését, a tanórán kívüli felzárkóztató foglalkozások és a tanórai differenciált foglalkoztatás megtervezését, szervezését és kivitelezését.

Arra törekszünk, hogy a tanulócsoporthoz egységesen magasabb tudásszintje, a korábban lemaradó tanulók erőfeszítésének példája, valamint a folytonos kétirányú differenciálásra való törekvés a tanári munkában számukra is meghozza a kívánt eredményt.

A felzárkóztató programok elsődleges feladata az érdeklődés, a gondolkodás, a beszéd megfelelő fejlesztése.

A beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdők segítése

Alapító okiratunknak megfelelően vállaljuk enyhén értelmi fogyatékos tanulók integrált oktatását is. Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók fejlesztése, oktatása a fogyatékoság típusának megfelelő szakos gyógypedagógus bevonásával történik.

A nevelésükhöz biztosított feltételek:

- speciális tanterv, tankönyv segédletek
- a szakértői és rehabilitációs bizottság véleményének megfelelő egyénre szabott haladási tempó és követelményrendszer kialakítása,
- hosszabb időkeret biztosítása egy-egy tanév tananyagának elsajátítására.

A fejlesztő- és gyógypedagógusok feladatai:

- segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését,
- feltérképezi a gyermek képességeinek, a fejletlen vagy sérült funkcióit,
- javaslatot tesz a fogyatékoság típusához, a tanuló egyéni igényeihez szükséges környezet kialakítására, a tanuló elhelyezése az osztályteremben, szükséges megvilágítás, hely- és helyzetváltoztatást segítő bútorok, eszközök alkalmazása stb./,
- segítséget nyújt a tanuláshoz, művelődéshez szükséges speciális segédeszközök kiválasztásában, tájékoztat a beszerzési lehetőségekről,
- figyelemmel kíséri a tanulók haladását, részt vesz a részeredmények értékelésében, javaslatot tesz az egyéni fejlesztési szükséglethez igazodó módszerváltásokra,
- együttműködik a többi pedagógussal, figyelembe veszi a tanulóval foglalkozó pedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait,
- terápiás fejlesztő tevékenységet végez a tanulóval való közvetlen foglalkozásokon – egyéni fejlesztési terv alapján a rehabilitációs fejlesztést szolgáló órakeretben, ennek során támaszkodik a tanuló meglévő képességeire, az ép funkciókra,
- a habilitációs- rehabilitációs foglalkozásokat egyéni, csoportos formában tartja,
- a szakvélemények alapján, minden egyes tanulóval külön egyéni fejlesztési tervet készít,
- a foglalkozások anyagának, tapasztalatainak feljegyzését folyamatosan végzi, egyéni fejlődési lapokon dokumentálja,
- minden tanév végén jelzi az illetékes TKVB felé azoknak a tanulóknak az adatait, akiknek a következő tanévben kötelező felülvizsgálatuk lesz.

A sajátos nevelési igényű tanulók értékelése

Az SNI tanulók oktatásának irányelve:

- Sikerkritériumnak a tanulók beilleszkedését, a többi tanulóval való együtt haladását tekintjük.
- Személyre szabott pedagógiai eljárásokat, eszközöket, módszereket alkalmazunk.
- A tananyag feldolgozásánál figyelembe vesszük a tantárgyi tartalmak egyes SNI tanulók csoportjára jellemző módosulásait.
- Egyéni fejlesztési tervet készít a gyógypedagógus.
- Egyéni haladási ütemet biztosítunk.
- Együttműködünk a nevelési tanácsadó szakembereivel.
- A tanulási-, magatartási- és beilleszkedési nehézséggel /BTM/ küzdő gyermekek értékelését a Nevelési Tanácsadó szakvéleményében leírtak alapján végezzük.

- A tanulásban akadályozott tanulók eltérő /személyre szabott/ tanterv szerint haladhatnak.
- Az értékelésnél a méltányosság és a személyre szabottság elve kerül érvényesítésre

Nagyon fontosnak tartjuk a beilleszkedési, magatartási problémákkal küszködő tanulók fejlesztését, mert a problematikus tanuló saját fejlődésének és közössége fejlesztésének is gátjává válhat.

Feladatunk:

- A tanuló személyiségének és környezetének megismerése, a problémák gyökerének feltárása.
- A fejlesztő módszerek megbeszélése, egyeztetése a családdal.
- A megfelelő beilleszkedés hatékony segítése.
- A szülők segítése a családi, a nevelési konfliktusok megoldásában.

Ennek érdekében fejleszteni szükséges a gyermek önismeretét, önbizalmát, együttműködési, kapcsolatépítési képességét, szerepelni tudását, konfliktuskezelői képességét.

A fejlesztés színterei az iskolai, osztályközösségi programok.

Az elérendő cél a gyerekek, tanulók felelősségtudatának, önfegyelmének, kezdeményezőkézségének, csoportmunkára való alkalmasságának kialakítása.

Az ifjúságvédelemi feladatok ellátása

A nevelők és a tanulók személyes kapcsolatainak és a családlátogatásoknak egyik fő célja a gyermek- és ifjúságvédelemmel összefüggő problémák feltárása, megelőzése.

Minden pedagógus közreműködik a gyermek- és ifjúságvédelemi feladatok ellátásában, a tanulók fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.

Ezen belül az iskola feladatai közé tartozik az alábbi partnereinkkel való kapcsolattartás:

- Nevelési tanácsadóval,
- Gyermekjóléti szolgálattal,
- Családsegítő szolgálattal,
- Polgármesteri hivatallal,
- Gyermekorvossal,
- Védőnővel

Továbbá a gyermekvédelemben résztvevő társadalmi szervezetekkel, egyházakkal, alapítványokkal együttműködni.

Iskolánk pedagógiai munkáján belül elsősorban az alábbi tevékenységek szolgálják a gyermekvédelem céljainak megvalósulását, az indulási hátrányok csökkentését.

- A felzárkóztató foglalkozások,
- A tehetséggondozó foglalkozások
- A differenciált oktatás és képességfejlesztés,
- A pályaválasztás segítése,
- A személyes, egyéni tanácsadás (tanulónak, szülőnek),
- Egészségvédő és mentálhigiénés programok szervezése,
- A családi életre történő nevelés,
- A napközis és tanulószobai foglalkozások,
- Az iskolai étkezési lehetőségek
- Az egészségügyi szűrővizsgálatok

- A tanulók szabadidejének szervezése (tanórán kívüli foglalkozások, szabadidős tevékenységek, szünidei programok),
- A tanulók szociális helyzetének javítása (segély, természetbeni támogatás),
- A szülőkkel való együttműködés,
- Tájékoztatás a családsegítő és a gyermekjóléti szolgálatokról, szolgáltatásokról.

A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység

Tanulóinknak egy része szociálisan hátrányos helyzetű. Intézményi szinten e probléma kezelése nem lehetséges, közvetlen anyagi támogatást nem tudunk nyújtani

A hátrányos és veszélyeztetett helyzetű tanulók száma emelkedik. Ezért is indokolt, hogy a gyermek és ifjúságvédelem átfogja az iskolai élet egészét, biztosítsa a gyermekeket megillető jogok érvényesülését, védő-óvó intézkedéseket tegyen a rászorulóknak érdekében.

Ezt a tevékenységet az osztályfőnökök jelzése alapján a Családsegítő Szolgálat gyermekvédelmi felelőse koordinálja. Folyamatos kapcsolatot tart az osztályfőnökökkel. Családlátogatáson vesz részt a veszélyeztető okok feltárása érdekében. Kapcsolatot tart a különböző gyermekvédelmi szervezetekkel.

Gyermekvédelmi tevékenységünk fontosabb feladatai:

- A gyerekek elemi szükségletei (élelem, ruházat, ápoltság, tanszer, pihenés) meglétének figyelemmel kísérése.
- Az egészséges fejlődésükhöz szükséges nevelési légkör kialakításának elősegítése a családon belül és a családon kívül.
- A tanulók egészségi állapotának figyelemmel kísérése, rendszeres ellátás biztosítása az iskolaorvosi szolgálaton keresztül és az iskolaorvosi rendeléseken.
- A tanulók intézményes ellátása, az iskola valamennyi szolgáltatásának biztosítása igényeik szerint (ügyelet, fejlesztő foglalkozás, felzárkóztatás, étkezés, stb.).
- Segélykérelmek támogatása, és az ezzel kapcsolatos tanácsadás a család szociális és anyagi helyzetétől függően.
- A tanulók eredményeinek figyelemmel kísérése, a rendszeres iskolába járásának folyamatos ellenőrzése, szükség esetén szabálysértési eljárás kezdeményezése.

A gyermekeket veszélyeztető helyzetben minden pedagógusnak gyors és hatékony intézkedést kell tennie!

A szociális hátrányokat az alábbi tevékenységi formákkal szolgáljuk:

- tehetséggondozó programok szervezése,
- csoportbontás
- napközis, tanulószobai ellátás biztosítása,
- drog- és bűnmegelőzési program alkalmazása,
- felvilágosító munka, a szociális hátrányok enyhítését segítő pályázatok figyelése, részvétel a pályázatokon,
- felzárkóztató órák és foglalkozások szervezése szükség- és lehetőség szerint.
- az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése
- a diákétkeztetés
- a nevelők és a tanulók segítő, személyes kapcsolatai
- a családlátogatások
- a továbbtanulás irányítása, segítése

- szoros kapcsolat a polgármesteri hivattal és a gyermekjóléti szolgálattal annak érdekében, hogy a szociális hátrányt elszenvedő tanulók minél hamarabb segítségben részesüljenek.
- nyári programok és táborok szervezés
- pályázatfigyelés, segítségnyújtás a pályázatírásban

1.8 Az intézményi döntési folyamatban való tanulói részvételi rendje

A diákönkormányzaton keresztül tanulóink kifejezhetik véleményüket alapidokumentumainkkal és munkatervünkkel kapcsolatban. A diákönkormányzat minden évben szabadon felhasználhat egy tanítási napot, melynek időpontját munkatervünkben rögzítjük. A diákönkormányzat vezetőjének tolmácsolásával megvitatjuk új ötleteiket, javaslatukat, és lehetőség szerint figyelembe vesszük azokat.

A tanulók kérdéseiket, véleményüket, javaslatukat szóban vagy egyénileg, illetve választott képviselőik, tisztségviselőik útján közölhetik az iskola igazgatóságával, a nevelőkkel, a nevelőtestülettel.

1.9 Kapcsolattartás a szülőkkel, tanulókkal, az iskola partnereivel

A jelenlegi gyakorlat szerint az együttműködés a személyes találkozás és a Kréta rendszeren keresztül valósul meg. Pedagógusaink többsége telefonon és e-mailben is tájékoztatja a szülőket. A szülőkkel az évente két alkalommal tartott szülői értekezleteken, a közös fogadóórákon, illetve egyeztetés után egyéni fogadóórán. Az együttműködés eredményességén kívánunk javítani évente nyílt napon való részvétel lehetőségével. Folyamatos információforrás a Kréta, az iskola honlapja és facebook oldala.

A tanulókat az iskola életéről, az iskolai munkatervről, illetve az aktuális feladatokról az iskola igazgatója, a diákönkormányzat felelős vezetője és az osztályfőnök tájékoztatják:

- az iskola igazgatója legalább évente egyszer a diákközségi ülésen, valamint a diákönkormányzat vezetőségének ülésén,
- a diákönkormányzat vezetője a diákönkormányzat vezetőségének ülésén
- az osztályfőnökök folyamatosan az osztályfőnöki órákon.

A tanulót és a tanuló szüleit a tanuló fejlődéséről, egyéni haladásáról a szaktanárok folyamatosan (szóban, ill. a tájékoztatófüzetben és az elektronikus naplón keresztül írásban) tájékoztatják.

A szülőket az iskola egészének életéről, az iskolai munkatervről, az aktuális feladatokról az iskola igazgatója és az osztályfőnök tájékoztatják:

- a diákönkormányzat vezetője a diákönkormányzat vezetőségének ülésén
- az osztályfőnökök folyamatosan az osztályfőnöki órákon.

A szülők és a pedagógusok együttműködésére az alábbi fórumok szolgálnak:

- Családlátogatás - szükség szerint

Feladata, a gyermekek családi hátterének, körülményeinek megismerése, illetve tanácsadás a gyermek optimális fejlesztésének érdekében.

- Fogadóóra
- Szülői értekezlet

Feladata:

- A szülők és a pedagógusok közötti folyamatos együttműködés kialakítása,
- A szülők tájékoztatása
 - Az iskola céljairól, feladatairól, lehetőségeiről,
 - Az országos és a helyi közoktatás politika alakulásáról, változásairól,
 - A helyi tanterv követelményeiről
 - Az iskola és a szaktanárok értékelő munkájáról
 - Saját gyermekének tanulmányi előmeneteléről, iskolai magatartásáról,
 - A gyermek osztályának tanulmányi munkájáról, neveltségi szintjéről
 - Az iskolai és az osztályközösség céljairól, feladatairól, eredményeiről, problémáiról.
 - A szülők kérdéseinek, véleményének, javaslatainak összegyűjtése és továbbítása az iskola igazgatósága felé.

1.10 A tanulmányok alatti vizsga vizsgaszabályzata

A vizsgaszabályzat célja

A félévi és év végi tanulmányi osztályzatok megállapításához a tanulónak **osztályozó vizsgát** kell tennie, ha:

- az igazgató felmentette a tanórai foglalkozásokon való részvétel alól,
- az igazgató engedélyezte, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben, illetve az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget,
- egy tanévben 250 óránál többet mulasztott, és a nevelőtestület nem tagadta meg az osztályozó vizsga letételének lehetőségét,
- ha a tanuló hiányzása egy adott tantárgyból az évi tanítási órák 30%-át meghaladta és a nevelőtestület nem tagadta meg az osztályozó vizsga letételének lehetőségét,

A vizsgaszabályzat hatálya

Jelen vizsgaszabályzat az intézmény által szervezett *tanulmányok alatti vizsgákra*, azaz:

- osztályozó vizsgákra,
- különbözeti vizsgákra,
- javítóvizsgákra

vonatkozik.

Hatálya kiterjed az intézmény valamennyi tanulójára:

- aki osztályozó vizsgára jelentkezik,
- akit a nevelőtestület határozatával osztályozó vizsgára utasít,
- akit a nevelőtestület határozatával javítóvizsgára utasít.

Kiterjed továbbá más intézmények olyan tanulóira

- akik átvételüket kérik az intézménybe és ennek feltételeként az intézmény igazgatója különbözeti vizsga letételét írja elő.

Kiterjed továbbá az intézmény nevelőtestületének tagjaira és a vizsgabizottság megbízott tagjaira.

Vizsgák fajtái:

- Osztályozó vizsga
- Javító- pótvizsga
- Szintfelmérő vizsga

Osztályozó vizsga

A felsőbb évfolyamba lépéshez szükséges osztályzatok megállapításához, vagy egy adott tantárgyból az osztályzat megszerzéséhez a tanulónak a következő esetekben vizsgát kell tennie:

- A jogszabályban megengedett időnél többet mulasztott, és *emiat a tanuló teljesítménye a tanítási év közben nem volt érdemjeggyel értékelhető* és a nevelőtestület döntése alapján vizsgát tehet.
- Egyéni tanrendes tanuló esetében.
- Tanulmányi idejének megrövidítését engedélyezték.
- Az igazgató által kijelölt időben és helyen kell az osztályozó vizsgának eleget tenni. A vizsga pontos napjáról a diák és a szülő a vizsga előtt minimum hat héttel értesítést kap. Egy vizsgán legfeljebb 2 évfolyam tananyagából lehet vizsgát tenni. Az osztályozó vizsgát az igazgató engedélyezi. A tanuló a szándékát írásban jelzi az intézmény vezetőjének, legalább két hónappal korábban.

A vizsga követelményeit a nevelőtestület határozza meg. A vizsga napján a tanuló mentesül a tanórák látogatása alól. A vizsga tantárgytól függően írásbeli, szóbeli, vagy mindkét formában történik. A tanuló teljesítményének értékelése az adott tantárgy munkaközössége által elfogadott értékelési rendszer szerint történik. A vizsga díjtalan és nem ismételhető. A vizsgáról jegyzőkönyvet kell vezetni.

A sikeresen vizsgázott tanulóknak nyilatkoznia kell, hogy az adott tárgyat kívánja-e tovább tanulni, kíván-e járni az adott tárgy óráira. Abban az esetben, ha a vizsga eredménye a tanuló számára nem fogadható el, tehát nem fogadja el az érdemjegyet, valamint a további tanulmányaihoz nem feltétlenül szükséges, a vizsga semmisnek tekinthető és a tanulói kötelezettségét nem befolyásolja.

Javítóvizsga

Javítóvizsgán kell részt vennie annak a tanulónak, akinek valamely tárgyból (max. 3 tantárgyból) az év végén osztályzata elégtelen volt, vagy az osztályozó vizsgán, különbözeti vizsgán elégtelen osztályzatot szerzett.

Szabályai:

- Helyszíne az intézmény, amelyben a tanulói jogviszony fennáll.
- Helyszínét és időpontját és a bizottságot az igazgató állapítja meg.
- A tanuló az időpontról és a helyszínről az osztályfőnök segítségével illetve a kifüggesztett hirdetőn, iskolai honlapon tájékozódik.
- A követelményeket a szaktanár a tanév végén, illetve a vizsgára utasításkor ismerteti
- a tanuló előzetes jelentkezés nélkül jelenik meg a bizottság előtt.
- A vizsga indokolatlan elmulasztása, vagy szabálytalanság miatti eltiltás osztályismétlést von maga után.
- A javítóvizsgát az osztályozó vizsgára előírt módon kell lebonyolítani.
- A tanév végi elégtelen osztályzat miatti javítóvizsga nem ismételhető és díjtalan.
- A vizsgáról jegyzőkönyvet kell vezetni, eredményét a törzskönyvbe és a bizonyítványba kell bejegyezni, és ezt az igazgató által hitelesíteni.

Szintfelmérő vizsga

Azok a tanulók, akik idegen nyelv vagy matematika tantárgyakból ugyanazon évfolyam különböző szintű csoportokban tanulják a tantárgyat, a szintfelmérő vizsga alapján kerülnek a nekik megfelelő szintű csoportba.

A szintfelmérő vizsga szabályai:

- A belépő tanulók, vagy tanulócsoportok szeptemberben a tanév kezdetekor vizsgáznak.
- A már rendszerben lévő diákok májusban és a tanév végén vizsgáznak.
- A vizsga pontos időpontját az igazgató határozza meg.
- A szintfelmérés írásban történik minden tárgyból.
- Ha a diák az évfolyami átlag fölött teljesít, továbbra is részt vehet az emelt óraszámú képzésben.
- Ha az évfolyami átlagon van a teljesítménye, akkor az adott szaktanár mérlegelheti a további részvételt, a jegyeinek átlaga (min. 3.5) és az órai munkája figyelembevételével.

A vizsgatárgyak az évfolyamon tanított tantárgyak, melynek minimumkövetelményeit a pedagógiai program melléklete tartalmazza.

1.11 Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai

Az iskolánkba nem beiskolázási körzetből jelentkező tanulók esetén az osztály létszáma és összetétele, a tanuló magatartása, idegennyelv-tudásának szintje és tanulmányi eredménye alapján az igazgató dönt.

1.12 A felvételi eljárás különös szabályai

Intézményünk külön felvételi eljárást nem határoz meg.

2. Az intézmény helyi tanterve

2.1 A választott kerettanterv megnevezéses

A kerettantervek közül az alábbiakat alkalmazzuk:

Tantárgy megnevezése	Változat
Magyar nyelv és irodalom	A változat
Matematika	A változat
Fizika	B változat
Kémia	B változat
Biológia-egészségtan	A változat
Ének-zene felső tagozat	A változat
Ének-zene alsó tagozat	A változat

Az 1-8. évfolyamok tantárgyai és heti óraszámai, 2020																
Az egyes évfolyamoknál a bal oldali óraszám a Nat kötelező óraszámát tartalmazza, a jobb oldali rovatba pedig a szabadon tervezhető órákat lehet bejegyezni.																
Heti óraszám/évfolyam	1.		2.		3.		4.		5.		6.		7.		8.	
Magyar nyelv és irodalom	7	1	7	1	5	1	5	1	4		4	0,5	3	0,5	3	0,5
Matematika	4	1	4	1	4	1	4		4		4		3	0,5	3	0,5
Történelem									2	0,5	2		2		2	
Állampolgári ismeretek															1	
Hon- és népismeret											1					
Etika/hit és erkölcstan	1		1		1		1		1		1		1		1	
Környezetismeret					1		1									
Természettudomány									2		2		0		0	
Kémia													1		2	
Fizika													1		2	
Biológia													2		1	
Földrajz													2		1	0,5
Első élő idegen nyelv							2	1	3	0,5	3	0,5	3		3	0,5
Ének-zene	2		2		2		2		2		1		1		1	
Vizuális kultúra	2		2		2		1		1		1		1		1	
Dráma és színház														1		
Technika és tervezés	1		1		1		1		1		1		1			
Digitális kultúra					1		1		1		1		1		1	
Testnevelés	5		5		5		5		5		5		5		5	
Osztályfőnöki									1		1		1		1	
Hittan egyházi intézményben																
Kötelező alapóraszám	22		22		22		23		27		26		28		28	
Szabadon tervezhető óra		2		2		2		2		1		2		2		2
Összes tervezett óraszám	22	2	22	2	22	2	23	2	27	1	27	1	28	2	28	2
Összesített óraszám	24		24		24		25		28		28		30		30	
Maximális órakeret	24		24		24		25		28		28		30		30	

Az alsó tagozatos testnevelés órák közül 1 órát néptánc oktatással váltunk ki.

8. évfolyamon a matematika tantárgy óraszámai a felvételi-re való felkészülés miatt az alábbiakban alakulnak: 1. félév 4 óra/hét, 2. félév 3 óra/hét

(Piros szín a szabadon tervezhető órakeretet tartalmazza.)

2.3 Egész napos iskola

Iskolánkban 2022. szeptember 1-jétől bevezetjük az **egész napos iskolai** oktatást első osztályban, felmenő rendszerben az alsó tagozat első három évfolyamán. Erre abban a tanévben van lehetőségünk, amikor két első osztályt indítunk.

A tanórai és egyéb foglalkozásokat délelőtti és délutáni időszokban 7:45-16 óráig szervezzük. Ez a tanulásszervezési forma lehetővé teszi a felzárkóztatás, a fejlesztés, a tehetséggondozás sajátos tevékenységeinek a megszervezését is.

Az egész napos nevelés célja:

- 1. évfolyamon az óvoda és az iskola közötti átmenet megkönnyítése,
- az alapkészségek megerősítése, fejlesztése,
- az egyéni differenciálás lehetőségének megteremtése,
- felzárkóztatás, fejlesztés,
- tehetséggondozás megvalósítása.

Az egész napos nevelés szervezésének elvei:

- a tanulók és közösségeik tanórai és tanórán kívüli /művelődési, élménypedagógiai, közéleti munka, játék, sport, egyéb/ tevékenysége egységes pedagógiai folyamatot képezzen;
- nagyobb teret kapjon a gyermekek öntevékenysége, mely az életkori sajátosságokhoz igazodik;
- a tanulók fejlődése-fejlettsége szintjéhez igazodó, választható tevékenységek kínálata.
- Az egész napos nevelésből adódó sajátos iskolai feladataink:
- tanítványaink önálló tanulásra nevelése,
- sokféle szabadidős tevékenység bemutatása, alkalmazása a tanulók személyiségfejlődése érdekében,
- az egészséges életmód iránti igény felkeltése, az egészséges életmód
- szokásrendszerének gyakoroltatása,
- a környezettudatos magatartás és tevékenységrendszer alakítása,
- a közösségben az önismeret, a társas kapcsolatok fejlesztése, a véleménynyilvánítás, a
- vita, a bírálat helyes normáinak megismertetése, gyakoroltatása.

Az egész napos nevelés szervezeti keretei:

A tanulók kötelező óraszámát a Nemzeti alaptanterv- Kerettanterv- Helyi tanterv határozza meg. A tanítási órák, a tanulási képességekhez igazított tanórákra való felkészülés, a regenerálódást szolgáló szabadidős programok az egyéb tevékenységek a tanítási napokon váltják egymást. Ezeket a mindennapi órarendbe úgy építjük be, hogy a tanulók terhelése egyenletes legyen. Az órarend a gyermekek fizikai és pszichés terhelhetőségétől függően lazítható. A tanítási órák 45 percesek. A kötelező tanórákon túli foglalkozások és szabadidős tevékenységek teret adnak a művészeti nevelésnek, a testmozgásnak. Tanulóink részt vehetnek külsős szakemberek által szervezett foglalkozásokon, tevékenységekben is.

2.3 Az oktatásban alkalmazható tankönyvek és taneszközök kiválasztásának elvei

A taneszközök kiválasztásánál a szakmai munkaközösségek a következő szempontokat veszik figyelembe:

- A taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének
- Az egyes taneszközök kiválasztásánál azokat az eszközöket kell előnyben részesíteni, amelyek több tanéven keresztül használhatóak.

- A taneszközök használatában az állandóságra törekszünk: új taneszköz használatát csak nagyon szükséges, az oktatás minőségét lényegesen jobbító esetben vezetünk be.

2.4 A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása

Az 1-2. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

Az alsó tagozat első két évében a tanulók között tapasztalható különösen jelentős egyéni fejlődésbeli különbségek pedagógiai kezelése.

- fokozatosan átvezetjük a gyermeket az óvoda játékközpontú cselekvéseiből az iskolai tanulás tevékenységeibe;
- a fegyelem megszilárdítása, a tartós figyelem kialakítása
- mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz, megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait;
- igyekszünk mozgásigényüket kielégíteni, mozgáskoordinációjukat, hallásukat és ritmusérzéküket javítani sok népi gyermekjáték alkalmazásával.

A 3-4. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

Az alsó tagozat harmadik-negyedik évfolyamán meghatározóvá válnak az iskolai teljesítmény-elvárások által meghatározott tanítási-tanulási folyamatok. Fokozatosan előtérbe kerül a Nat elveiből következő motiválási és a tanulásszervezés folyamat.

- az egészséges életvitel kialakításához az egészségtan gyakorlati jellegű oktatásával kívánunk hozzájárulni;
- az értelmi és érzelmi intelligencia mélyítését, gazdagítását a drámapedagógia eszköztárának alkalmazásával kívánjuk megvalósítani;
- az önismeret alakításával, a fejlesztő értékelés és önértékelés képességének fejlesztésével, az együttműködés értékének tudatosításával a családban, a társas kapcsolatokban, a barátságban, a csoportban;
- a tanulási stratégiák megválasztásában kitüntetett szempont: az életkori jellemzők figyelembevétele; az ismeretek tapasztalati megalapozása és az ismeretszerzés deduktív útjának bemutatása.

Az 5-6. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

A felső tagozaton folyó nevelés-oktatás feladata elsősorban a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, képesség-együttesek és tudástartalmak megalapozásának folytatása.

- az önismeret alakításával, a fejlesztő értékelés és önértékelés képességének fejlesztésével, az együttműködés értékének tudatosításával a családban, a társas kapcsolatokban, a barátságban, a csoportban;
- a tanulási stratégiák megválasztásában kitüntetett szempont: az életkori jellemzők figyelembevétele; az ismeretek tapasztalati megalapozása és az ismeretszerzés deduktív útjának bemutatása,
- a kreativitás fejlesztése; az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára való törekvés; a tanulók egészséges terhelése, érési folyamatuk követése, személyre szóló, fejlesztő értékelésük;
- a személyiség erkölcsi arculatának értelmi és érzelmi alapozásával; helyes magatartásformák megismertetésével és gyakoroltatásával;

- a biztonságos szóbeli és írásbeli nyelvhasználat és az alapvető képességek, készségek elsajátításával; a mentális képességek célirányos fejlesztésével; az önálló tanulás és az önművelés alapozásával;
- fokozatosan kialakítjuk, bővítjük az együttműködésre építő kooperatív-interaktív tanulási technikákat és a tanulásszervezési módokat.

A 7-8. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

A felső tagozat hetedik-nyolcadik évfolyamán folyó nevelés-oktatás alapvető feladata - a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben - a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, bővítése, az életen át tartó tanulás és fejlődés megalapozása, valamint az, hogy fektessen hangsúlyt a pályaválasztásra, pályaaorientációra. A hetedik-nyolcadik évfolyamon folyó nevelés-oktatás alapvető feladata – a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben – a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, bővítése, az életen át tartó tanulás és fejlődés megalapozása, valamint az, hogy fektessen hangsúlyt a pályaválasztásra, pályaaorientációra.

- mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz, megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait,
- a mozgásigény kielégítésével, a mozgáskultúra, a mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallás fejlesztésével, a koncentráció és a relaxáció képességének alapozásával,
- az egészséges életvitel kialakításához az egészségtan gyakorlati jellegű oktatásával kívánunk hozzájárulni,
- a tanulási stratégiák megválasztásában kitüntetett szempont az életkori jellemzők figyelembevétele, az ismeretek tapasztalati megalapozása és az ismeretszerzés deduktív útjának bemutatása,
- fokozatosan kialakítjuk, bővítjük az együttműködésre építő kooperatív-interaktív tanulási technikákat és a tanulásszervezési módokat.

2.5 Mindennapos testnevelés

- alsó tagozatban heti 1 órarend szerinti néptánc és 4 órarend szerinti testnevelést biztosítunk. Harmadik évfolyamon heti 1 órarendszerinti néptánc és 2 órarendszerinti úszásoktatást valamint 2 órarendszerinti testnevelés órát biztosítunk
- felső tagozatban heti 4 órarendszerinti testnevelés órát biztosítunk és 1 kötelezően választható délutáni foglalkozáson való részvételt biztosítunk
- az 1 kötelezően választható testnevelés órát külső szakosztályokban igazolt, versenyszerűen sportoló tanulók számára a szakosztályban történő sportolással – a köznevelési törvényben meghatározott tartalommal beszerzett igazolás benyújtásával igazolható

A délutáni megtartásához szükséges óraszámot a kötelezően finanszírozott órakeretből oldjuk meg. Biztosítjuk tanulóink számára az országos és a megyei, valamint a területi sportversenyeken, a diákolimpián történő részvétel feltételeit.

Biztosítjuk diákjaink számára a gyógytestnevelés oktatását, a feladat ellátása érdekében igénybe vesszük a szakszolgálatot.

2.6 A választható tantárgyak, foglalkozások és a pedagógusválasztás szabályai

Minden tanítási év május 20-ig választanak a tanulók a lehetséges tantárgyak közül. A választás a következő tanév végéig kötelező érvényű.

2.7 A tankönyv- és eszközválasztás szabályai

Iskolánkban a nevelő-oktató munka során a pedagógusok olyan nyomtatott taneszközöket (tankönyv, munkafüzet, térkép stb.) használnak a tananyag feldolgozásához, amelyeket a művelődési és közoktatási miniszter hivatalosan tankönyvvé nyilvánított. A nyomtatott taneszközön túl néhány tantárgynál egyéb eszközökre is szükség van: testnevelés, technika, rajz. Az egyes évfolyamokon a különféle tantárgyak feldolgozásához szükséges kötelező tanulói taneszközöket a nevelők szakmai munkaközösségei (illetve, ahol nincs munkaközösség, ott az egyes szaktanárok) határozzák meg az iskola helyi tanterve alapján.

A kötelezően előírt taneszközökről a szülőket a tanév záró ünnepélyen tájékoztatjuk. A taneszközök beszerzése a tanév kezdetéig a szülők kötelessége.

A taneszközök kiválasztásánál a szakmai munkaközösségek a következő szempontokat veszik figyelembe:

- A taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének
- Az egyes taneszközök kiválasztásánál azokat az eszközöket kell előnyben részesíteni, amelyek több tanéven keresztül használhatóak.
- A taneszközök használatában az állandóságra törekszünk: új taneszköz használatát csak nagyon szükséges, az oktatás minőségét lényegesen jobbitó esetben vezetünk be.

2.8 A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Egyéni tanrend

Az egyéni tanrendre vonatkozó eljárásrend a mindenkori törvénynek megfelelően működik.

HH és HHH tanulók

A mindenkor hatályos rendelet szerint a helyi települési jegyzőnél lehet nyilvántartásba venni.

SNI tanuló

Szakértői bizottság által sajátos nevelési igényű gyermek.

A tanulók esélyegyenlőségének biztosításához egyéni felzárkóztatásokat, délutáni programokat szervezünk a Családsegítő szolgálat munkatársaival. Küzdünk a véletlenszerűen felmerülő szegregáció ellen közösségi foglalkozásokon, osztályfőnöki órákon, egyéni beszélgetésekben, problémamegoldó megbeszéléseken.

2.9 Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái

1. Az iskola a nevelő és oktató munka egyik fontos feladatának tekinti a tanulók tanulmányi munkájának folyamatos ellenőrzését és értékelését.
2. Az előírt követelmények teljesítését a nevelők az egyes szaktárgyak jellegzetességeinek megfelelően a tanulók szóbeli felelete, írásbeli munkája vagy gyakorlati tevékenysége alapján ellenőrzik. Az ellenőrzés kiterjedhet a régebben tanult tananyaghoz kapcsolódó követelményekre is.
3. A következő elméleti jellegű tantárgyak: magyar nyelv és irodalom, idegen nyelv, matematika, környezetismeret, természetismeret, történelem, fizika, kémia, biológia, földrajz ellenőrzésénél:
 - a nevelők a tanulók munkáját egy-egy témakörön belül szóban és írásban is ellenőrizhetik;

- az egyes témakörök végén a tanulók az egész téma tananyagát és fő követelményeit átfogó témazáró dolgozatot írnak.
4. A tanulók szóbeli kifejezőképességének fejlesztése érdekében a nevelők többször ellenőrzik a követelmények elsajátítását szóbeli felelet formájában. Ennek érdekében egy-egy tantárgy esetében félévente minden tanulónak lehetőleg legalább egyszer kell felelnie szóban.
 5. A nevelők a tanulók tanulmányi teljesítményének és előmenetelének értékelését, minősítését elsősorban az alapján végzik, hogy a tanulói teljesítmény hogyan viszonyul az iskola helyi tantervében előírt követelményekhez.
 6. A tanulók tanulmányi munkájának értékelése az egyes évfolyamokon a különböző tantárgyak esetében a következők szerint történik:
 - Az első évfolyamon a tanulók teljesítményét, előmenetelét év közben minden tantárgyból százalékosan, ill. szövegesen minősítjük.
 - Az első évfolyamon félévkor és év végén, valamint a második évfolyamon félévkor a tanulók teljesítményét, előmenetelét szöveges minősítéssel értékeljük.
 - A második-nyolcadik évfolyamon a tanulók teljesítményét, előmenetelét év közben minden tantárgyból érdemjegyekkel is minősítjük.
 - A második évfolyamon tanév végén, illetve a harmadik-nyolcadik évfolyamon félévkor és év végén a tanulók teljesítményét, előmenetelét osztályzattal minősítjük.
 7. A második tanév végi, ill. a harmadik-nyolcadik évfolyamon a félévi és az év végi osztályzatot az adott félév során szerzett érdemjegyek és a tanuló év közbeni tanulmányi munkája alapján kell meghatározni.
 8. Az egyes tantárgyak érdemjegyei és osztályzatai a következők:

Jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1).
 9. Ezen kívül a tanulók munkájukért egyéb minősítést, pl. piros/fekete pontot, + -t stb. kaphatnak, amit a tanár az általa meghatározott mennyiség után érdemjegyre vált át.
 10. A tanulók munkájának, előmenetelének folyamatos értékelése érdekében a heti 4 vagy annál több óraszámú tantárgyaknál 2,5-szeres, a többi tantárgynál 3-szoros. A heti fél-egy óraszámú tantárgyaknál is minimum 3 érdemjegy kell félévente.
 11. A tanuló által szerzett érdemjegyekről a szülőt az adott tantárgyat tanító nevelő értesíti az elektronikus naplón keresztül. Az érdemjegyek tanulmányi rendszerben történő rögzítésével kapcsolatos értesítésével kapcsolatos értesítési kötelezettség 5 munkanap.
 12. A tanulók tanulmányi munkájának, teljesítményének egységes értékelése érdekében a tanulók írásbeli dolgozatainak, feladatlapjainak, tesztjeinek értékelésekor az elért teljesítmény (pontszám) érdemjegyekre történő átváltását a témakörök nehézségétől függően a szaktanárok, illetve a szakmai közösségek állapítják meg:

Teljesítmény	Érdemjegy
0-40%	Elégtelen (1)
41-55%	Elégséges (2)
56-75 %	Közepes (3)
76-90%	Jó (4)
91-100%	Jeles (5)

Az iskolai írásbeli beszámoltatások formái, rendje, korlátai, a tanulók tudásának értékelésében betöltött szerepe, súlya

Az írásbeli beszámoltatás formái	Funkciója	Gyakorisága	Rendje	Az értékelésben betöltött szerepe	Korlátai
Írásbeli felelet (röpdolgozat)	Egy kisebb tananyag, anyagrész számonkérése	Tanóránként	Tanóránként maximum 15-20 percben	Felelet értékű	
Tudáspróba, dolgozat, felmérés	Egy-egy tananyag számonkérése	Hetente	Maximum 45 perc	Felelet értékű	Egy nap maximum kettő tantárgyból előre jelezve az e-Krétában.
Témazáró /szummatív/	Egy-két témakör, tananyag lezárásakor	Tantárgyanként változó, évente kb. 3-4 alkalommal	Maximum 45 perc	Súlyozottan számít	Egy nap maximum kettő témazáró – megfelelő időben előre jelezve /Házirend/
Év végi felmérés	Az éves tananyag számonkérése	Év végén	45- 60 perc	Szaktárgyanként meghatározva	
Év végi vizsga az 5. és 7. évfolyamon természetismeret/földrajz és történelem tantárgyakból	Az éves tananyag számonkérése	A kompetencia mérések időpontjában	45-60 perc	Súlyozottan számít	

13. A második évfolyamon az év végi bizonyítványban, illetve a negyedik-nyolcadik évfolyamon a félévi értesítőben és az év végi bizonyítványban a következő tantárgyakból elért eredmények kerülnek minősítésre:

- 2. évfolyamon: magyar nyelv, irodalom, matematika, ének-zene, vizuális kultúra, technika és tervezés, testnevelés etika/hit- és erkölcsstan,
- 3. évfolyamon: magyar nyelv, irodalom, matematika, környezetismeret, ének-zene, vizuális kultúra, technika és tervezés, testnevelés, digitális kultúra. etika/hittan.
- 4. évfolyam: magyar nyelv, irodalom, matematika, környezetismeret, ének-zene, vizuális kultúra, technika és tervezés, testnevelés, digitális kultúra, idegen nyelv, etika/hit- és erkölcsstan.
- 5. évfolyamon: magyar nyelv, irodalom, idegen nyelv, matematika, történelem, digitális kultúra, természettudomány, ének-zene, vizuális kultúra, technika és tervezés, testnevelés, etika/hit- és erkölcsstan.

- 6. évfolyamon: magyar nyelv, irodalom, történelem, idegen nyelv, matematika, digitális kultúra, természettudomány, ének-zene, vizuális kultúra, technika és tervezés, testnevelés, hon- és népismeret, etika/hit- és erkölcsstan.
- 7. évfolyamon: magyar nyelv, irodalom, történelem, idegen nyelv, matematika, digitális kultúra, fizika, biológia, kémia, földrajz, ének-zene, vizuális kultúra, technika és tervezés, testnevelés, etika/hit- és erkölcsstan, dráma és színház
- 8. évfolyamon: magyar nyelv, irodalom, történelem, állampolgári ismeretek, idegen nyelv, matematika, digitális kultúra, fizika, biológia, kémia, földrajz, ének-zene, vizuális kultúra, testnevelés, etika/hit- és erkölcsstan.

2.10 Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározása

Iskolánkban a házi feladatok meghatározásával kapcsolatban az alábbi szabályok érvényesülnek:

- önállóan vagy kis erőfeszítéssel elvégezhető legyen (differenciálás!)
- jól előkészített legyen (motiválás, útmutatás)
- elsősorban a memória, az olvasási készség, a szövegalkotási képesség, a fantázia vagy az önkorrekcio fejlődését szolgálja
- változatos legyen, adjon alkalmat a különböző jellegű tanulási technikák gyakorlására, a problémamegoldás, az önálló döntés átélésére
- ellenőrzése és értékelése folyamatosan megoldható legyen
- ellenőrzési és értékelési módja változatos legyen
- a tanuló részéről történő javítás lehetősége utólag adott legyen
- a konkrét kötelező feladatvégzés időtartama egy-egy napon lehetőleg ne legyen több:
 - bevezető szakaszon az 1-2. évfolyamon 20-25 perc.
 - 1.osztályban 5-5 sornál többet ne írassunk egy tantárgyból (matek, magyar)
 - kezdő szakaszon a 3-4. évfolyamon 35-45 perc.
 - alapozó szakaszon az 5-6. évfolyamon 50-65 perc.
 - fejlesztő szakaszon a 7-8. évfolyamon 65-80 perc.

Ez alól kivételt jelenthet a könyvtári kutatómunka, nyelvtanulás vagy a fogalmazás írása 3. évfolyamtól kezdve, de a ráfordított idő állandó kontrolljáról gondoskodni kell. A fenti időkorlát meghaladása megengedhető, ha a tanuló önként, saját, kedvteléséből folytatja a tevékenységet szorgalmi vagy plusz feladatokkal tanul, olvas, ír, verset.

A tanulók a tanítási szünetek idejére – a szokásos (egyik óráról a másikra esedékes) feladatokon túl nem kapnak sem szóbeli, sem írásbeli házi feladatot;

A tanulók eredményes felkészülésének érdekében egy tanítási napon belül egy-egy osztállyal legfeljebb kettő témazáró, illetve félévi vagy év végi felmérő dolgozatot lehet íratni.

2.11 A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezési elvei

Iskolánkban nagy létszámú osztály (24 fő számított létszám fölött) esetén csoportbontásban tanítjuk az idegen nyelvet, az informatikát, a matematikát, magyar nyelv és irodalmat. Célunk ezzel, hogy az ismereteket elmélyítsük, több idő jusson a kommunikációs készségek fejlesztésére és tanulók tudásának megalapozására.

A csoportok kialakítását szintfelmérő alapján döntjük el.

Egyéb foglalkozásokat, szakköröket a gyerekek érdeklődéséhez mérten szervezünk. Minden év május 20-ig választhatnak a tanulók szülei azok közül a délutáni foglalkozások közül, melyek meghirdetésre kerültek. A következő tanévben ezeken a részvétel kötelező.

2.12A tanulók fizikai állapotának, edzettségének méréséhez szükséges módszerek

A tanulók fizikai állapotának mérését a testnevelés tantárgyat tanító nevelők végzik a testnevelés órákon, tanévenként (A felmérés a NETFIT alapján került összeállításra.)

2.13 Az iskola egészségnevelési és környezeti nevelési elvei

Az iskola egészségnevelési elvei

Az iskolára nagy feladat és felelősség hárul a felnövekvő nemzedékek egészséges életmódra nevelésében: minden tevékenységével szolgálnia kell a tanulók egészséges testi, lelki és szociális fejlődését. Személyi és tárgyi környezetével segítse azoknak a pozitív beállítódásoknak, magatartásoknak és szokásoknak a kialakulását, amelyek a gyerekek, a fiatalok egészséges életvitellel kapcsolatos szemléletét és magatartását fejlesztik.

Az egészséges életmódra nevelés nemcsak a betegségek megelőzésének módjára tanít, hanem az egészséges állapot örömteli megélésére és a harmonikus élet értékévé való tiszteletére is nevel. A pedagógusok készítsék fel a gyerekeket, fiatalokat arra, hogy önálló életükben életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket tudjanak hozni, egészséges életvitelt alakítsanak ki, és a konfliktusokat képesek legyenek megoldani. Fejlesszék a beteg, sérült és fogyatékos emberek iránti elfogadó és segítőkész magatartást. Ismertessék meg a környezet – elsősorban a háztartás, az iskola és a közlekedés, veszélyes anyagok –, egészséget, testi épséget veszélyeztető leggyakoribb tényezőit. Készítsenek fel a veszélyhelyzetek egyéni és közösségi szintű megelőzésére, kezelésére. Az iskola feladata az is, hogy felkészítsen az önálló gyalogos közlekedésre, a tömegközlekedési eszközök használatára, az utas balesetek elkerülésének módjaira, a közlekedési tolerancia fontosságára. Figyelmet kell fordítani a veszélyes anyagok, illetve készítmények helyes kezelésére, legfontosabb szabályaira (felismerésére, tárolására). Nyújtsanak támogatást a gyerekeknek – különösen a serdülőknek – a káros függőségekhez vezető szokások (pl. dohányzás, alkohol- és drogfogyasztás, helytelen táplálkozás) kialakulásának megelőzésében. Az iskola megkerülhetetlen feladata, hogy foglalkozzon a szexuális kultúra és magatartás kérdéseivel, a családi életre, a felelős, örömteli párkapcsolatokra történő felkészítéssel. Az egészséges, harmonikus életvitelt megalapozó szokások a tanulók cselekvő, tevékeny részvételével alakíthatók ki. Fontos, hogy az iskolai környezet is biztosítsa az egészséges testi, lelki, szociális fejlődést. Ebben a pedagógusok életvitelének is jelentős szerepe van.

Az iskola környezeti nevelési elvei

A környezettudatosságra nevelés átfogó célja, hogy elősegítse a tanulók magatartásának, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen a környezet megóvására, elősegítve ezzel az élő természet fennmaradását, és a társadalmak fenntartható fejlődését.

A fenntartható fejlődés feltételezi az egész életen át tartó tanulást, amelynek segítségével tájékozott és tevékeny állampolgárok nevelődnek, akik kreatívan gondolkodnak, eligazodnak a természet és a környezet, a társadalom, a jog és a gazdaság területén, és felelősséget vállalnak egyéni vagy közös tetteikért.

Mindez úgy valósítható meg, ha különös figyelmet fordítunk a tanulók természettudományi gondolkodásmódjának fejlesztésére. Ha a tanulók érzékennyé válnak környezetük állapota iránt, akkor képesek lesznek a környezet sajátosságainak, minőségi változásainak megismerésére és elemi szintű értékelésére, a környezet természeti és ember alkotta értékeinek felismerésére és megőrzésére, a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességeik vállalására és jogaik gyakorlására. A környezet ismeretén, és a személyes felelősségen alapuló környezetkímélő

magatartásnak a tanulók életvitelét meghatározó erkölcsi alapelvnek kell lennie egyéni és közösségi szinten egyaránt.

A környezeti nevelés során a tanulók ismerjék meg azokat a jelenlegi folyamatokat, amelyek következményeként bolygónkon környezeti válságjelenségek mutatkoznak. Konkrét hazai példákon ismerjék fel a társadalmi-gazdasági modernizáció egyénre gyakorolt pozitív és negatív hatásait a környezeti következmények tükrében. Értsék a fogyasztás és a környezeti erőforrások kapcsolatát, a fenntartható fogyasztás elvét.

Kapcsolódjanak be közvetlen környezetük értékeinek megőrzésébe, gyarapításába. Életmódjukban a természet tisztelete, a felelősség, a környezeti károk megelőzése válják meghatározóvá. Szerezzenek személyes tapasztalatokat a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén.

2.14 A tanulók jutalmazásának, magatartásának és szorgalmának értékelési elvei

A magatartás értékelésének elvei

A tanulók magatartásának értékelésénél és minősítésénél az első- nyolcadik évfolyamon a példás (5), jó (4), változó (3), rossz (2) érdemjegyeket illetve osztályzatokat használjuk.

Az első-nyolcadik évfolyamon a tanuló magatartását az osztályfőnök minden hónap végén érdemjegyekkel értékeli, kivéve első osztály szeptember hónapja.

A magatartás félévi és év végi osztályzatát az osztályfőnök az érdemjegyek és a nevelőtestület véleménye alapján állapítja meg. Vitás esetben az osztályban tanító nevelők többségi véleménye dönt az osztályzatról. Példás csak egyhangú vélemény esetén lehet.

A félévi és az év végi osztályzatot az értesítőbe és a bizonyítványba be kell jegyezni.

Iskolánkban a magatartás értékelésének és minősítésének követelményei a következők:

a.) Példás (5) az a tanuló, aki:

- a házirendet betartja;
- a tanórán és a tanórán kívül példamutatóan, rendesen viselkedik;
- kötelességtudó, feladatait teljesíti;
- önként vállal feladatokat és azokat teljesíti;
- tisztelettudó;
- társaival, nevelőivel, a felnőttekkel szemben udvariasan, előzékenyen, segítőkészen viselkedik;
- az osztály és az iskolai közösség életében aktívan részt vesz;
- óvja és védi az iskola felszerelését a környezetet;
- nincs írásbeli intője vagy megrovása.

b.) Jó (4) az a tanuló, aki:

- a házirendet betartja;
- a tanórán vagy a tanórán kívüli foglalkozásokon rendesen viselkedik;
- feladatait a tőle elvárható módon teljesíti;
- feladatokat önként nem, vagy ritkán vállal, de a rábízottakat teljesíti;
- az osztály- vagy az iskolaközösség munkájában csak felkérésre, biztatásra vesz részt;
- nincs írásbeli intője vagy megrovása.

c.) Változó (3) az a tanuló, aki:

- az iskolai házirend előírásait nem minden esetben tartja be;
- a tanórán vagy tanórán kívül többször fegyelmezetlenül viselkedik;

- feladatait nem minden esetben teljesíti;
- előfordul, hogy társaival, a felnőttekkel szemben udvariatlan, durva;
- a közösség, az iskola szabályaihoz nehezem alkalmazkodik;
- igazolatlanul mulasztott;
- osztályfőnöki intője van.

d.) Rossz (2) az a tanuló, aki:

- a házirend előírásait sorozatosan megsérti;
- feladatait egyáltalán nem, vagy csak ritkán teljesíti;
- magatartása fegyelmezetlen, rendetlen;
- társaival, a felnőttekkel szemben rendszeresen udvariatlanul, durván viselkedik;
- viselkedése romboló hatású, az iskolai nevelést, oktatást akadályozza;
- több alkalommal igazolatlanul mulaszt;
- több szaktanári figyelmeztetést kapott, illetve van osztályfőnöki megrovása vagy ennél magasabb fokozatú büntetése.

A magatartás elbírálásakor az egyes érdemjegyek, illetve osztályzatok eléréséhez a felsorolt szempontok többségét teljesíti, vagy megsérti.

A szorgalomjegyek megállapításának elvei

A tanulók szorgalmának értékelésénél és minősítésénél az első-nyolcadik évfolyamon a példás (5), jó (4), változó (3), hanyag (2) érdemjegyeket, illetve osztályzatokat használjuk.

Az első-nyolcadik évfolyamon a tanuló szorgalmát az osztályfőnök az érdemjegyek és a nevelőtestület véleménye alapján állapítja meg, kivéve első osztály szeptember hónapja. Vitás esetben az osztályban tanító nevelők többségi véleménye dönt az osztályzatról.

A félévi és az év végi osztályzatot az értesítőbe és a bizonyítványba be kell jegyezni.

Az iskolában a szorgalom értékelésének és minősítésének követelményei a következők:

a.) Példás (5) az a tanuló, aki

- képességeinek megfelelő, egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt;
- tanulmányi feladatait minden tantárgyból rendszeresen elvégzi;
- a tanórákon aktív, szívesen vállal többlet feladatokat is, és azokat elvégzi;
- munkavégzése pontos, megbízható;
- a tanórán kívüli foglalkozásokon, versenyeken önként részt vesz;
- taneszközei tiszták, rendesek, és ezeket a tanítási órákra mindig elhozza.

b.) Jó (4) az a tanuló, aki:

- képességeinek megfelelő, viszonylag egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt;
- rendszeresen, megbízhatóan dolgozik;
- a tanórákon többnyire aktív;
- többlet feladatot, tanórán kívüli foglalkozáson vagy versenyeken való részvételt önként nem vagy ritkán vállal, de az ilyen jellegű megbízatást teljesíti;
- taneszközei tiszták, rendezettek.

c.) Változó (3) az a tanuló, akinek

- tanulmányi eredménye elmarad képességeitől;
- tanulmányi munkája ingadozó, a tanulásban nem kitartó, feladatait nem mindig teljesíti;
- felszerelése, házi feladata gyakran hiányzik;
- érdemjegyeit, osztályzatait több tárgyból is lerontja;

- önálló munkájában figyelmetlen, a tanórán többnyire csak figyelmeztetésre, felügyelettel dolgozik.

d.) **Hanyag (2)** az a tanuló, aki:

- képességeihez mérten keveset tesz tanulmányai fejlődése érdekében;
- az előírt követelményeknek csak minimális szinten felel meg;
- tanulmányi munkájában megbízhatatlan, figyelmetlen;
- feladatait többnyire nem végzi el;
- felszerelése hiányos, taneszközei rendetlenek;
- a tanuláshoz nyújtott nevelői vagy tanulói segítséget nem fogadja el, annak ellenszegül;
- félévi vagy év végi osztályzata valamely tantárgyból elégtelen.

A szorgalom elbírálásakor az egyes érdemjegyek illetve osztályzatok eléréséhez a felsorolt szempontok többségének megléte szükséges az egyes érdemjegyek eléréséhez.

A jutalmazás, fegyelmezés iskolai elvei

Azt a tanulót, aki

- példamutató magatartást vagy szorgalmat tanúsít,
- vagy folyamatosan kiváló tanulmányi eredményt ér el,
- vagy az osztály, illetve az iskola érdekében közösségi munkát végez,
- vagy iskolai, illetve iskolán kívüli tanulmányi, sport, kulturális stb. versenyeken, vetélkedőkön vagy előadásokon, bemutatókon vesz részt,
- vagy bármely más módon hozzájárul az iskola jó hírnevének megőrzéséhez és növeléséhez az iskola jutalomban részesítheti.

Az iskolai jutalmazás formái:

- Az iskolában tanév közben elismerésként a következő dicséretek adhatók:
 - szaktanári dicséret,
 - napközis nevelői dicséret,
 - osztályfőnöki dicséret,
 - igazgatói dicséret,
 - nevelőtestületi dicséret.
- Az egész évben példamutató magatartást tanúsító és kiemelkedő munkát végzett tanulók a tanév végén
 - szaktárgyi teljesítményért,
 - példamutató magatartásért,
 - kiemelkedő szorgalomért,
 - példamutató magatartásért és kiemelkedő szorgalomért dicséretben részesíthetők.
- Az egyes tanévek végén, valamint a nyolc éven át kitűnő eredményt elért tanulók oklevelet és könyvjutalmat kapnak, melyet a tanévzáró ünnepélyen az iskola közössége előtt vehetnek át.
- **Vajda-díjat** kaphatnak, azok a végzős tanulók, akik szorgalmuk, viselkedésük, társaikért és az iskoláért végzett tevékenységük alapján példaképei lehetnek diáktársaiknak. A díj odaítélésekor az alábbi szempontokat vesszük figyelembe:
 - példás szorgalom, tanulmányi munka

- kiemelkedő sportteljesítmény
- tanulmányi és művészeti versenyeken való sikeres szereplés
- közösségért végzett aktív tevékenység

A díjazott tanulókra vonatkozó javaslatot, minden évben az osztályfőnök terjeszti a nevelőtestület elé, írásbeli indoklással. A díj odaítéléséről a nevelőtestület dönt. A díjazott tanuló oklevélben és tárgyjutalomban (egyedi kerámia) részesül.

- Az iskolai szintű versenyeken, vetélkedőkön, illetve előadásokon, bemutatókon eredményesen szereplő tanulók, illetve a körzeti, megyei versenyeken szereplő, eredményt el nem érő tanulók osztályfőnöki dicséretben részesülnek.
- A körzeti versenyeken, vetélkedőkön, illetve előadásokon, bemutatókon eredményesen szereplő tanulók, valamint a megyei és felmenő rendszerű
- Igazgatói dicséret jár öt osztályfőnöki dicséret után, valamint három szaktanári dicséret egy osztályfőnöki dicséretnek minősül.
- A kiemelkedő eredménnyel végzett együttes munkát, az egységes helytállást tanúsító tanulói közösséget csoportos dicséretben és jutalomban lehet részesíteni.

A dicséretet írásba kell foglalni, és azt a szülő tudomására kell hozni.

Azt a tanulót, aki

- tanulmányi kötelezettségeit folyamatosan nem teljesíti,
- vagy a házirend előírásait megszegi,
- vagy igazolatlanul mulaszt,
- vagy bármely módon árt az iskola jó hírnevének büntetésben lehet részesíteni.

Az iskolai büntetések formái:

- szaktanári /napközis nevelői /tanulószobás nevelői/ügyeletes tanári figyelmeztetés;
- osztályfőnöki figyelmeztetés;
- osztályfőnöki intés;
- osztályfőnöki megrovás;
- igazgatói figyelmeztetés;
- igazgatói intés;
- igazgatói megrovás;
- tantestületi figyelmeztetés
- tantestületi intés
- tantestületi megrovás.

Az iskolai büntetések kiszabásánál a fokozatosság elve érvényesül, amelytől indokolt esetben – vétség súlyára való tekintettel – el lehet térni.

A büntetést a Kréta rendszeren keresztül a szülő tudomására kell hozni.

3. Fejlesztő értékelés

A fejlesztő értékelés a tanulók fejlődésének, tudásának gyakori, interaktív módon történő értékelését jelenti.

Bármit meg akarunk tanulni, szükségünk van a visszajelzésre arról, hogy hol tartunk, mire van még szükség, mit kell másképp csinálnunk. Ebben a mondatban a kulcsszó az „akarunk”. A fejlesztő értékelés nélkülözhetetlen előfeltétele, hogy a tanulónak legyenek tanulási céljai, azaz aktív részese legyen a saját tanulási folyamatának. A fejlesztő értékelés megvalósításának legfontosabb előfeltétele, hogy olyan helyzetet teremtsünk, amelyben a tanuló érdekeltté válik saját hibáinak, hiányosságainak a feltárásában, és abban, hogy ezekkel maga is szembenézzon. Ezért a fejlesztő értékelésnek fontos szerepe van a tanulók önértékelésének fejlesztésében is.

A fejlesztő értékelés megvalósulásának érdekében az alábbiakat tartjuk kiemelten fontos feladatnak:

- Olyan osztálytermi légkör kialakítását, amelyben a diákok biztonságban érzik magukat.
- A tanulási célok meghatározását és az egyéni tanulói fejlődés lépéseinek követését.
- Változatos tanítási módszerek alkalmazását.
- A tanulók haladásának, teljesítményének változatos értékelését.
- A tanulók aktív részvételét a tanulási folyamatban.
- Rendszeres értékelő megbeszélések tartása (ön- és társértékelés, mások véleményének meghallgatása, pedagógus értékelése)

A fejlesztő értékelés legfontosabb célja a tanulási képességek fejlesztése. Ha a tanulók ismerik saját tanulásuk jellegzetességeit, akkor képesek a feladatok elvégzésére, a problémamegoldásokra. A tanulási jellegzetességek megismerése segíti a tanulókat a célok kitűzésében, a stratégia megválasztásában és az elért eredmények értékelésében.

A Pedagógiai Program felülvizsgálata megtörtént.

Vál, 2025.január 20.

Szabó Éva
igazgató

Melléklet - Általános követelmények/Az osztályozó vizsga követelményei

Alsó tagozat

1. osztály

Magyar nyelv és irodalom

- Valamennyi kis- és nagybetű biztonságos ismeretében tudjon a tanuló némán és hangosan olvasni. Olvasson a tanuló némán – szóanyagában ismert – 6-8 soros szöveget. Oldja meg a tanító rávezetésével a szöveghez kapcsolódó ismert típusú feladatokat (válogató olvasás, feleletválasztás).
- Biztosan tájékozódjon a tanuló a vonalrendszerben, tudja alakítani a kisbetűket, az írásjeleket másoláskor, tollbamondáskor és emlékezetből íráskor. Az írás terjedelme kb. 4-6 sor legyen. Az írás teljesítményének szintje érje el kb. a 8-11 betűt percenként. Másoláskor legfeljebb 2-3 írástechnikai hibát követhet el.
- Ismerje fel a betű és a hang különbségét. Tudja tisztán ejteni a hangokat. Szavakat és szó párokat tudjon utánmondással, helyes időtartammal ejteni.
- Tudjon köszönni a felnőtteknek és gyermekeknek a napszaknak megfelelően. Tudjon udvariasan megszólítani felnőtteket, gyermekeket. Tudjon helyesen bemutatkozni. Tudjon 1-2 mondatot alkotni eseményt ábrázoló képről.
- Nevezze meg kedves könyvének címét. Ismerje föl, hogy a műköltészeti alkotásoknak van címe, szerzője. Csoportosítsa az olvasott mesék gyakran előforduló szereplőit (csodás lények, emberek, állatok).
- Különböztesse meg a verset a prózától. Tudja, hogy a verset általában versszakok alkotják. Jelezze a tanult módon (tapssal, kopogással) a versek ritmusát.

Matematika

- Számfogalma biztos a 20-as számkörben.
- Képes a 20-as számkörben halmazokat összehasonlítani az elemek száma szerint, állítások igazságtartalmának eldöntésére, állítások megfogalmazására, összehasonlításra, azonosításra, megkülönböztetés megállapítására, közös tulajdonság felismerésére, megnevezésére.
- A több, kevesebb, ugyanennyi fogalmát helyesen használja.
- Képes néhány elem sorba rendezésére próbálgatással.
- A számokat 20-ig tudja írni, olvasni, helyét a számegyenesen megtalálja.
- Megnevezi az egyes számszomszédokat.
- Képes a számok nagyság szerinti összehasonlítására.
- Biztos a matematikai jelek: +, -, =, <, > ismerete, használata.
- Tevékenységgel tud összeadni és kivonni, pótolni és bontani.
- Egyszerű szöveges feladatot tanítói irányítással értelmez és megold.

- Meg tudja különböztetni a páros és páratlan számokat.
- Képes növekvő és csökkenő számsorozatok folytatására.
- Felismerni az egyenes és a görbe vonalakat, a síkbeli alakzatok közül a háromszöget, a négyszöget és a kört.
- Térben és síkban biztosan tájékozódik, ismeri az irányokat.

Vizuális kultúra

- Élményeit jelenítse meg a síkon, bátran használja kedvelt színeit, rajzi formáit.
- Tárgyakat, élőlényeket egy-két felismerhető jeggyel ábrázoljon.
- Tanítói irányítással idézze fel közvetlen környezete információs jeleit és a tankönyvek ábráit.
- Tanítói segítséggel legyen képes különböző médiumok (pl. könyv, televízió, film, internet, videojáték) egyszerű példáinak elemzésére.
- Tudjon elkészíteni egyszerű tárgyakat, díszeket saját elképzelése vagy minta közvetítése alapján.
- Ismerje fel a tárgyak rendeltetésének és formájának legalapvetőbb összefüggéseit. Csoportosítsa a tárgyakat tanítói segítséggel.
- Tudjon rajzolni, színezni, festeni, gyurmából mintázni.
- A papírt, az ollót és a ragasztót célszerűen használja.

Ének-zene

Éneklés

- Hibátlanul tudja elénekelni a tanult gyermek- és népi gyermekjátékdalokat. A dalok éneklését egyenletes mozgásokkal tudja kíséni.
- Vállalkozzon a dal önálló előadására, megfelelő tempóválasztással és tempótartással.

Zenehallgatás

- Ismerje fel a meghallgatott zeneműveket, a tanult hangszíneket (gyermek, női és férfi énekhangszínek) és hangszereket (zongora, fuvola, hegedű, dob).
- Ismerje fel a különböző hangulatokat.

Improvizáció

- Legyen képes ritmus- és dallamvariációk alkotására.

Zenei ismeretek

- Legyen képes a tanult ritmikai és dallami elemek (egyenletes lüktetés, motívumhangsúly, ütemhangsúly, kettes ütem, negyed és szünet jele, páros nyolcad jele, ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel) pontos alkalmazására.
- Ismerje a tanult dallamhangok nevét és kézjelét (lá-szó-mi). Legyen képes hangoztatni a tanult dallamelemeket.
- Jellemezze rendezett fűzetvezetés, pontos kottázás.

Technika és tervezés

- Legyen képes a tárgyakat segítséggel és mintaadással formázni.
- Legyen jártas a lágypapír darabolásában, hajtogatásában, alakításában.
- Legyen képes kevés segítséggel munkadarabot készíteni.

- Szerezzon tapasztalatot, ismereteket a fonalak megadott szempont szerinti szétválogatásában.
- Szerezzon tapasztalatot egyszerű műveletekben: darabolás, csiszolás.
- Szerezzon tapasztalatot a tárgyalás során a technológiák helyes alkalmazásáról, eszközök szakszerű, biztonságos használatáról.
- Vegyen részt a jeles napok előkészületeiben.
- Tudjon segítséggel munka közben célszerű rendet, tisztaságot fenntartani.
- Alkalmazza segítséggel a gyakorlatban az elemi higiéniai és munkaszokásokat.

Testnevelés

- Mutasson fejlődést az általános állóképességben.
- Használja biztonságosan és célszerűen a sporteszközöket.
- A feladat-végrehajtások során pontosságra, célszerűségre, biztonságra törekedjen.
- A sporteszközök szabadidős használata váljon igénnyé és örömforrássá.
- Törekedjen a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban az esztétikus végrehajtásra.
- Dinamikus és statikus egyensúlyi helyzetekben talajon, eszközön mutasson stabilitást.
- Kövesse a zenei ritmust különféle ritmikus mozgásokban egyénileg, párban és csoportban.
- Törekedjen a párhoz, társakhoz történő térbeli alkalmazkodásra tánc közben.
- Hajtsa végre a futó-, ugró- és dobóiskolai alapgyakorlatokat.
- Vegyen részt a labdás ügyességfejlesztésben.
- Legyen képes különböző intenzitású és tartamú mozgások fenntartására változó körülmények között, illetve játékban.
- Ismerje fel az alapvető eséstechnikákat. Hajtsa végre a tompítás mozdulatát esés közben.
- Ismerje a sportszerű viselkedés néhány jellemzőjét.

Etika

- A tanuló életkorának megfelelő reális képpel rendelkezik saját külső tulajdonságairól, tisztában van legfontosabb személyi adataival.
- Legyen képes érzelmileg kötődni környezetéhez és a körülötte élő emberekhez.
- Legyen képes kapcsolatba lépni és a partner személyét figyelembe véve kommunikálni környezete tagjaival.
- A beszélgetés során tartsa be az udvarias társalgás elemi szabályait.
- Érezze a szeretetkapcsolatok fontosságát.
- Érezze, hogy a hagyományok fontos szerepet játszanak a közösségek életében.
- Törekedjen rá, hogy érzelmeit a közösség számára elfogadható formában nyilvánítsa ki.
- Legyen képes átélni a természet szépségét, és érti, hogy felelősek vagyunk a körülöttünk lévő élővilágért.
- Legyen képes rá, hogy érzéseit, gondolatait és fantáziaképeit vizuális, mozgásos vagy szóbeli eszközökkel kifejezze.
- Legyen tisztában vele, hogy más gyerekek sokszor egészen más körülmények között élnek, mint ő.

2. osztály

Magyar nyelv és irodalom

- Olvasson a tanuló lassú folyamatossággal. Olvasson némán $\frac{3}{4}$ oldal terjedelmű szöveget. Érzékeltesse a beszélő szándékát helyes hanglejtéssel a tanult mondatfajták esetében. Tartson szünetet a mondatok végén. Fogalmazza meg a szöveg alapgondolatát nevelői segítséggel. Az olvasmányokban szereplő személyek viselkedéséről alkosson véleményt kérdések segítségével. Használja az Ablak-Zsiráf című gyermeklexikont címszó megadásával. Nevezze meg 2 könyv írójának nevét, illetve kedvenc olvasmányának címét és szereplőjét.
- A tanuló írása – a betűk alakja és kapcsolása – a normához közelítsen. Írás-munkája legyen könnyen olvasható. Az írás terjedelme kb. 7-8 sor legyen. Az írás teljesítményének szintje érje el kb. a 12-18 betűt percenként. Másoláskor legfeljebb 1-2 Írástechnikai hibát követhet el.
- A felismerés és megnevezés szintjén ismerje a tanterv alábbi témáit: egyszerű mondat fajtái (kijelentő, kérdő), szavak, szótagok, hang és betű, magán- és mássalhangzók. Szókapcsolatokat és rövid, egyszerű mondatokat tudjon helyes hangsúllyal és hanglejtéssel ejteni.
- Tudjon köszönni a felnőtteknek és gyermekeknek a napszaknak megfelelően. Tudjon udvariasan megszólítani felnőtteket, gyermekeket. Tudjon helyesen bemutatkozni.
- Csoportosítsa az olvasott mesék gyakran előforduló szereplőit (csodás lények, emberek, állatok). Különböztesse meg a verset a prózától. Ismerje föl, hogy a műköltészeti alkotásoknak van címe, szerzője.
- Tudja, hogy a verset általában versszakok alkotják. Jelezze a tanult módon (tapssal, kopogással) a versek ritmusát.

Matematika

- Számfogalma biztos a 100-as számkörben.
- Pontosan írja és olvassa a számok jelét 100-ig. Ismeri az egyes, tízes, száz-as fogalmát, helyét a számegyenesen megtalálja.
- Képes halmazokat összehasonlítani az elemek száma szerint, halmazt alkotni; állításokat megfogalmazni, közös tulajdonság felismerésére.
- Képes a +, -, •, :, =, <, >, () jelek használatára, a tanult számok nagyság szerinti összehasonlítására, sorba rendezésére.
- Megnevezi az egyes, tízes számszomszédokat, megkülönbözteti a páros és páratlan számokat.
- Tud kétjegyű számokat képezni, helyi érték szerint bontani.
- Képes adott számot jellemezni a megismert tulajdonságokkal.
- Képes összeadni, kivonni, szorozni, osztani 100-as számkörben, ismeri a szorzótáblát a 100-as számkörben, ismeri és helyesen alkalmazza a műveletvégzés sorrendjét.
- Képes állításokat megfogalmazni tevékenységről, rajzról.
- Az egyszerű nyitott mondatot önállóan értelmez és megold.

- Egyszerű szöveges feladatot önállóan ábrázol és megold.
- Felismeri növekvő és csökkenő számsorozatok szabályát, tudja a sorozatot folytatni.
- Képes a test és a síkidom megkülönböztetésére. Kiválasztja a négyszögek közül a téglalapot, a téglalapok közül a négyzet.
- Képes tájékozódni, ismeri az irányokat.
- Felismeri a szabvány mértékegységeket: cm, dm, m, dl, l, dkg, kg, perc, óra, nap, hét, hónap, év.

Vizuális kultúra

- Törekedjen a képelemek egyensúlyosabb elrendezésére. Festményeiben többféle színárnyalatot használjon.
- Ismerje fel a vizuális minőségeket (szín, vonal, forma, folt, az egyszerű vonal, folt és színritmusokat), tanítói irányítással kéthárom variációt tudjon létre hozni.
- Legyen képes az alapvető térvizonyok jelölésére tanítói irányítással.
- Nevezze meg a műalkotások (festmény, szobor) megismert típusait.
- Legyen képes élőlények, tárgyak szemléletére, emlékezetre támaszkodó ábrázolására. Munkáiban jelenjen meg egy-két felismerhető jellemző.
- Tudja értelmezni környezete emberi gesztusait. Fogja fel a tájékoztató, felhívó jelek üzenetét.
- Dísztésnél sorritmusokat alkalmazzon. Tudjon megadott vizuális jellemzők alapján tárgyakat csoportosítani.
- Legyen képes a különböző médiumok összehasonlítására és értékelésére, érzelmi tartalmának megjelenítésére.
- Legyen képes meseillusztrációk, médiafigurák tanulmányozására, ábrázolására alapvető jegyekkel.

Ének-zene

Éneklés

- Tudja elénekelni pontos ritmusban, helyes zenei hangsúllyal a tanult dalokat, a dalok hangulatának megfelelő előadásmódban.
- Ismerje a népszokások, népi gyermekjátékok jellemzőit, tudja előadni ezeket.

Zenehallgatás

- Ismerje fel , és érdeklődéssel hallgassa a bemutatott zeneműveket.
- Ismerje fel az újonnan megismert hangszert (fagott), zenei együtteseket (gyermekkar, vonós-fúvós zenekar).

Improvizáció

- Vállalkozzon ritmusrögtönzésre, önálló ritmuskíséretre, zenei kérdés-felelet improvizálására, gyermekjátékok ötletes előadására.

Zenei ismeretek

- Legyen képes a tanult hangok (félértékű hang és szünete) hosszúságának felismerésére hangzás utáni önálló lejegyzésükre.
- Ismerje az újonnan tanult dallamhangok (dó, ré, alsó lá) nevét és kézjelét. Legyen képes hangoztatni a tanult dallamelemeket.
- Tudjon önállóan dalrészleteket olvasni és kottába írni.

Technika és tervezés

- Ismerje az anyagok tanult tulajdonságait.
- Használja balesetmentesen a szerszámokat, eszközöket.
- Legyen jártas a papír darabolásban, hajtogatásban, alakításában.
- Legyen képes segítséggel egyszerű munkadarabot készíteni minta alapján.
- Szerezzen tapasztalatot a tárgyalkotás során a technológiák helyes alkalmazásáról.
- Vegyen részt a jeles napok előkészületeiben.
- Szerezzen tapasztalatot a háztartáshoz, ünnepekhez kapcsolódó szokások terén.
- Tudjon munka közben célszerű rendet, tisztaságot fenntartani.
- Alkalmazza a gyakorlatban az elemi higiéniai és munkaszokásokat.

Testnevelés

- Mutasson fejlődést az általános állóképességben.
- Használja biztonságosan és célszerűen a sporteszközöket.
- A feladat-végrehajtások során pontosságra, célszerűségre, biztonságra törekedjen.
- A sporteszközök szabadidős használata váljon igénnyé és örömforrássá.
- Törekedjen a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban az esztétikus végrehajtásra.
- Dinamikus és statikus egyensúlyi helyzetekben talajon, eszközön mutasson stabilitást.
- Kövesse a zenei ritmust különféle ritmikus mozgásokban egyénileg, párban és csoportban.
- Törekedjen a párhoz, társakhoz történő térbeli alkalmazkodásra tánc közben.
- Hajtsa végre a futó-, ugró- és dobóiskolai alapgyakorlatokat.
- Vegyen részt a labdás ügyességfejlesztésben.
- Célba dobási kísérletek.
- Hajtsa végre elfogadhatóan a labdás gyakorlatokat.
- Ismerje meg a küzdőjátékokat.
- Legyen képes különböző intenzitású és tartamú mozgások fenntartására változó körülmények között, illetve játékban.
- Ismerje fel az alapvető eséstechnikákat. Hajtsa végre a tompítás mozdulatát esés közben.
- Ismerje a sportszerű viselkedés néhány jellemzőjét.
- A sporteszközök kreatív felhasználásának ismerete a játéktevékenység során.

- Ismerje az időjárási körülményeknek megfelelő öltözködés okait.

Etika

- A tanuló életkorának megfelelő reális képpel rendelkezzen saját külső tulajdonságairól,
- legyen tisztában a legfontosabb személyi adataival. Lásza át társas viszonyainak alapvető szerkezetét.
- Képes legyen érzelmileg kötődni környezetéhez és a körülötte élő emberekhez.
- Legyen képes kapcsolatba lépni és a partner személyét figyelembe véve kommunikálni
- környezete tagjaival, különféle beszéd módok alkalmazásával.
- A beszélgetés során tartsa be az udvarias társalgás elemi szabályait.
- Érezze a szeretetkapcsolatok fontosságát.
- Érezze, hogy a hagyományok fontos szerepet játszanak a közösségek életében.
- Törekedjen rá, hogy érzelmeit a közösség számára elfogadható formában nyilvánítsa ki.
- Legyen képes átélni a természet szépségét, és érti, hogy felelősek vagyunk a körülöttünk lévő
- élővilágért.
- Legyen képes rá, hogy érzéseit, gondolatait és fantáziaképeit vizuális, mozgásos vagy szóbeli
- eszközökkel kifejezze.
- Legyen tisztában vele és érzelmileg is képes felfogni azt a tényt, hogy más gyerekek sokszor egészen más körülmények között élnek, mint ő.
- Tudja megkülönböztetni egymástól a valóságos és a virtuális világot.

3. osztály

Magyar nyelv és irodalom

- Olvasson a tanuló a természetes beszéd ütemének megfelelően. Újrakezdést ne kövessen el. Olvasson némán 1 oldal terjedelmű szöveget. Emeljen ki lényeges információkat, kérdések segítségével. Tagolja a szöveget szerkezetük szerint hiányos vázlat segítségével.
- A tartalomjegyzék segítségével gyakorolja a könyvben való tájékozódást. Az egyéni írás kialakulásának megengedésével (dőlés, betűarányok) írása legyen könnyen olvasható. Írásmunkája legyen tetszetős. Az írás terjedelme kb. 8-10 sor legyen. Az írás teljesítményének szintje érje el a 19-28 betűt percenként. Másolásnál ne kövessen el írástechnikai hibát. Tollbamondáskor 3-4 írástechnikai hibát követhet el. Ismerje fel – összehasonlítás alapján – írástechnikai hibáit és javítsa.
- Határozza meg és alkalmazza a tanult anyanyelvi ismereteket. A felismerés és megnevezés szintjén ismerje fel a tanuló a tanterv alábbi témáit: az egyszerű mondat fajtái, a főnév: a köznév és a tulajdonnév néhány változata (személyek, állatok neve), a melléknév: a fokozott melléknév, a számnév, az ige: jelen, múlt, jövő idejű igealakok.

Tudjon 5-7 mondatos fogalmazást írni a tanult műfajnak megfelelően.
Tudja a tanult költészeti alkotásokat.

Matematika

- Számfogalma biztos az 1000-es számkörben. Ismeri a számok nagyságrendjét, az egyes, tízes, száz, ezres fogalmát. Pontosan írja és olvassa a számok jelét 1000-ig.
- Ismeri és értelmezi a helyi érték, alaki érték, valódi érték fogalmát.
- Képes az 1000-es számkörben halmazokat összehasonlítani az elemek száma szerint, állítások igazságtartalmának eldöntésére, állítások megfogalmazására, összehasonlításra, azonosításra, megkülönböztetés megállapítására, közös tulajdonság felismerésére, megnevezésére.
- Megnevezi az egyes, tízes, száz, számszomszédokat, megkülönbözteti a páros és páratlan számokat.
- Képes adott szám közelítő helyének megtalálására 10-zel, 100-zal beosztott számegyenesen. Tud tízesre, százra kerekíteni. Képes háromjegyű számokat képezni, helyi érték szerint bontani. Műveleteket leolvasni ábráról, megjeleníteni tevékenységgel. Háromjegyű számok összegének, különbségének becslésére kerek századokkal számolva.
- Alkalmazza a matematika különböző területein az ésszerű becslést és a kerekítést.
- Ismeri az összeg, különbség, szorzat, hányados, a többszörös, osztó, maradék fogalmát.
- Képes a műveletek tulajdonságainak, tagok, illetve tényezők felcserélhetőségének alkalmazására.
- Ismeri és helyesen alkalmazza a műveletvégzés sorrendjét.
- Tud írásban háromjegyű számokat összeadni, kivonni, szorozni egyjegyű számmal.
- Képes a műveletek ellenőrzésére.
- Felismeri növekvő és csökkenő számsorozatok szabályát, tudja a sorozatot folytatni.
- Az egyszerű nyitott mondatot önállóan értelmez és megold.
- Egyszerű és összetett szóveges feladatokat önállóan értelmez, adatait lejegyz, megoldási tervet készít és kiszámolja szóbeli és írásbeli művelet alkalmazásával.
- Ismeri és használja a szabvány mértékegységeket.
- Ismeri a római számokat (I, V, X).
- Helyesen értelmezi a negatív számokat a mindennapi életben modell segítségével.
- Képes törtek megnevezésére, lejegyzésére szóveggel, előállítására hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel.
- Megérti a test és a síkidom közötti különbséget.
- Felismeri a kockát, téglatestet.
- Képes hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel. tükrös alakzatok és tengelyes szimmetria előállítására.
- Tudja megmérni a négyzet és a téglalap területét.
- Képes a négyzet, téglalap területének mérésére különféle egységekkel, területlefedéssel.

- Ismeri szabvány mértékegységeket: cm, dm, m, km, l, dl, cl, hl, g, dkg, kg, t, másodperc, perc, óra, nap, hét, hónap, év. Tud átváltásokat végezni szomszédos mértékegységek között.

Vizuális kultúra

- Legyen képes élményeinek, elképzeléseinek tudatos vizuális megjelenítésére.
- Törekedjen rá, hogy az adott témákhoz megtalálja a jellemző mozdulatokat, és megfelelően ábrázolja a térviszonyokat.
- Legyen képes látvány alapján a jellegzetes formákat, színeket megragadni, ábrázolni, változást, folyamatot értelmesen rögzíteni.
- Legyen képes közvetlen természeti és mesterséges környezet szemlélésére, jellegének leírására alapvető jegyekkel.
- Képzelve el és adott rendeltetésnek megfelelő egyszerű tárgyakat készítsen el, betartva a konstruálás lépéseit, legfőbb szabályait.
- Legyen képes a médiatartalmak közötti tudatos választásra.
- Legyen képes egyszerű cselekmény megjelenítésére képsorozattal.

Ének-zene

Éneklés

- Énekelje a tanult dalokat zeneileg hibátlan, élményszerű szövegkezeléssel.
- Vegyen részt kánonok és kétszólamú dalok pontos éneklésében.
- Ismerje fel és meg tudja különböztetni a tavaszi és lakodalmi szokásokat és dalait.

Zenehallgatás

- Tudja megnevezni hallás után a kórustípusokat (gyerekkórus, nőikar, férfikar, vegyeskar).
- Ismerje fel a hangszereket hallás után (kürt, üstdob).
- Ismerje fel a hallgatott zeneművek és népzenei, autentikus felvételeit.

Improvizáció

Önállóan és alkotó módon vegyen részt a népi gyermek és dramatikus játékokban, zenei improvizációkban.

Zenei ismeretek

- Tudjon ismert dalokat szolmizálni, legyen biztos a tanult ritmusértékek és ritmusképletek felismerésében, megszólaltatásában (felső dó, értékviszonyok, 4-es ütem), a magyar népdalok sorszerkezetének felírásában.
- Tudjon önállóan dalrészleteket olvasni és kottába írni.

Technika és tervezés

- Ismerje az élő és tárgyi környezetünk kapcsolatát.
- Ismerje fel érzékszervi összehasonlítással a karton, papírlemez tanult tulajdonságait.
- Mintaadással tudja a kartont karcolni, hajlítani.

- Végezze segítséggel az alapöltéseket és a fonást.
- Értse meg a család szerepét, időbeosztását és egészséges munkamegosztását.
- Alakítson ki maga körül egészséges, tiszta környezetet, teendők ennek érdekében.
- Elkötelezett legyen a nemzeti és népi hagyományaink ápolása iránt.
- Az elkészült munkadarabokat reálisan értékelje, a hibákat ismerje fel, szükség esetén javítsa.

Testnevelés

- Mutasson fejlődést az általános állóképességben.
- Használja biztonságosan és célszerűen a sporteszközöket.
- A feladat-végrehajtások során pontosságra, célszerűségre, biztonságra törekedjen.
- A sporteszközök szabadidős használata váljon igénnyé és örömforrássá.
- Törekedjen a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban az esztétikus végrehajtásra.
- Dinamikus és statikus egyensúlyi helyzetekben talajon, eszközön mutasson stabilitást.
- Kövesse a zenei ritmust különféle ritmikus mozgásokban egyénileg, párban és csoportban.
- Törekedjen a párhoz, társakhoz történő térbeli alkalmazkodásra tánc közben.
- Hajtsa végre a futó-, ugró- és dobóiskolai alapgyakorlatokat.
- Vegyen részt a labdás ügyességfejlesztésben.
- Célba dobási kísérletek.
- Hajtsa végre elfogadhatóan a labdás gyakorlatokat.
- Ismerje meg a küzdőjátékokat.
- Legyen képes különböző intenzitású és tartamú mozgások fenntartására változó körülmények között, illetve játékban.
- Ismerje fel az alapvető eséstechnikákat. Hajtsa végre a tompítás mozdulatát esés közben.
- Ismerje a sportszerű viselkedés néhány jellemzőjét.
- A sporteszközök kreatív felhasználásának ismerete a játéktevékenység során.
- Ismerje az időjárási körülményeknek megfelelő öltözködés okait.
- Ismerje a szabadtéren, illetve speciális környezetben történő sportolással együtt járó veszélyforrásokat.
- Ismerje a 3 lépéses dobóritmust.
- A különböző intenzitású és tartamú mozgások fenntartása játékos körülmények között, illetve játékban.
- Tartós futás egyéni tempóban, akár járások közbeiktatásával is.
- Ismerje a Kölyökatlétika eszköz- és versenyrendszerét.
- Ismerje a tanult sportjátékok alapszabályait.

- Ismerje az egyszerű védő és a támadó helyzeteket.
- Törekedjen a legcélszerűbb játékhelyzet-megoldásra.
- Váljon értékké a sportszerű viselkedés.
- Mutasson be néhány önvédelmi fogást párban.
- Előre, oldalra és hátra esés, tompítással.
- Jellemezze a tolások, húzások, emelések és hordások erő kifejtésének optimalizálódása.
- Ismerjen legalább 4 szabadidős mozgásformát és alapszabályait.

Környezetismeret

- Ismerje és alkalmazza az egészséges életmód alapvető elemeit, az egészségmegőrzés és az egészséges fejlődés érdekében, a betegségek elkerülésére.
- Ismerje az emberi élet szakaszait.
- Tudja a helyes testápolási szokásokat és azok egészségmegőrző szerepét.
- Az életkorának megfelelően, a helyzethez illően felelősen viselkedjen segítségnyújtást igénylő helyzetekben.
- Tudja az emberi külső és belső tulajdonságokat csoportosítani.
- Legyen képes adott szempontú megfigyelések végzésére a természetben, természeti jelenségek egyszerű kísérleti tanulmányozására. Föld forgásának, keringésének bemutatása. Ismétlődő jelenségek összefüggésének megfigyelésére.
- Értelmezze a hagyományok szerepét a természeti környezettel való harmonikus kapcsolat kialakításában, illetve felépítésében.
- Legyen képes a mesterséges és természetes életközösség összehasonlítására.
- Tudja megnevezni a tanult életközösség jellemző állatait, növényeit, néhány jellemzőjét.
- Legyen képes az élőlények szerveződési szintjeinek és az életközösségek kapcsolatainak a bemutatására, az élőlények csoportosítására tetszőleges és adott szempontsor szerint.
- Legyen képes egy természetes életközösséget bemutatni.
- Legyen képes az informatikai és kommunikációs eszközök irányított használatára az információkeresésben és a problémák megoldásában.
- Legyen képes értelmezni helyünket a világegyetemben.
- Legyen képes tájékozódni Magyarország domborzati térképen. Tudja jellemezni a domborzati formákat.

Digitális kultúra

- Ismerje, használja a digitális eszközöket.
- Alkosson a digitális eszközök segítségével.
- Legyen képes információszerezésre digitális eszközök segítségével.
- Ismerje a digitális világ veszélyeit.
- Ismerje a robotika és a kódolás alapjait.

- Produktívan vegyen részt digitális csoportprojekt létrehozásában.

Etika

- A tanulónak életkorának megfelelő szinten reális képe van saját külső és belső tulajdonságairól, és késztetést érez arra, hogy fejlessze önmagát.
- Tudjon odafigyelni másokra, szavakkal is tudja kifejezni érzéseit és gondolatait, tudjon bekapcsolódni csoportos beszélgetésbe.
- Legyen képes másokkal tartós kapcsolatot kialakítani, törekedjen e kapcsolatok ápolására, és ismerjen olyan eljárásokat, amelyek segítségével a kapcsolati konfliktusok konstruktív módon feloldhatók.
- Érzelmileg kötődjön a magyar kultúrához.
- Értse és fogadja el, hogy az emberek sokfélék és sokfélék a szokásaik, a hagyományaik is.
- Tartsa tiszteletben a sajátjától eltérő kulturális jelenségeket.
- Értse, hogy mi a jelentősége a szabályoknak a közösségek életében, tartsa be a megértett szabályokat, vegyen részt a szabályok kialakításában.
- Értse, hogy a Föld mindannyiunk közös otthona, és közös kincsünk számos olyan érték, amit elődeink hoztak létre.
- Legyen képes a körülötte zajló eseményekre és a különféle helyzetekre a sajátjától eltérő nézőpontból is rátekinteni.
- Legyen képes jelenségeket, eseményeket és helyzeteket erkölcsi nézőpontból értékelni.

4. osztály

Magyar nyelv és irodalom

- Olvasson a tanuló másfél oldal szépirodalmi és 1 oldal ismeretterjesztő szöveget. Olvasson folyamatosan a természetes beszéd ütemének megfelelően.
- Nevelői kérdések segítségével tudja tagolni a szöveget, fogalmazza meg egy-egy gondolategység lényegét. Tudjon vázlatot írni tanítói segítséggel.
- Használja a lexikonokat és a szótárakat tanítói segítséggel. Jegyezze fel (4) kedvenc könyvének címét, írójának (szerzőjének) nevét.
- Írása legyen rendezett, olvasható, gazdaságos szövegrendezéssel. A meghatározás és alkalmazás szintjén ismerje a tanult szófajokat. Alkalmazza a tanult anyanyelvi ismereteket. Helyesírását önellenőrzéssel vizsgálja felül, szükség esetén javítsa.
- Legyen képes a tartalomnak megfelelő tempóban, hangerővel, hanglejtéssel, helyes artikulációval elmondani a tanult verseket és szövegrészeket. Hibáit tudja javítani nevelői minta alapján.

- Tudjon a tanuló elbeszélést írni képsor, egyéni vagy közös, illetve olvasmányélmény alapján előkészítés után. Tudja tagolni a fogalmazást közösen készített vázlat alapján. A fogalmazás terjedelme 6-10 mondat legyen.
- Ismerje fel a tanuló az olvasott népköltészeti alkotások közül a népmesét, a mondát és a népdalt. Figyelje meg a versekben a rímeket. Vegye észre a szépirodalmi szemelvényekben (vers, próza) a művészi stílus eszközei közül a rokon értelmű szavakat, jelzős szó szerkezeteket.

Matematika

- Számfogalma biztos a 10000-es számkörben. Ismeri a számok nagyságrendjét, az egyes, tízes, százaz, ezres, tízezres fogalmát. Pontosan írja és olvassa a számok jelét 10000-ig.
- Ismeri és értelmezi a helyi érték, alaki érték, valódi érték fogalmát.
- Képes 10000-es számkörben halmazokat összehasonlítani az elemek száma szerint, állítások igazságtartalmának eldöntésére, állítások megfogalmazására, összehasonlításra, azonosításra, megkülönböztetés megállapítására, közös tulajdonság felismerésére, megnevezésére. Képes annak eldöntésére, hogy egy elem beletartozik-e egy adott halmazba.
- Adott beosztású számegyenesen tud számokat ábrázolni.
- Meghatározza az egyes, tízes, százaz, ezres számszomszédokat, megkülönbözteti a páros és páratlan számokat. Tud tízesre, százazra, ezresre kerekíteni. Képes négyjegyű számokat képezni, helyi érték szerint bontani.
- Képes négyjegyű számok összeadására, kivonására, szorozni kétjegyű, osztani egyjegyű számmal írásban.
- Tudja a műveletek helyességének ellenőrzését.
- Alkalmazza a műveletek tulajdonságait, tagok, illetve tényezők felcserélhetőségét.
- Ismeri és helyesen alkalmazza a műveletvégzés sorrendjét.
- Felismeri növekvő és csökkenő számsorozatok szabályát, önállóan tudja a sorozatot folytatni.
- Képes nyitott mondat igazsághalmazának megkeresésére véges alaphalmazokon.
- Képes szöveges feladat megoldására a megoldási algoritmus (a szöveg értelmezése, adatok kigyűjtése, megoldási terv, becslés, ellenőrzés, az eredmény realitásának vizsgálata) alkalmazásával.
- Képes törtek megnevezésére, lejegyzésére, előállítására, hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel.
- Ismeri a római számokat (I, V, X).
- Helyesen értelmezi a negatív számokat a mindennapi életben modell segítségével.
- Képes egyenesek kölcsönös helyzetének felismerésére (metsző és párhuzamos egyenesek)
- Ismeri a kör fogalmát.
- Megérti a test és a síkidom közötti különbséget.
- Felismeri és létrehoz kockát és téglatestet, megnevezi jellemzőiket.

- Felismeri a gömböt.
- Hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel előállít tükrös alakzatokat.
- Tudja kiszámítani a négyzet és a téglalap területét.
- Képes a négyzet, téglalap területének mérésére különféle egységekkel, területlefedéssel.
- Ismeri a szabvány mértékegységeket: mm, cm, dm, m, km, ml, cl, dl, l, hl, g, dkg, kg, t. Tudjon átváltásokat végezni szomszédos mértékegységek között.

Vizuális kultúra

- Élményeinek kifejezéséhez a megoldást önállóan választja, motívumai változatosak. A mozgás és térábrázolása egyre önállóbb.
- Legyen jártas a műalkotások közös elemzésében, formáljon önálló véleményt, tetszésítéletét indokolja.
- Ismerje a képzőművészet több műtípusát. Ismerjen fel, nevezzen meg művészeti ág, cím és alkotó szerint az elemzett alkotások közül 1-1 művet.
- Adott modellek közvetlen megfigyelése alapján értelmesen ábrázoljon, jellemző formák, főbb arányok megragadásával. Értse, és tudja vázolni a nézetek összefüggéseit.
- Azonosítsa a gyerekeknek szóló, vagy fogyasztásra ösztönző, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket.
- Adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készítsen.
- Tudjon ábrázolni változást, folyamatot.
- Értse a vizuális kommunikáció jelentőségét a tanulásban, tájékoztatásban.

Ének-zene

Éneklés

- Tisztán, helyes légzéssel, értelmezéssel, helyes artikulációval tudjon énekelni a dalok hangulatának megfelelő előadásmódban.
- Aktívan vegyen részt egyszerű kétszólamú művek hibátlan éneklésében.

Zenehallgatás

Ismerje fel a fokozatos halkítást, erősítést crescendo-decrescendo a zenei példákban.

Improvizáció

- Önállóan vegyen részt ritmus és dallamvariációk alkotásában (max. 8 ütem).
- Vállalkozzon népi gyermekjátékok és dramatikus játékok élményszerű színpadi előadására.

Zenei ismeretek

- Tudjon ismert dalokat szolmizálni, biztos legyen a tanult ritmusértékek és ritmusképletek felismerésében és megszólaltatásában (váltakozó ütem, hétfokúság).
- Tudjon önállóan dalrészleteket olvasni és kottába írni.

Technika és tervezés

- Ismerje fel a modellt és a makettet.

- Legyen képes önállóan munkadarabokat elkészíteni.
- Tudjon segítséggel különbséget tenni az alaprajz és a nézetrajz között.
- Ismerje az útesten való átkelés és a tömegközlekedés KRESZ szerinti szabályait.
- Alakítson ki maga körül egészséges, tiszta környezetet, teendők ennek érdekében.
- Elkötelezett legyen a nemzeti és népi hagyományaink ápolása iránt.
- Az elkészült munkadarabokat reálisan értékelje, a hibákat ismerje fel, szükség esetén javítsa.

Testnevelés

- Mutasson fejlődést az általános állóképességben.
- Használja biztonságosan és célszerűen a sporteszközöket.
- A feladat-végrehajtások során pontosságra, célszerűsége, biztonságra törekedjen.
- A sporteszközök szabadidős használata váljon igénnyé és örömforrássá.
- Törekedjen a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban az esztétikus végrehajtásra.
- Dinamikus és statikus egyensúlyi helyzetekben talajon, eszközön mutasson stabilitást.
- Kövesse a zenei ritmust különféle ritmikus mozgásokban egyénileg, párban és csoportban.
- Törekedjen a párhoz, társakhoz történő térbeli alkalmazkodásra tánc közben.
- Hajtsa végre a futó-, ugró- és dobóiskolai alapgyakorlatokat.
- Vegyen részt a labdás ügyességfejlesztésben.
- Célba dobási kísérletek.
- Hajtsa végre elfogadhatóan a labdás gyakorlatokat.
- Ismerje meg a küzdőjátékokat.
- Legyen képes különböző intenzitású és tartamú mozgások fenntartására változó körülmények között, illetve játékban.
- Ismerje fel az alapvető eséstechnikákat. Hajtsa végre a tompítás mozdulatát esés közben.
- Ismerje a sportszerű viselkedés néhány jellemzőjét.
- A sporteszközök kreatív felhasználásának ismerete a játéktevékenység során.
- Ismerje az időjárási körülményeknek megfelelő öltözködés okait.
- Ismerje a szabadtéren, illetve speciális környezetben történő sportolással együtt járó veszélyforrásokat.
- Ismerje a 3 lépéses dobóritmust.
- A különböző intenzitású és tartamú mozgások fenntartása játékos körülmények között, illetve játékban.
- Tartós futás egyéni tempóban, akár járások közbeiktatásával is.
- Ismerje a Kölyökatlétika eszköz- és versenyrendszerét.

- Ismerje a tanult sportjátékok alapszabályait.
- Ismerje az egyszerű védő és a támadó helyzeteket.
- Törekedjen a legcélszerűbb játékhelyzet-megoldásra.
- Váljon értékké a sportszerű viselkedés.
- Mutasson be néhány önvédelmi fogást párban.
- Előre, oldalra és hátra esés, tompítással.
- Jellemezze a tolások, húzások, emelések és hordások erőkifejtésének optimalizálódása.
- Ismerjen legalább 4 szabadidős mozgásformát és alapszabályait.
- Az egyszerű védő és a támadó helyzetek felismerése.
- Legyen képes megkülönböztetni az emberfogásos és a területvédekezést.
- Fogadja el, legyen jártas a test-test elleni küzdelemben.
- Gurulások, átfordulások, fordulatok, dinamikus kar-, törzs- és lábgyakorlatok közben viszonylag stabil egyensúlyi helyzetben legyen.
- Másszon kötélén 2-3 fogással, a támasz-, teljesítsen függő-és egyensúlygyakorlatokat.

Környezetismeret

- Ismerje és alkalmazza az egészséges életmód alapvető elemeit, az egészségmegőrzés és az egészséges fejlődés érdekében, a betegségek elkerülésére.
- Ismerje az emberi élet szakaszait.
- Tudja a helyes testápolási szokásokat és azok egészségmegőrző szerepét.
- Az életkorának megfelelően, a helyzethez illően felelősen viselkedjen segítségnyújtást igénylő helyzetekben.
- Tudja az emberi külső és belső tulajdonságokat csoportosítani.
- Legyen képes adott szempontú megfigyelések végzésére a természetben, természeti jelenségek egyszerű kísérleti tanulmányozására. Föld forgásának, keringésének bemutatása. Ismétlődő jelenségek összefüggésének meglátására.
- Értelmezze a hagyományok szerepét a természeti környezettel való harmonikus kapcsolat kialakításában, illetve felépítésében.
- Legyen képes a mesterséges és természetes életközösség összehasonlítására.
- Tudja megnevezni a tanult életközösség jellemző állatait, növényeit, néhány jellemzőjét.
- Legyen képes az élőlények szerveződési szintjeinek és az életközösségek kapcsolatainak a bemutatására, az élőlények csoportosítására tetszőleges és adott szempontsor szerint.
- Legyen képes egy természetes életközösséget bemutatni.
- Legyen képes az informatikai és kommunikációs eszközök irányított használatára az információkeresésben és a problémák megoldásában.
- Legyen képes értelmezni helyünket a világegyetemben.
- Legyen képes tájékozódni Magyarország domborzati térképen. Tudja jellemezni a domborzati formákat.

- Legyen képes megnevezni testrészeinket, érzékszerveinket.
- Legyen képes csoportosítani az emberi test szervrendszerait adott tulajdonságok alapján.
- Ismerje és alkalmazza az egészséges élethez szükséges testi-lelki egyensúly fenntartásának fontosságát.
- Ismerje az alapvető tisztálkodási szabályokat, megfelelő öltözködést, helyes táplálkozást, a mozgás és az alvás fontosságát.

Digitális kultúra

- Ismerje az információs társadalom, a személyes adatok fogalmát, netikett alapjait, az e-szolgáltatások szerepét és használatukat.
- Ismerje a gyerekeknek szóló elektronikus szolgáltatásokat.
- Legyen képes az életkori sajátosságoknak megfelelő internetes oldalakat látogatni, tapasztalatot szerezni.
- Ismerje az elterjedt dokumentumtípusok, elektronikus források formáit, tartalmi jellemzőit, használatuk alapjait.
- legyen képes egyszerű helyzetekkel kapcsolatos kérdések megfogalmazására, irányított információkeresésre.
- Ismerje az információs technológián alapuló kommunikációs formákat.
- Legyen tisztában az infokommunikációs eszközök lehetőségeivel és kockázataival.
- Ismerje az informatikai eszközöket alkalmazó média lehetőségeit.

Etika

- Életkorának megfelelő szinten reális képe legyen saját külső és belső tulajdonságairól.
- Vágyait tudja megfogalmazni, példaképeit megnevezni.
- Ismerje fel a családi összetartozás jelentőségét és bizalmi kapcsolatok alakulásának fontosságát. Legyen képes a családtagok egymásrautaltsága, közös feladatok azonosítása.
- Lássa át társas viszonyainak alapvető szerkezetét. Törekedjen a tartós barátságok, kapcsolatok ápolására.
- Ismerje a lakóhelye természeti, épített, művészeti értékeit, történelmi helyeit.
- Mutasson érdeklődést a nemzet történelmi emlékei iránt, ismerjen közülük néhányat.
- Tudjon néhány fontos szabályt a közösségi élet alkalmazkodási és különböző élethelyzetekben alkalmazandó illemszabályai közül. Tudja, hogy felelősek vagyunk a körülöttünk lévő élővilágért.
- Fogalmazza meg a pazarlás, a felesleges tárgyak gyűjtésének káros hatását.
- Ismerje az egyes egyházak ünnepköreihez kapcsolódó vallási, kulturális eseményeket és a hozzá kapcsolódó zsidó ünnepi tartalmakat, szokásokat, néphagyományokat.

Angol nyelv

Szóbeli interakció:

- A tanuló legyen képes nonverbális elemekkel támogatva beszédszándéka kifejezésére egyszerű nyelvi eszközökkel, fokozatosan bővülő szókinccsel.
- Tudjon a számára ismert témákról egyszerű kérdéseket feltenni, illetve a hozzá intézett kérdésekre egyszerű nyelvi eszközökkel reagálni.
- Törekedjen a célnyelvi normához közelítő kiejtés, intonáció és beszédtempó elsajátítására.

Hallott szöveg értése:

- A tanuló kövesse a kissé komplexebb formában elhangzó nonverbális elemekkel támogatott célnyelvi óravezetést.
- A tanuló értse meg az osztálytermi tevékenységekhez kapcsolódó, bővülő szókinccsel megfogalmazott, nonverbális eszközökkel támogatott, rövid és egyszerű tanári utasításokat.
- Értse meg az ismert témákhoz kapcsolódó, egy-egy rövid mondatból álló kérdéseket, néhány rövid mondatból álló kijelentéseket
- Ismerje fel rövid, egyszerű szövegekben az ismerős szavakat, fordulatokat, és legyen képes ezekből a lehetséges tartalomra következtetni.
- A tanuló legyen képes a megértést segítő feladatokra támaszkodva a lényeget és néhány konkrét információt kiszűrni ismert témájú rövid, egyszerű szövegekből.
- A tanuló legyen képes az órát kifejezni angolul.

Összefüggő beszéd:

- A tanuló legyen képes elmondani rövid, egyszerű szövegeket.
- Társaival közösen legyen képes előadni egyszerű szöveget, párbeszédet, tanári segítséggel.
- A tanuló legyen képes saját magáról, számára ismert témákról, a környezetében előforduló tárgyakról, élőlényekről, eseményekről röviden, összefüggően, nonverbális elemekkel támogatva beszélni.

Olvasott szöveg értése:

- Legyen képes ismert szavak néma olvasására és megértésére, valamint tanári minta után a szavak helyes felolvasására.
- Legyen képes rövid szöveg közös megismerése és feldolgozása után az önálló olvasására.

Íráskészség:

- Különböző nyelvi tevékenységek során legyen képes lemásolni, illetve leírni rövid szavakat, mondatokat.
- Legyen képes bekapcsolódni írást igénylő játékos nyelvi tevékenységekbe.
- A tanuló legyen képes ismert témáról rövid, egyszerű mondatokat írni.

Állampolgári ismeretek

A tantárgy tanulása eredményeként a tanuló:

- értelmet a családi kohézió alapelemeit, jellemzőit: együttműködés, szeretetközösség, kölcsönösség, tisztelet;

Váli Vajda János Általános Iskola Pedagógiai Programja

- értelmezi a család mint a társadalom alapvető intézményének szerepét és jellemzőit;
- felismeri a véleménynyilvánítás, érvelés, a párbeszéd és a vita társadalmi hasznosságát.
- felismeri a családi háztartás gazdasági-pénzügyi fenntarthatóságának és a környezettudatos életvitel kialakításának társadalmi jelentőségét.
- ismeri a családi háztartás összetevőit, értelmezi a család gazdálkodását meghatározó és befolyásoló tényezőket.
- társaival együttműködve a lakóhelyével kapcsolatos javaslatokat fogalmaz meg, tervet készít a település fejlesztésének lehetőségeiről;
- felismeri a véleménynyilvánítás, érvelés, a párbeszéd és a vita társadalmi hasznosságát;
- arra törekszik, hogy feladatai egy részét a társas tanulás révén teljesítse;
- önállóan vagy társaival együttműködve javaslatokat fogalmaz meg, tervet, tervezetet készít.
 - A település, lakóhely környezeti sajátosságainak, történelmének megismerése
 - A településen jelenlévő egyházi, vagy kulturális szervezet, sportegyesület megismerése
 - A település, lakóhely jellemzőinek megismerése
 - A település történelmi, kulturális, néprajzi értékeinek megismerése
 - A település, lakóhely közintézményei
 - A település fejlesztésének lehetőségei
 - A település, lakóhely alapvető jellemzői; A település történetének sajátosságai; A lakóhely kulturális értékei; A településen működő intézmények és szervezetek
- társaival megvitatja a nemzetek, nemzetállamok helyét és szerepét a globális világban;
- értelmezi és társaival megbeszéli a honvédelem jelentőségét a globalizáció korában;
- felismeri a véleménynyilvánítás, érvelés, a párbeszéd és a vita társadalmi hasznosságát;
- arra törekszik, hogy feladatai egy részét a társas tanulás révén teljesítse;
- beszámolója elkészítéséhez önállóan vagy segítséggel használja az infokommunikációs eszközöket.
- Nemzeti identitás, hazaszeretet kialakítása, megerősítése
- A magyar kulturális örökség és hagyományok megismerése
- A közösség iránti kötelességtudat és felelősségérzet kialakítása, a patriotizmus és lokálpatriotizmus értelmezése
- A honvédelem szerepének, lehetőségeinek, feladatainak megismerése
- Más kultúrák iránti érdeklődés kialakítása
- A nemzetállamok helye, szerepe és fontossága a globális világban
- Magyarország és az Európai Unió kapcsolatrendszerének megismerése, elemzése

- Népek, nemzetiségek megismerése Magyarországon és a Kárpát-medencében
- Nemzetfogalom, nemzeti identitás, nemzetállam; Lokálpatriotizmus, hazafiság, európaiság; Nemzetiségek, nemzetiségi jogok
- A magyar állam alapvető intézményeinek megismerése, rendszerezése
- A magyar állampolgárság feltételei
- A törvényalkotás menete
- Az igazságszolgáltatás intézményeinek és funkcióinak megismerése
- Az igazságszolgáltatás szereplői és feladatkörük
- Az állam feladatainak megismerése, gazdasági szerepének azonosítása
- Az állam bevételeinek csoportosítása
- A háztartások és az állam kapcsolatrendszere
- A közteherviselés, az adózás társadalmi jelentősége
- A magyar állam alapvető intézményei: köztársasági elnök, Országgyűlés, Kormány, Alkotmánybíróság; Az igazságszolgáltatás funkciója és jellemzői; A bíróságok és az ügyészségek; Az ügyvéd tevékenysége és szerepe; Az állam szerepe a gazdaságban
- A mindennapi ügyintézés alapvető feladatai, a legfontosabb ügytípusok
- Az elektronikus ügyintézés
- A diákmunka jogi feltételeinek, speciális jellemzőinek megismerése
- Foglalkozások, szakmák, hivatások szempontok csoportosítása, összehasonlítása
- A munkaerőpiac alapvető feltételrendszerének megismerése
- Az életpálya-tervezés kérdései
- A mindennapi ügyintézés területei; Az állampolgár hivatali ügyintézése; Foglalkozások, szakmák, a szakmaszerkezet változásai
- A fogyasztóvédelem fogalmának értelmezése
- A fogyasztóvédelem tipikus területei
- A fogyasztói jogok és azok érvényesítésének lehetőségei
- A fogyasztói társadalom kialakulása, sajátosságai: lehetőségek és veszélyek
- A tudatos fogyasztói magatartás és a fenntarthatóság, környezetvédelem kapcsolata
- Szerkezeti és folyamatára értelmezése a fogyasztói jogokról és a fogyasztói érdekek érvényesítéséről
- A körültekintő vásárlást megalapozó tájékozódás fontosságának tudatosítása
- Fogyasztóvédelem; fogyasztói jogok; tudatos fogyasztó
- Az oktatási rendszer legfontosabb elemei, szereplői; felépítése, feladatai

- Az egészségügyi ellátás szinterei, feladatai, szereplői
- A szociális ellátórendszer feladatai, szerepe a társadalomban
- A közfeladatot ellátó személyek (pl. pedagógusok, orvosok, mentők) feladatai, kiemelt társadalmi hasznosságuk megértése
- A nagy ellátórendszerek társadalmi, gazdasági hatásainak megismerése
- A köznevelési, az egészségügyi és a szociális intézmények jellemzői

Fogalmak

család, házasság, családi szerepek, gyermekvállalás

családi háztartás, a család bevételei: jövedelmek, társadalmi juttatások, a tulajdonból származó

jövedelmek, örökség, nyereség, a család kiadásai: létszükségleti kiadások, jóléti (például

kulturális, szabadidős és rekreációs) kiadások, rendkívüli kiadások, fogyasztás, pénzügyi

tudatosság, gazdasági-pénzügyi fenntarthatóság, környezettudatosság;

intézmény, önkormányzat, polgármester, polgármesteri hivatal, jegyző, egyház, vallási közösség,

szervezet, karitatív szervezet, civil szervezet, alapítvány, településfejlesztés, társadalmi

felelősség, fenntarthatóság;

nemzet, nemzeti identitás, honvédelem, nemzeti kisebbség, nemzetiség, nemzetiségi jogok,

Európai Unió, jogok és kötelezettségek, hazaszeretet, globalizáció, nemzetpolitika

állam, államforma, állampolgárság, alkotmány, Magyarország Alaptörvénye, köztársasági elnök,

Országgyűlés, törvény, Kormány, Alkotmánybíróság, jogképeség, korlátozott jogképeség,

intézmény, polgári per, büntetőper, bíróság, ügyészség, ügyvéd, közteherviselés, adó, adófajták,

adómorál, pénzügyi tudatosság, rendvédelem, katasztrófavédelem;

ügyfélkapu, kormányablak, kormányhivatal, járási hivatal, polgármesteri hivatal, települési,

fővárosi és kerületi önkormányzat, körjegyzőség, diákmunka, munkaszerződés, pályaorientáció,

életpálya-tervezés

fogyasztóvédelem, fogyasztói jogok, fogyasztói társadalom, a fogyasztói érdekek védelme,

tudatos fogyasztó, fenntarthatóság, ökológiai lábnyom

köznevelés, felsőoktatás, szakképzés, egészségügyi rendszer, társadalombiztosítás, szociális

ellátás, családtámogatás, kórház, rendelőintézet, szakorvos, háziorvos;

Biológia

7. osztály

A tanuló:

- Ismerje, hogyan kell az élőlényeket rendszerezni, csoportosítani. Legyen tisztába az egyed alatti és feletti szerveződési szintekkel, tudjon mindre egy-egy példát mondani.
- Ismerje az életközösségek legjellemzőbb, fajainak nevét, külső felépítését, életmódját.
- Tudjon egy-egy táplálékláncot összeállítani a különböző életközösségek megismert élőlényeiből.
- Legyen képes kiemelni és összehasonlítani a különböző tájakon élő növények és állatok lényeges ismertetőjegyeit.
- Mondjon egy-két példát a különböző életközösségek élőlényeinek testfelépítése és környezete közötti összefüggésre.
- Legyen tisztában azzal, hogy a természetes életközösségek védelme az egész földi élet számára létfontosságú.
- Észlelje, ha környezetük állapota romlik, és legyen igényük annak megakadályozására.
- Ismerjen példákat a különféle életközösségek károsításának módjára és annak megakadályozására.
- Legyen képes a megfigyelései, vizsgálódásai során nyert tapasztalatok értelmezésére.

8. osztály

A tanuló:

- Tudja felsorolni az egyes életműködések szervrendszereinek fő részeit és ismerjék ezek működésének lényegét.
- Legyen jártas abban, hogy testével, életműködésével kapcsolatos ismereteket tudjon szerezni a népszerűsítő művekből, és tudásának megfelelő szinten legyen képes az információk kritikus értékelésére.
- Tudja az emberi életszakaszok főbb testi, lelki és viselkedésbeli jellemzőit felsorolni.
- Tudatosuljon benne, hogy az ivarszervek nem azonos ütemben fejlődnek a többi szervrendszerrel, a korai szexuális élet ártalmas lehet.
- Értse meg, hogy az egyes emberek egyedfejlődése különböző ütemű, ezért az azonos életkorúak között is lehetnek olyan jelentős fejlettségbeli különbségek, amelyek mégsem kórosak.
- Legyenek toleránsak a más ütemben fejlődő és fogyatékos emberekkel.
- Legyen igénye a tisztaságra és az egészséges életmódra.
- Értse a betegségek megelőzésének fontosságát.

Digitális kultúra

3–4. évfolyam

Témakör: A digitális világ körülöttünk

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez;

társaival együttműködve online és offline környezetben egyaránt megold különböző feladatokat, ötleteit, véleményét megfogalmazza, részt vesz a közös álláspont kialakításában.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

közvetlen otthoni vagy iskolai környezetéből megnevez néhány informatikai eszközt, felsorolja fontosabb jellemzőit;

önállóan vagy tanítói segítséggel választ más tantárgyak tanulásának támogatásához

applikációkat, digitális tananyagot, oktatójátékot, képességfejlesztő digitális alkalmazást;

kezdetben tanítói segítséggel, majd önállóan használ néhány, életkorának megfelelő alkalmazást, elsősorban információgyűjtés, gyakorlás, egyéni érdeklődésének kielégítése céljából.

ismer néhány, kisiskolások részére készített portált, információforrást, digitálistananyag-lelőhelyet.

Témakör: A digitális eszközök használata

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez;

kiválasztja az általa ismert informatikai eszközök és alkalmazások közül azokat, amelyek az adott probléma megoldásához szükségesek.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megfogalmazza, néhány példával alátámasztja, hogyan könnyíti meg a felhasználó munkáját az adott eszköz alkalmazása;

a feladathoz, problémához digitális eszközt, illetve alkalmazást, applikációt, felhasználói felületet választ; felsorol néhány érvet választásával kapcsolatosan;

egyszerű feladatokat old meg informatikai eszközökkel. Esetenként tanítói segítséggel összetett funkciókat is alkalmaz;

közvetlen tapasztalatokat szerez a digitális eszközök használatával kapcsolatban.

Témakör: Alkotás digitális eszközökkel

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez;

megvizsgálja és értékeli az általa vagy társai által alkalmazott, létrehozott, megvalósított eljárásokat;

társaival együttműködve online és offline környezetben egyaránt megold különböző feladatokat, ötleteit, véleményét megfogalmazza, részt vesz a közös álláspont kialakításában.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

adott szempontok alapján megfigyel néhány, grafikai alkalmazással készített produktumot, személyes véleményét megfogalmazza;

grafikai alkalmazással egyszerű, közvetlenül hasznosuló rajzot, grafikát, dokumentumot hoz létre;

adott szempontok alapján megfigyel néhány, grafikai alkalmazással készített produktumot, személyes véleményét megfogalmazza;

egy rajzos dokumentumot adott szempontok alapján értékel, módosít;

egyszerű prezentációt, ábrát, egyéb segédletet készít.

Témakör: Információszerzés az e-Világban

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez;

a rendelkezésére álló eszközökkel, forrásokból meggyőződik a talált vagy kapott információk helyességéről.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

információt keres az interneten más tantárgyak tanulása során, és felhasználja azt.

állításokat fogalmaz meg grafikonokról, infografikákról, táblázatokról; a kapott információkat felhasználja napi tevékenysége során;

információkat keres, a talált adatokat felhasználja digitális produktumok létrehozására;

kiválasztja a számára releváns információt, felismeri a hamis információt;

képes feladat, probléma megoldásához megfelelő applikáció, digitális tananyag, oktatójáték,

képességfejlesztő digitális alkalmazás kiválasztására.

Témakör: Védekezés a digitális világ veszélyei ellen

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez;

egyszerű eljárásokkal meggyőződik néhány, az interneten talált információ igazságértékéről.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

tisztában van a személyes adat fogalmával, törekszik megőrzésére, ismer néhány példát az e-Világ veszélyeivel kapcsolatban;

ismeri és használja a kapcsolattartás formáit és a kommunikáció lehetőségeit a digitális környezetben;

ismeri a mobil eszközök alkalmazásának előnyeit, korlátait, etikai vonatkozásait;

közvetlen tapasztalatokkal rendelkezik a mobil eszközök oktatási célú felhasználásával kapcsolatban.

Témakör: A robotika és a kódolás alapjai

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez;

kiválasztja az általa ismert informatikai eszközök és alkalmazások közül azokat, melyek az adott probléma megoldásához szükségesek;
eredményétől függően módosítja a problémamegoldás folyamatában az adott, egyszerű tevékenységsorokat;
alkalmaz néhány megadott algoritmust tevékenység, játék során, és néhány egyszerű esetben módosítja azokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

értelmezi a problémát, a megoldási lehetőségeket eljátssza, megfogalmazza, egyszerű eszközök segítségével megvalósítja;
felismer, eljátssza, végrehajt néhány hétköznapi tevékenysége során tapasztalt, elemi lépésekből álló, adott sorrendben végrehajtandó cselekvést;
egy adott, mindennapi életből vett algoritmust elemi lépésekre bont, értelmezi a lépések sorrendjét, megfogalmazza az algoritmus várható kimenetelét;
feladat, probléma megoldásához többféle algoritmust próbál ki;
a valódi vagy szimulált programozható eszköz mozgását értékeli, hiba esetén módosítja a kódsorozatot a kívánt eredmény eléréséig. Tapasztalatait megfogalmazza, megvitatja társaival; adott feltételeknek megfelelő kódsorozatot tervez és hajtat végre, történeteket, meserészleteket jelenít meg padlórobottal vagy más eszközzel.

5–6. évfolyam

Témakör: Algoritmizálás és blokkprogramozás

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

érti, hogyan történik az egyszerű algoritmusok végrehajtása a digitális eszközökön;
egyszerű algoritmusokat elemez és készít;
ismeri a kódolás eszközeit;
adatokat kezel a programozás eszközeivel.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megkülönbözteti, kezeli és használja az elemi adatokat;
ismeri és tanári segítséggel használja a blokkprogramozás alapvető építőelemeit;
ismeri és használja a programozási környezet alapvető eszközeit;
a probléma megoldásához vezérlési szerkezetet (szekvencia, elágazás és ciklus) alkalmaz a tanult blokkprogramozási nyelven;
tapasztalatokkal rendelkezik az eseményvezérlésről;
mozgásokat vezérel szimulált vagy valós környezetben.

Témakör: Online kommunikáció

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri, használja az elektronikus kommunikáció lehetőségeit, a családi és az iskolai környezetének elektronikus szolgáltatásait;
ismeri és betartja az elektronikus kommunikációs szabályokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

tisztában van a hálózatokat és a személyes információkat érintő fenyegetésekkel, alkalmazza az adatok védelmét biztosító lehetőségeket;
önállóan kezeli az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat.

Témakör: Robotika

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri és használja a blokkprogramozás alapvető építőelemeit;

adatokat gyűjt szenzorok segítségével;
mozgásokat vezérel szimulált vagy valós környezetben.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri és használja a blokkprogramozás alapvető építőelemeit.

Témakör: Szövegszerkesztés

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

egy adott feladat kapcsán önállóan hoz létre szöveges vagy multimédiás dokumentumokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri és tudatosan alkalmazza a szöveges és multimédiás dokumentum készítése során a szöveg formázására, tipográfiájára vonatkozó alapelveket;

a tartalomnak megfelelően alakítja ki a szöveges vagy a multimédiás dokumentum szerkezetét, illeszti be, helyezi el és formázza meg a szükséges objektumokat;

ismeri és kritikusan használja a nyelvi eszközöket (például helyesírás-ellenőrzés, elválasztás); etikus módon használja fel az információforrásokat, tisztában van a hivatkozás szabályaival.

Témakör: Bemutatókészítés

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

egy adott feladat kapcsán önállóan hoz létre szöveges vagy multimédiás dokumentumokat;

ismeri és tudatosan alkalmazza a szöveges és multimédiás dokumentum készítése során a szöveg formázására, tipográfiájára vonatkozó alapelveket;

etikus módon használja fel az információforrásokat, tisztában van a hivatkozás szabályaival.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri a prezentációkészítés alapszabályait, és azokat alkalmazza;

a tartalomnak megfelelően alakítja ki a szöveges vagy a multimédiás dokumentum szerkezetét, illeszti be, helyezi el és formázza meg a szükséges objektumokat.

Témakör: Multimédiás elemek készítése

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

digitális eszközökkel önállóan rögzít és tárol képet, hangot és videót;

digitális képeken képkorrekciót hajt végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri egy bittérképes rajzolóprogram használatát, azzal ábrát készít;

bemutatókészítő vagy szövegszerkesztő programban rajzeszközökkel ábrát készít.

Témakör: Az információs társadalom, e-Világ

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri a digitális környezet, az e-Világ etikai problémáit;

ismeri az információs technológia fejlődésének gazdasági, környezeti, kulturális hatásait.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

önállóan keres információt, a találatokat hatékonyan szűri;

az internetes adatbázis-kezelő rendszerek keresési űrlapját helyesen tölti ki;

ismeri az információs társadalom múltját, jelenét és várható jövőjét;

védekezik az internetes zaklatás különböző formái ellen, szükség esetén segítséget kér.

Témakör: A digitális eszközök használata

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

célszerűen választ a feladat megoldásához használható informatikai eszközök közül;

önállóan használja az operációs rendszer felhasználói felületét;
önállóan kezeli az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat;
használja a digitális hálózatok alapszolgáltatásait.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

önállóan kezeli az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat;
az informatikai eszközöket önállóan használja, a tipikus felhasználói hibákat elkerüli, és elhárítja az egyszerűbb felhasználói szintű hibákat;
értelmezi az informatikai eszközöket működtető szoftverek hibajelzéseit, és azokról beszámol.

7–8. évfolyam

Témakör: Algoritmizálás és blokkprogramozás

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
értelmezi az algoritmus végrehajtásához szükséges adatok és az eredmények kapcsolatát;
egyszerű algoritmusokat elemez és készít;

ismeri a kódolás eszközeit;

adatokat kezel a programozás eszközeivel.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megkülönbözteti, kezeli és használja az elemi adatokat;

ismeri és használja a blokkprogramozás alapvető építőelemeit;

a probléma megoldásához vezérlési szerkezetet (szekvencia, elágazás és ciklus) alkalmaz a tanult blokkprogramozási nyelven;

tapasztalatokkal rendelkezik az eseményvezérlésről;

vizsgálni tudja a szabályozó eszközök hatásait a tantárgyi alkalmazásokban.

Témakör: Online kommunikáció

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri, használja az elektronikus kommunikáció lehetőségeit, a családi és az iskolai környezetének elektronikus szolgáltatásait;

ismeri és betartja az elektronikus kommunikációs szabályokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

tisztában van a hálózatokat és a személyes információkat érintő fenyegetésekkel, alkalmazza az adatok védelmét biztosító lehetőségeket;

önállóan kezeli az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat.

Témakör: Robotika

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

adatokat gyűjt szenzorok segítségével;

mozgásokat vezérel szimulált vagy valós környezetben.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri és használja a blokkprogramozás alapvető építőelemeit.

Témakör: Szövegszerkesztés

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

egy adott feladat kapcsán önállóan hoz létre szöveges vagy multimédiás dokumentumokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri és tudatosan alkalmazza a szöveges és multimédiás dokumentum készítése során a szöveg formázására, tipográfiájára vonatkozó alapelveket;

a tartalomnak megfelelően alakítja ki a szöveges vagy a multimédiás dokumentum szerkezetét, illeszti be, helyezi el és formázza meg a szükséges objektumokat;
ismeri és kritikusan használja a nyelvi eszközöket (például helyesírás-ellenőrzés, elválasztás);
a szöveges dokumentumokat többféle elrendezésben jeleníti meg papíron, tisztában van a nyomtatás környezetre gyakorolt hatásaival;
etikusan használja fel az információforrásokat, tisztában van a hivatkozás szabályaival.

Témakör: Bemutatókészítés

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
egy adott feladat kapcsán önállóan hoz létre szöveges vagy multimédiás dokumentumokat;
ismeri és tudatosan alkalmazza a szöveges és multimédiás dokumentum készítése során a szöveg formázására, tipográfiájára vonatkozó alapelveket;
etikusan használja fel az információforrásokat, tisztában van a hivatkozás szabályaival.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
ismeri a prezentációkészítés alapszabályait, és azokat alkalmazza;
a tartalomnak megfelelően alakítja ki a szöveges vagy a multimédiás dokumentum szerkezetét, illeszti be, helyezi el és formázza meg a szükséges objektumokat.

Témakör: Multimédiás elemek készítése

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
digitális eszközökkel önállóan rögzít és tárol képet, hangot és videót;
digitális képeken képkorrekciót hajt végre.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
ismeri egy bittérképes rajzolóprogram használatát, azzal ábrát készít;
bemutatókészítő vagy szövegszerkesztő programban rajzeszközökkel ábrát készít.

Témakör: Táblázatkezelés

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
az adatokat táblázatos formába rendezi és formázza;
problémákat old meg táblázatkezelő program segítségével.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
cellahivatkozásokat, matematikai tudásának megfelelő képleteket, egyszerű statisztikai függvényeket használ táblázatkezelő programban;
az adatok szemléltetéséhez diagramot készít;
tapasztalatokkal rendelkezik hétköznapi jelenségek számítógépes szimulációjáról.

Témakör: Az információs társadalom, e-Világ

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
ismeri a digitális környezet, az e-Világ etikai problémáit;
ismeri az információs technológia fejlődésének gazdasági, környezeti, kulturális hatásait.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
ismeri az információs társadalom múltját, jelenét és várható jövőjét;
online gyakorolja az állampolgári jogokat és kötelességeket;
ismeri az információkeresés technikáját, stratégiáját és több keresési szempont egyidejű érvényesítésének lehetőségét;
tisztában van a hálózatokat és a személyes információkat érintő fenyegetésekkel, alkalmazza az adatok védelmét biztosító lehetőségeket;
védekezik az internetes zaklatás különböző formái ellen, szükség esetén segítséget kér.

Témakör: A digitális eszközök használata

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

célszerűen választ a feladat megoldásához használható informatikai eszközök közül;

önállóan használja az operációs rendszer felhasználói felületét;

önállóan kezeli az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat;

használja a digitális hálózatok alapszolgáltatásait.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

tapasztalatokkal rendelkezik az iskolai oktatáshoz kapcsolódó mobileszközökre fejlesztett alkalmazások használatában;

az informatikai eszközöket önállóan használja, a tipikus felhasználói hibákat elkerüli, és elhárítja az egyszerűbb felhasználói szintű hibákat;

értelmezi az informatikai eszközöket működtető szoftverek hibajelzéseit, és azokról beszámol;

tapasztalatokkal rendelkezik a digitális jelek minőségével, kódolásával, tömörítésével,

továbbításával kapcsolatos problémák kezeléséről;

ismeri a térinformatika és a 3D megjelenítés lehetőségeit.

Dráma és színház 7. osztály

A tantárgy tanulása eredményeként a tanuló:

- felfedezi a tér, az idő, a tempó, a ritmus sajátosságait és összefüggéseit;
- megfigyeli, azonosítja és értelmezi a tárgyi világ jelenségeit;
- A látott, hallott, érzékelt verbális, vokális, vizuális, kinetikus hatások felidézése
- Koncentrációs és lazítógyakorlatok az ismert gyakorlatok formai nehezítésével, illetve új gyakorlatok megismerésével
- A figyelem összpontosítása és tudatos irányítása a környezet jelenségeire
- Térérzékelést, tájékozódást, koordinációt, egyensúlyérzéklet fejlesztő gyakorlatok
- fejleszti az együttműködésre és a konszenzus kialakítására irányuló gyakorlatát;
- adekvát módon alkalmazza a verbális és nonverbális kifejezés eszközeit;
- felfedezi a tárgyi világ kínálta eszközöket, ezek művészi formáit (pl. a bábót és a maszkot);
- használja a tér sajátosságaiban rejlő lehetőségeket;
- felfedezi a feszültség élményét és szerepét a dramatikus tevékenységekben;
- felismeri a helyzetek feldolgozása során a szerkesztésben rejlő lehetőségeket.
- Az együttműködésre és a konszenzus kialakítására irányuló gyakorlat fejlesztése
- A verbális és nonverbális kifejezés eszközeinek adekvát módon történő alkalmazása
- A tér sajátosságaiban rejlő lehetőségek figyelembevétele a dramatikus játékokban
- A tárgyi világ kínálta eszközök, és ezek művészi formáinak (pl. a báb és a maszk) alkalmazása a dramatikus játékok során
- A feszültség élményének és szerepének felfedezése a dramatikus tevékenységben
- A szerepbe lépésben és az együttjátszásban rejlő lehetőségek felfedezése
- A kapcsolat létrehozási és fenntartási technikáinak alapszinten történő alkalmazása
- Rögtönzéses gyakorlatok közösen egyeztetett karakterek szerepeltetésével
- Rögtönzés közösen választott témára, a tanár által megadott szervezési formában
- A rögtönzés értelmezése, megvitatása
- A rögtönzésre épülő alkotótevékenység során a megismert kifejezési formák alkalmazása
- megkülönbözteti és alapszinten alkalmazza a dramaturgiai alapfogalmakat;

- felismeri és megvizsgálja a problémahelyzeteket és azok lehetséges megoldási alternatíváit;
- alkalmazza a tanult dramatikus technikákat a helyzetek megjelenítésében.
- A látott-hallott-olvasott történetek különböző dramatikus tevékenységekkel történő értelmezése
- Irodalmi művekben megjelenő döntési helyzetek elemzése, feldolgozása dramatikus tevékenységekkel (pl. balladák, mesék, elbeszélő költemények, mítoszok, mondák, kortárs irodalmi alkotások, a tanulókat érdeklő konfliktushelyzetek, emberi problémák alapján)
- Az irodalmi művekben megjelenő döntési helyzetek lehetséges megoldási alternatíváinak felismerése és vizsgálata különféle dramatikus tevékenységekkel
- Dramatikus improvizációk irodalmi művek vagy (nép) hagyomány felhasználásával
- Különböző irodalmi vagy művészeti alkotások (pl. zene, képzőművészet, film, fotó, iparművészet) játékon, megjelenítésen keresztül történő megközelítése
- megkülönbözteti és alapszinten alkalmazza a dramaturgiai alapfogalmakat;
- felismeri és azonosítja a dramatikus szituációk jellemzőit (szereplők, viszonyrendszer, cél, szándék, akarat, konfliktus, feloldás).
- A dramatikus szituációk alapelemeinek (szereplők, hely, idő, viszonyrendszer, probléma) felismerése és azonosítása
- A szöveg megjelenési formái a színpadon
- A kommunikációs jelek jelentéshordozó és jelentésteremtő erejének felismerése
- A színház akusztikus kifejezőeszközei (élő zene, zörej stb.)
- A színházi vizualitás eszközei (díszlet, jelmez, fény stb.)
- Bábhasználat, bábszínház
- Mozgás és tánc a színpadon
- Alapvető színpadi műfajok felismerése és megkülönböztetése
- Alapvető színpadi műfajok jellemző jegyeinek elkülönítése és egyes elemeinek alkalmazása saját játékokban
- A színházi előadások formanyelvi jellemzőinek felismerése és azonosítása a látott előadásokban
- Egyszerűbb stílusgyakorlatok

Fogalmak

tragédia, komédia, vígjáték, bohózat, színmű, opera, táncjáték, stílus

drámajáték, kommunikáció, interakció

beszédtechnika, légzéstechnika, hangerő, hangmagasság, hangterjedelem, hangszín, hanglejtés,

beszédtempó, beszédritmus, szünettartás, testtartás, gesztus, mimika, tekintet, koncentráció,

lazítás, egyensúly, koordináció, térhasználat, együttműködés

fény-árnyék, hangsúlyos pontok, kontraszt, forma, méretarány, ritmus a művészetben, tempó,

harmónia, diszharmónia

szituációk alapelemei, szerep, szerepbe lépés, típusok ábrázolása

színjáték, színpad, színész, néző, szervezési feladatok

szerep, funkció, karakter, viszony, téma, történet, cselekmény, cselekményszál, esemény

dialogus, monológ, élő zene, hangeffekt, díszlet, jelmez, fényeffekt, báb, maszk, árnyjáték

Élő idegen nyelv: Angol

Általános követelmények

5-6. évfolyam

Az oktatási szakasz végére a tanuló eléri a KER szerint meghatározott A1 szintet.

Angol nyelvi funkciók az 5-6. évfolyamra (a zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák):

- köszönési formák (üdvözlés és elköszönés) értelmezése és kifejezése (Hello! Good morning! Good night! Goodbye! Bye-bye! Take care! How are you? Fine, thanks. I'm OK.)
- köszönet kifejezése (Thanks. Thanks a lot. Thank you very much.)
- köszönetre történő reakció megfogalmazása (You're welcome. No problem.)
- bemutatkozás megfogalmazása (My name is ... Hello. Hi! Nice to meet you.)
- információkérés, információadás (What's your name? My name is Peter. How old are you? I'm 10. Where are you from? I'm from Budapest. When's your birthday? On 4th July. What's your favourite animal? My favourite animals are cats. Have you got a pet? Yes, a cat. No, I haven't. Have you got any brothers or sisters? Yes, a brother. No, I haven't.)
- hógylét iránti érdeklődés (How are you? What's wrong?)
- hógylét iránti érdeklődésre történő reakció kifejezése (I'm fine, thanks. I'm OK.)
- bocsánatkérés értelmezése és annak kifejezése (I am sorry. I'm very sorry.)
- bocsánatkérésre történő reakció megfogalmazása (That's OK. No problem.)
- jókívánságok kifejezése (Happy birthday! Good luck! Congratulations!)
- főbb ünnepekhez kapcsolódó szófordulatok (Merry Christmas! Happy New Year! Happy Easter!)
- megszólítás és elköszönés kifejezése írott, személyes szövegben, pl. baráti levélben és e-mailben (Dear Peter, Best wishes)
- véleménykérés és arra reagálás (Do you agree? Yes, I do. No, I don't. What do you think? I think ...)
- tetszés, illetve nem tetszés kifejezése (Do you like ...? Yes, I do. No, I don't. What's your opinion about ...? I think ...)
- dolgok, személyek megnevezése, rövid/egyszerű jellemzése (What is this? What is it like? It's .../ It's big and comfortable. What's ... in English? What's ... in Hungarian?)
- igenlő vagy nemleges válasz kifejezése (Yes, I have. No, I haven't. Yes, I do. No, I don't.)
- tudás, illetve nem tudás kifejezése (I know. I don't know. I have no idea.)
- nem értés megfogalmazása (I don't understand.)
- visszakérdezés kifejezése nem értés esetén (Can you repeat it? Can you spell it for me?)
- alapvető érzések kifejezése (I'm cold. I'm hungry. I'm happy/sad/angry.)

- akarat, kívánság kifejezése (Would you like a ...? Yes, please. No, thanks. I would like ...)
- kérés és arra reagálás (Can you give me a pen? Can I get a pen? Yes, here you are. Sorry, I can't.)
- javaslat és arra reagálás (Let's go to the cinema., Good idea. Would you like to come to the cinema? Yes, sure.)
- meghívás és arra reagálás (Can you come to my party? Yes, thanks. Sorry, I can't. I'd like to invite you to my party.)
- kínálás és arra reagálás (Would you like an orange? Here you are. Yes, please. No, thank you. Thank you.)
- betűzés kérésének kifejezése (Could you spell it, please?)
- utasítások értelmezése és azokra történő reakció kifejezése (Come here, please. Read the text, please.)

Angol nyelvi elemek, struktúrák az 5-6. évfolyamra (a zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák):

- létezés kifejezése jelen időben: 'to be' létige (I'm ... I'm not ... Are you ...? Is he ...? Who is he? What's that?)
- szokásos cselekvés, történés kifejezése jelen időben: Present Simple (I eat bread for breakfast. I don't like cheese. Do you play tennis?)
- cselekvés, történés kifejezése jelen időben: Present Continuous (Why is she crying? I'm not listening. I'm leaving.)
- létezés kifejezése múlt időben: 'to be' létige (I was ... I wasn't ... Were you ...? Was he...? Who was there? What was that?)
- cselekvés, történés kifejezése múlt időben: Past Simple (I ate bread for breakfast. I didn't see the film. Did you visit Joe?)
- jövő idejűség kifejezése: 'going to' (I'm going to be a doctor. It's going to rain.)
- felszólító mód: felszólítások (Come here. Don't shout.)
- kérdőmondatok, kérdőszavak (who?, when?, where?, what?, how?)
- birtoklás: birtokos névmások és 's genitive (My, your, his/her/its, our, their, Joe's brother ...)
- mennyiségi viszonyok: egyes és többes szám (dog-dogs, child-children)
- mennyiségi viszonyok: számok (one, two, ..., hundred), sorszámok (first, second, third...)
- mennyiségi viszonyok: megszámlálható főnevek (How many CDs have you got? I've got a lot of/few CDs.)
- mennyiségi viszonyok: megszámlálhatatlan főnevek (How much money have you got? I've got a lot of/little money.)
- térbeli viszonyok: prepozíciók, helyhatározók (here, there, on the left, on the right, in, on, under, opposite, next to, between ...)

- időbeli viszonyok: gyakoriság (How often? always, often, sometimes, never, once/twice a week, every day), időpontok/dátumok (in 1997, in July, at 5 o'clock, on Monday, It's eight. It's quarter to eight.)
- minőségi viszonyok: rövid melléknevek fokozása (Tom's younger than Sue. Mary is the prettiest girl.)
- minőségi viszonyok: rendhagyó melléknevek fokozása (good/bad, better/worse)
- modalitás: 'can', 'must' segédige (I can/can't swim. I must go.)
- szövegösszetartó eszközök: névelők (a, an, the), mutató névmások (this, that, these, those), kötőszavak (and, or, but, because), névmások (I, he, they..., me, him, them...), some/any (There are some pencils in the bag. Have you got any sisters? I haven't got any matchboxes. There's some water in the vase., There isn't any juice in my glass.), határozatlan névmások (somebody, anybody, nobody, everybody)

Az egyes témakörök tanulási eredményeként a tanuló:

- az adott tématarományban megért egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget;
- az adott tématarományban létrehoz egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget, tanult és begyakorolt nyelvi eszközökkel;
- az adott tématarományban nyelvi szintjének és életkorának megfelelő interakciót folytat a tanult nyelvi elemek felhasználásával.

7-8. évfolyam

E nevelési-oktatási szakasz fő célja, hogy a nyelvi készségek további fejlesztése révén a tanuló eljusson a KER szerinti A2 nyelvi szintre.

A 7-8. évfolyamra megfogalmazott kötelező nyelvi funkciók, nyelvi elemek és struktúrák a következők:

Angol nyelvi funkciók (a zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák):

- megszólítás kifejezése és arra reagálás (Excuse me. Can I help you?)
- bemutatkozás megfogalmazása (Let me introduce myself.)
- személyre vonatkozó információkérés, információadás (What's your favourite subject? It's maths.)
- hogylét iránti érdeklődés és reakció (What's the matter? I feel...)
- bocsánatkérésre történő reakció megfogalmazása (That's OK. Don't worry about it. It doesn't matter.)
- jókívánságok kifejezésekor a reakció megfogalmazása (Thank you, the same to you.)
- telefon felvétele, telefonon való bemutatkozás (XY speaking.)
- megszólítás, elbúcsúzás személyes levélben (Dear John, Best wishes, Love,)
- véleménykérés és arra reagálás (Do you agree? Yes, I do. No, I don't. What's your opinion? In my opinion..., What do you think about ...? I think ...)
- tetszés, illetve nem tetszés kifejezése (How do you like it? I think it's...)

- képesség kifejezése (Can you speak French? Are you able to ride a horse? I can understand French. I am unable to ride a horse.)
- szükségesség kifejezése (Do I have to ...? Do I need to ...? You must ... We have to ...)
- lehetőség kifejezése (It may rain. She might visit us.)
- ígéret kifejezése (Will you help me? Don't worry, I will. I promise ...)
- szándék, kívánság kifejezése (What would you like to do? Would you like to have a rest? I'd like to see that film.)
- dicséret, kritika kifejezése (It's great. It's a good idea. It's boring.)
- dolgok, személyek megnevezése, rövid/egyszerű jellemzése (What is this? What is it like? It's ..., It's made of ..., It's used for ...)
- visszakérdezés, ismétléskérés kifejezése nem értés esetén (Sorry, what did you say?)
- nem értés, magyarázatkérés, magyarázat értésének ellenőrzése (Could you understand me? Is it clear? Sorry, what does that mean?)
- betűzés kérése, betűzés (It spells ...)
- felkérés hangosabb, lassúbb beszédre (Could you speak a little more slowly, please? Sorry, that was a bit too fast.)
- öröm, sajnálkozás, bánat kifejezése (Are you happy about it? What do you think of that? How do you feel about it? Great! I'm glad to hear that. I'm so pleased that..., Good for you. I feel so happy for ... I'm sorry to hear that. What a pity. Oh, no! Oh, dear! I feel so sorry for ...)
- elégedettség, elégedetlenség, bosszúság kifejezése (What do you think of...? Are you pleased with ...? Are you happy with ...? Are you satisfied with ...? That's fine/nice/not bad. That was fine/good/ nice. I'm quite satisfied with ... I'm quite happy with ... I'm quite pleased with ... It's not good enough. That wasn't very good.)
- csodálkozás kifejezése (How come? Is he? What a surprise!)
- remény kifejezése (I am looking forward to ... I hope ...)
- javaslat és arra reagálás (Would you like to come to the cinema? Yes, sure.)
- meghívás és arra reagálás (I'd like to invite you to my party. Thank you, I'm happy to come.)
- információkérés, -adás (When is the next train? What time does the train arrive? Is the boss here? Yes, he is.)
- egyetértés, egyet nem értés (Do you agree? What's your opinion? How do you feel about it? I agree. I don't agree. I don't think so.)
- valaki igazának az elismerése és el nem ismerése (You are right. You are wrong.)
- egymást követő események leírása (What happened? First ... then ... finally ...)

Váli Vajda János Általános Iskola Pedagógiai Programja

- bizonyosság, bizonytalanság kifejezése (Do you think they will come? They will probably come.)

Angol nyelvi elemek, struktúrák a 7-8. évfolyamra (a zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák):

- Present Perfect Simple (Have you done your room? I haven't finished it yet.)
- cselekvés, történés kifejezése múlt időben: Past Simple (I ate bread for breakfast. I didn't see the film. Did you visit Joe?)
- jövő idejűség kifejezése: 'will' (When will you be fourteen? I'll help you.)
- felszólító mód: Egyes/Többszám 1. személy (Let's go.)
- birtoklás: birtokos névmások (mine, yours, his, hers, its, ours, theirs)
- birtoklás kifejezése múlt időben: 'have' (I didn't have many friends at school.)
- birtoklás kifejezése jövő időben: 'have' (At the age of 25 I will have a car.)
- időtartam: How long? (How long were you in Spain? For one month.)
- időbeli viszonyok: 'already', 'yet', 'just' (I have already read it. He has not finished it yet. She has just entered the room.)
- minőségi viszonyok: hosszabb melléknevek fokozása, összehasonlítás (She is the most intelligent of all. Tom's younger than Sue. Mary is more beautiful than Sue.)
- modalitás: engedélykérés 'could', 'may' segédigékkel (Can/could/may I join you?)
- modalitás: tanácsadás 'should/shouldn't' segédigével (You should ask her.)
- modalitás: kötelezettség kifejezése 'have to' segédigével (Did you have to be there?)
- modalitás: tiltás kifejezése 'mustn't' segédigével (You mustn't smoke here.)
- szövegösszetartó eszközök: további kötőszavak (e.g. however)
- feltételesség kifejezése (We'll stay at home if it rains.)
- függő beszéd kifejezése jelen időben (He says he is tired., I don't know where he lives., Tell him to stop it.)

Az egyes témakörök tanulási eredményeként a tanuló:

- az adott témakörben megért egyszerű célnyelvi szöveget;
- az adott témakörben létrehoz egyszerű célnyelvi szöveget;
- az adott témakörben nyelvi szintjének és életkorának megfelelő interakciót folytat a tanult nyelvi elemek felhasználásával.

Ének-zene

5.évfolyam

Témakörök:

1. Zeneművek/Népdalok, műdalok
2. Zeneművek/Zenehallgatási anyag
3. Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés
4. Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés
5. Zenei ismeretek/Zenei írás-olvasás.

Dalok a mindennapi élet, munka, szerelem témaköreiből

A bundának nincs gallérja; A kapuban a szekér; A karádi faluvégén ; Aki dudás; Árpa is van; Az ürögi faluvégén, Csínom Palkó, Csínom Jankó ; Dudaszó hallatszik ; Erdő, erdő, de magas a teteje; Egy kis kertet keríték ; Erdő, erdő, erdő; Érik a szőlő; Esik az eső, ázik a heveder; Hej, Dunáról fúj a szél; Hidló végén; Hol jártál az éjjel; Hull a szilva; Jaj, de beteg vagyok; Jó gazdasszony vagyok én; Kicsi vagyok, nagy az eszem; Kitrákotty – mese; Megyen már a hajnalcsillag lefelé; Még azt mondják, nem illik; Megismerni a kanászt; Összegyűltek, összegyűltek; Póda Péter, Póda Pál; R égi táncdal, Sej, Nagyabonyban; Száraz tónak nedves partján; Úgy tetszik, hogy jó helyen vagyunk itt

Műzenei szemelvények, más népek dalai

M. Praetorius: Viva la Musica (kánon); J.S. Bach: Üdv rád és házad népére; L. van Beethoven: A mormotás fiú dala; Johannes Brahms: Bölcsődal; Bárdos Lajos: Szép kis család; Szőnyi Erzsébet: Postaváró (amerikai dallam); A kis lányok (cseh népdal.); Édes fülmile (tatár népdal.); Pál, Kata, Péter (francia); Áll egy ifjú nyírfa (orosz népdal.)

Dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra

Báránkámon csengő szól; Bárcsak régen felébredtem volna; Föl, föl vitézek; Haj, ki, kisse, haj; Kossuth Lajos azt írta; Pásztorok, keljünk fel; Új esztendő; Regős ének, Talalaj, talalaj, Tóth Lőrinc

50 énekes szemelvény éneklése kívülről, stílusosan, tiszta intonációra törekedve

- -magyar népdal
 - -gregorián dallam
 - -dalok 1848-49-ből
 - -kánon
- a magyar népdalok stílusrétegeinek ismerete-régi és új stílus jellegzetességei
 - páros-páratlan metrumok, váltakozó ütemek helyes hangsúlyozása
 - a tanult ritmikai és dallami elemek felismerése, változatos ritmusképletek hangoztatása
 - könnyű pentaton-pentachord dallamfordulatok éneklése szolmizálva betűkottából, vonalas kottából
 - betűkotta átírása vonalrendszerbe, és fordítva
 - hangközök ismerete (neve, jele, értéke)
 - énekes hangfajok ismerete (szoprán, mezzo, alt, tenor, bariton, basszus)
 - ismétlés-visszatérés valamint azonosság, különbözőség, hasonlóság megfigyelése, felismerése a formai elemzés során a népzenei és műzenei szemelvényekben
 - zenei ismeretek:-népszokások, néphagyomány az adott dalhoz kötődően,
 - hangszerismeret:-népi és klasszikus hangszerek, ritmus-és dallamhangszerek
 - a legelterjedtebb magyar népi hangszerek (pl. tekerő, duda, cimbalom, citera, doromb, furulya, tárogató, síp) ismerete

Váli Vajda János Általános Iskola Pedagógiai Programja

- a klasszikus zenekar hangszercsaládjainak felsorolása, és alapvető hangszereinek megnevezése (fafúvók rézfúvók, vonós, ütős)
- a karmester és a karvezető különböző szerepének megértése
- tájékozottság a szemelvények történeti korával, stílusával, a zeneszerzők életével, művek formájával és műfajával kapcsolatban
- (középkor-gregorián, trubadúr, reneszánsz-mise, motetta, madrigál, chanson, barokk-szvit, concerto, fuga, opera, mise, szonáta, kantáta, korál, passió)
- többször meghallgatott zeneművek felismerése hallás után, jellegzetes részlet alapján

6.évfolyam

Témakörök:

1. Zeneművek/Népdalok, műdalok
2. Zeneművek/Zenehallgatási anyag
3. Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés
4. Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés
5. Zenei ismeretek/Zenei írás-olvasás.

Dalok a mindennapi élet, munka, szerelem témaköreiből

A Vargák ablakja; De szeretnék páva lenni, Duna parton; Elment a két lány; Este van már; A Mátrai Képek dalai: A Vidrócki híres nyája, Elmegyek, elmegyek, Madárka, madárka, Sej, a tari réten; Nem vagyok én senkinek sem adósa; Nézd meg lányom, nézd meg jól; Ősszel érik babám; Tavaszi szél; A jó lovas katonának

Műzenei szemelvények, más népek dalai

John Of Fornsete: Nyár-kánon; Te álomszuszék, ébredj! – angol kánon; Tinódi Lantos Sebestyén: Egri históriának summája; J. Haydn: Falusi jókedv; Fa fölött, fa alatt – szlovák népdal

Dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra

Egressy Béni: Szózat; Ki, s ki népei vagytok; A kis Jézus megszületett; Hayes – Kerényi György: Karácsony ünnepén – kánon; A, A, A, a farsangi napokban; Azért, hogy én huszár vagyok; Öröndetes napunk támadt

26 énekes szemelvény előadása stílusosan, törekedve a tiszta intonációra

- -magyar népdalok
- -magyar történeti énekek:-históriás énekek
 - kuruc kori dalok
 - 48-as szabadságharc dalai
- -más népek dalai
- -zongorakíséretes dalok a tárgyalt korszakból (zenei klasszicizmus)

új ritmusképletek felismerése, hangoztatása, ritmuskíséret alkotása, rögtönzése az énekes szemelvényekhez

3/8, 6/8 $\frac{3}{4}$ és páros ütemek pontos löktetésének, ütem súlyainak érzékeltetése, hangoztatása könnyű dūr-moll dallamok éneklése szolmizálva betűkottáról és vonalas kottáról betűkotta átírása vonalrendszerbe és fordítva

Zenehallgatási anyag

Kapuvári verbunk (Magyar népzenei antológia)

Kodály Zoltán: Lengyel László – gyermekkar; Gergely-járás – részlet - Jobb az árpa – gyermekkar; Kállai kettős – vegyeskar, népi zenekari kísérettel; Mátrai képek - vegyeskar

Bartók Béla: Magyar képek – Medvetánc; Gyermekeknek – Fa fölött, fa alatt

Hans Leo Hassler: Gagliarda - vegyeskar, olasz nyelven

Georg Friedrich Handel: Vízizene – D- dúr szvit I. tétel

Joseph Haydn: Üstdob szimfónia II. tétel

W. A. Mozart: A varázsfuvola - részletek

Erkel Ferenc: Hunyadi László – Palotás, Meghalt a cselszövő

Liszt Ferenc: 2. magyar rapszódia - részlet

Bedrich Smetana: Moldva – részlet

Benjamin Britten: Variációk és fuga egy Purcell témára (szimfonikus zenekar bemutatása)

– zenei ismeretek:

- hangszerek ismerete: ritmus- és dallamhangszer

- népi-és klasszikus hangszer

- a legelterjedtebb magyar népi hangszerek (pl. tekerő, duda, cimbalom, citera, doromb, furulya, tárogató, síp) ismerete
- a klasszikus zenekar hangszercsaládjainak felsorolása, és alapvető hangszereinek megnevezése (fafűvők rézfűvők, vonós, ütős)
- a karmester és a karvezető különböző szerepének megértése
- a madrigalizmus (szövegfestés) megfigyelése a különböző korokban, a szöveges és abszolút zenében
- népi szokások, néphagyományok az adott dalhoz kötődően
- tájékozottság a szemelvények történeti korával, stílusával, zeneszerzők életével, a darabok műfajával és formájával kapcsolatban
- (bécsi klasszicizmus: szonáta, szimfónia, versenymű, vonósnégyes, divertimento, szerenád, dal, daljáték, opera)
- képes legyen a tanuló egy-egy zenemű tartalmát közvetítő kifejezőeszközöket, megoldásokat felismerni és megnevezni. (tempo, karakter, dallam, hangszín, dinamika, formai megoldások)
- a zenehallgatásra ajánlott, többször meghallgatott műveket jellegzetes részleteinek felismerése (min. 10)
- a tanult ritmusértékek bővítése a 16-od, kis éles és nyújtott ritmussal. Ismeri és használja gyakorló nevüket, grafikai jelüket és értéküket
- érzékeli a páros, páratlan és a váltakozó ütemet
- kis éles, kis nyújtott ritmus; tizenhatod; váltakozó ütem
- a tiszta hangközök felismerése és megnevezése

Fogalmak: hangköz; hangzat; hármashangzat; dúr - moll jelleg; módosított hangok; módosító jelek tempójelzés; relatív szolmizáció; abszolút hangnevek; dúr; természetes moll; előjegyzés.

7.évfolyam

Témakörök:

1. Zeneművek/Népdalok, műdalok
2. Zeneművek/Zenehallgatási anyag
3. Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés
4. Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés
5. Zenei ismeretek/Zenei írás-olvasás.

Magyar népdalok

Váli Vajda János Általános Iskola Pedagógiai Programja

A szennai lipisen-laposton; Által mennék; Ej, haj, gyöngyvirág; Erdő, erdő, de magos a teteje; Fecském, fecském ; Hopp ide tisztán ; Kecskemét is kiállítja; Megkötöm lovamat; Megrakják a tüzet; Sej, felszállott a kakas; Te vagy a legény

Műzenei szemelvények

Gloria Patri et Filio (gregorián); Moniot D'Arras: Nyári ének (XIII sz.); Praetorius: Jubilate Deo – kánon; J. S. Bach: Már nyugosznak a völgyek (János Passió 15. sz); J. Haydn: Szerenád; W. A.Mozart: Vágyódás a tavasz után; L. van Beethoven: Urián földkörüli utazása, Örömóda; Franz Schubert: A pizstráng

Dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra

Pásztorok, pásztorok, örvendezve; Kossuth Lajos táborában; Amadé László – Arany János: Toborzó (A szép fényes katonának); Bocsásd meg Úristen (Cantus Catholici, 1651, Balassi B.) protestáns egyházi népének; Néktek emlékezem (Cantus Catholici, 1651)

- 20 szemelvény éneklése stílusosan, tiszta intonációra törekedve
 - -magyar népdalok
 - -népies műdalok
 - -más népek dalai
 - -zenehallgatási anyaghoz kötődő dal-és témarészletek a romantika korából
 - -zongorakíséretes dalok
- -különböző táncok metrikai és ritmikai jellemzőinek megfigyelése, reprodukciója,
- -az új dallami-és ritmikai elemek felismerése, hangoztatása
- -könnyű, dúr-moll dallamok olvasása szolmizálva betűkottáról, vonalas kottáról
- -betűkotta átírása vonalrendszerbe és fordítva
- -nemzeti jelleg a romantika zenéjében, kelet-európai népek zenéje
- -a népdalfeldolgozás módjai Kodály és Bartók művészetében

Zenehallgatás

Magyar Gregoriánium (Schola Hungarica) - részletek

Orlando di Lasso: Visszhang

Bakfark Bálint: Fantázia lantra - részlet

J. S. Bach: h-moll szvit – Badinerie; d-moll toccata és fuga;Parasztkantáta Nr.16 basszus ária; János Passió – Már nyugosznak a völgyek 15.sz.

G. F. Handel: Messiás – Halleluja; F- dúr orgonaverseny I. tétel

H. Purcell: Artúr király – Pásztor, pásztor

Joseph Haydn: Óra – szimfónia II. tétel, fisz-moll (Búcsú) szimfónia IV. tétel

W. A. Mozart: Falusi muzsikusok; Figaro házassága – nyitány részlet

L. van Beethoven: G-dúr zongoraverseny 2. tétel; IX. szimfónia –Örömóda

Franz Schubert: A pizstráng; A-dúr zongoraötös IV. tétel

Kodály Zoltán: Jelenti magát Jézus

Új Pátria sorozat – Utolsó Óra (válogatás)

A népzenei revival legjobb felvételei

- -tájékozottság a zenei szemelvények korával, stílusával, zeneszerzők életével, a művek műfajával és formájával kapcsolatban (romantika-dal, opera, programzene, szimfonikus költemény)
- -zenehallgatásra ajánlott szemelvények jellegzetes részleteinek felismerése (min. 10)

8. évfolyam

Témakörök:

1. Zeneművek/Népdalok, műdalok
 2. Zeneművek/Zenehallgatási anyag
 3. Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés
 4. Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés
 5. Zenei ismeretek/Zenei írás-olvasás.
- 20 énekes szemelvény éneklése stílusosan, tiszta intonációra törekedve
 - -magyar népdal
 - -történeti ének
 - -más népek dalai
 - -zongorakíséretes dal
 - -zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó témarészletek pl.:(társas dal, verbunkos dal, keserves, romantikus dal, táncnóta)
 - -részletek a populáris zene műfajaiból
 - -népdalok XX. sz-i vagy mai feldolgozásai
 - Tanult, új dallami-és ritmikai elemek felismerése és hangoztatása
 - -ritmuskíséret alkotása a tanult ritmusokkal
 - -könnyű olvasógyakorlatok a diatonikus hangrendszerben- esetleg módosított színezőhangokkal -betűkottáról és vonalas kottából is
 - -betűkotta átírása vonalrendszerbe és fordítva
 - tájékozottság a szemelvények zenetörténeti korát, stílusát, a zeneszerzők életét, a művek formáját és műfaját illetően(a zenetörténeti korszakok átfogó ismerete középkortól napjainkig)
 - -népdalfeldolgozások módjai Kodály és Bartók művészetében
 - -zeneszerkesztési, formai ismeretek: -homofón és polifón szerkesztés felismerése megkülönböztetése kottakép és hallás után is
 - -impresszionizmus a festészetben és zenében
 - -ismeri a zenetörténeti korszakok legfontosabb ismertetőjegyeit, történelmi és kulturális hátterüket
 - -azonosítani tudja az egyes korszakokhoz tartozó zenei műfajokat, jellemzőiket, hangszerelési sajátosságait
 - -Fogalmak: zenei korstílusok: középkor, reneszánsz, barokk, klasszika, romantika, zenei impresszionizmus, kortárs zene

Zenei műfajok: zsoltár, trubadúr ének, madrigál, mise, oratórium, kantáta, szvit, concerto, versenymű, szimfónia, szimfonikus költemény, műdal, rapszódia, opera, ária, kamarazene, jazz, spirituálé.

Hangfűrt, homofónia, polifónia, hangszerelés

Zenehallgatás

W. A. Mozart: A-dúr klarinétkvintett lassú tétele

Frédéric Chopin: g-moll mazurka

Liszt Ferenc: Mazeppa – részletek; XV. Magyar rapszódia

Felix Mendelssohn: e-moll hegedűverseny I. tétel - részlet

Antonin Dvořák: IX. Új világ szimfónia – IV. tétel (részlet)

Giuseppe Verdi: Aida – Bevonulási induló; Nabucco – Szabadság kórus

Georges Bizet: Carmen – Torreádor dal

Erkel Ferenc: Bánk bán – Keserű bordal; Hazám, hazám

Johannes Brahms: Akadémiai ünnepi nyitány – részlet

Robert Schumann: Gyermekjelenetek – Álmodozás

Richard Wagner: Tannhäuser - Nászinduló

Pjotr Iljics Csajkovszkij: IV. szimfónia IV. tétel

Claude Debussy: Gyermekkuckó - Néger baba tánca

Igor Stravinsky: Petruska – Orosz tánc

Bartók Béla: Négy szlovák népdal; Allegro Barbaro; Concerto: IV. tétel Intermezzo Interrotto

Kodály Zoltán: Székelyfonó – Rossz feleség ballada, El kéne indulni Fölszállott a páva – részletek a variációkból

Kodály Zoltán- Weöres Sándor: Öregek, Esti dal

Carl Orff: Carmina Burana – Ó, Fortuna

Krzysztof Penderecki: Hirosima emlékezete

George Gerschwin: Porgy és Bess – Porgy dala (Az ínség nálam a vagyon...)

Jazz standard-ek

Új Pátria sorozat – Utolsó Óra (autentikus felvételek).

Népzenei revival legjobb felvételei

- -a populáris dalok zenei jellemzői
- -a kortárs zene jellemzői
- -a többször meghallgatott zeneművek felismerése jellegzetes részek alapján (min.10)

Etika

5. osztály

Témakörök, tartalmak:

1. Éntudat – Önismeret

- *Életkori szakaszok:* az emberi élet szakaszai, testi és lelki változások, az önállósodás, növekvő felelősség.
- *Jól érzem magam:* testi-lelki egészség fontossága; a testi-lelki egészséget őrző tevékenységek ismerete és alkalmazása, helyes táplálkozás, mozgás, pihenés; egészséget veszélyeztető hatások felismerése, alapvető emberi viselkedésformák értékelése.
- *Lelki egészségem:* harmonikus élet, jövő, az egészséges és harmonikus életmód, érzelmek és kifejezőmódjuk, ezeknek megfelelő viselkedés / cselekvés, pozitív és negatív hatások felismerése saját élethelyzetekben, a nehéz helyzetek kezelése, megoldása.
- *Adottságaim, lehetőségeim, korlátaim:* az önértékelés módjai, a reális önértékelés; én és mások, az emberek közötti hasonlóságok és különbségek; a saját és társaink belső értékeinek, egyediségének felismerése; egészségesek és fogyatékkal élők, különböző emberi élethelyzetek megismerése.
- *A lelkiismeretem:* a lelkiismeret / a lelkiismeret-furdalás; döntések saját és mások értékeinek figyelembe vételével, cselekedeteink és szavaink következményei; a problémák elemzése és megoldási lehetőségek alkotása, önmagunk motiválása a problémamegoldás érdekében.
- *Céljaim, terveim:* önismeret; rövid és hosszú távú fejlődési, tanulási céljaim; a célok elérését szolgáló utak, eszközök – tudás, bátorság, akarat, kitartás, eltökéltség; a tudásszerzés módjai, hiteles források felhasználása; példaképeink a valós és virtuális környezetben pl. családban, ismeretségi körben; az egyéni sikerek értelmezése.

Fogalmak: önismeret, fejlődés, önállóság, felelősség, egészség, harmónia, elfogadás, tervezés, tanulás, tudás, példakép, jövőkép

2. Család – Helyem a családban

- *Családba születtem – otthonom:* a család fogalma; a család szerepe életünkben; mitől jó egy család.
- *Családi kapcsolataim – rokonság:* családfa; családom viszonyrendszere; a családot összetartó érzelmek és közös értékek: a támogatás, bizalom, szeretet, tisztelet, segítség, hagyományok, közös tevékenységek;
- *Családi szokásaink, ünnepeink:* hétköznapi szokások, tevékenységek, családi hagyományok és szokások; ünnepek: névnap, születésnap, karácsony, húsvét...stb.
- *A családi együttlét harmóniája:* a szeretet, bizalom, tisztelet szerepe a családban a barátságokban és a párkapcsolatokban; együttélési szabályok; az érzelmeket is kifejező figyelmes kommunikáció fontossága; érték- és érdekütköztetések a családban, lehetséges konfliktusok és megoldási javaslatok.
- *Feladataim otthon:* a családban betöltött szerepek és feladatok, munkamegosztás; szerepem, feladataim, kötelezettségeim a családban – házimunka, önként vállalt feladat.
- *A család külső kapcsolatai, kötődései:* közösségek a családon kívül, kapcsolataink; közösen vagy egyedül végezhető tevékenységek; összefogás egy közös cél érdekében
- *Akikre érdemes hallgatni:* családtagok, rokonok, ismerősök – bizalom, egymás segítése, támogatása, tudásátadás; a különböző problémás helyzetek megoldása - segítségkérés, segítség felajánlása.
- *Kedvenc állataink:* állatvédelem, felelős állattartás, állatok tisztelete, szeretete, gondozása, megértése

Fogalmak: támogatás, bizalom, szeretet, tisztelet, segítség, figyelem, probléma, kapcsolat, családi szokás

3. Baráti kapcsolatok – Helyem a közösségekben

- *Közösségeink értékei:* szoros / laza kapcsolatok a közösségeimben; a jó közösség;
- *A barátság:* a barátság fogalma; a jó barátság ismérvei; a kapcsolat ápolása: kapcsolatokat összetartó szokások, a jó működés feltételei; a bizalom, támogatás, törődés, őszinteség és a bántás megjelenési formái; barátság az közösségi hálón: a virtuális identitások lehetséges megismerési módjai, hagyományos és a modern technológia nyújtotta kapcsolattartási lehetőségek; különbség a valóságos és a virtuális identitás között
- *Haver vagy jó barát?:* a haver és a jó barát közti különbség; barátság, bizalom, titok; megbízhatóság;
- *Baráti társaságaink:* jó társaság, rossz társaság; szükségünk van társakra, a társas kapcsolatok fontossága; bátorítás, biztatás, fontosság érzése, biztonságérzet;
- *Iskolánk:* iskola, évfolyam, osztály, osztályközösség; egymás megismerése; közös tevékenységeink, élményeink;
- *Szabályok:* írott és íratlan szabályok: törvények, előírások, házirend; együttműködés, helyes, helytelen viselkedés, szabálykövetés, büntetés.
- *Beilleszkedés a közösségbe:* kapcsolat kezdete; rokonszenv – ellenszenv; a beilleszkedést segítő, akadályozó viselkedés, cselekvések; rokonszenv, ellenszenv azonosítása; az elhagyatottság, a kirekesztettség érzése; csoportban elfoglalt hely és szerep azonosítása, a személyiségének legjobban megfelelő feladatok vállalása; valóságos és virtuális közösségek.

- *Együttműködés*: közös feladat, közös cél; a közösség szabályai, egyenletes terhelés, munkamegosztás; a megértésre törekvő, egyenrangú kommunikáció; saját véleményünktől eltérő vélemények tiszteletben tartása, a saját álláspont melletti érvelés.
- *Konfliktusok*: a konfliktus kialakulására utaló jelzések, konfliktusok megelőzése, javaslatok a konfliktusok megoldására, konfliktuskezelési lehetőségek; érzelmi állapotunk és viselkedésünk milyen következményekkel járhat, milyen hatást gyakorolhat a társas kapcsolatainak alakítására; helyzetnek megfelelő érzelmek kifejezése;

Fogalmak: rokonszenv, ellenszenv, barátság, kapcsolat, bizalom, bizalmatlanság, támogatás, törődés, őszinteség, bántás, megértés, konfliktus

6. osztály

Témakörök, tartalmak:

1. A társas együttélés kulturális gyökerei.

- *Nemzet - helyem a társadalomban*
- *Közösségeink értékei*: a közösségek összetartó ereje a közös cél; azonosulás a közös célokkal, alkalmazkodás, hatékonyság; egyéni érdek, csoportérdek, konfliktusok, problémamegoldás.
- *Magyar nemzetünk, magyar hazánk*: nemzet, haza fogalma; a nemzet, a kulturális közösség fontos értékei, szerepük életünkben; magyarok a világban; külföldi és anyaországi magyarok;
- *Egy ország, több nemzetiség*: nemzetiségek Magyarországon, másnemzetiségűek a magyar történelemben, művészetben, sportban.
- *Anyanyelvünk, nemzeti jelképeink*: nemzeti jelképeink – magyar zászló, címer, Himnusz; anyanyelvünk.
- *Nemzeti értékeink, kultúránk*: agrár- és élelmiszergazdaság, egészséges életmód, épített környezet, ipari és műszaki megoldások, kulturális örökség, sport, természeti környezet, turizmus, vendéglátás; hagyományörzés;
- *Ünnepeink, hagyományaink*: az vallási, világi, vidék-város emberének ünnepei, állami ünnepek jelentősége, közösségmegtartó szerepük, jelképeik; hagyományok, szokások; viselet;
- *Településünk értékei*: településtípusok, a közösség szerepe a települések fejlődésében; a közösség összetartó erejének segítése; a köztulajdon megbecsülése, a magántulajdon védelme;
- *Egyéni felelősségünk a közösségben*: közös célok meghatározása; egyéni és közösségi érdekek összevetése; a hatékony együttműködés feltételeinek számbavétele; írott és íratlan szabályok betartása; önkéntes, másokat segítő tevékenységek; valós és virtuális közösségek
- *A gyermekek jogai*: Tetszőlegesen választás alapján ismertess 5 számodra fontos cikket a Gyermekjogi Egyezmény tankönyvben található cikkei közül!

Fogalmak: csoport, közösség, nemzet, nemzetiség, beilleszkedés, kirekesztés, érdek, egyenlőség, igazságosság, méltányosság, önzetlenség, felelősségvállalás, vezető, példakép

2. A természet rendjének megőrzése, fenntartható jövő

- *Technikai fejlődés*: a technikai fejlesztések célja; életünket megkönnyítő találmányok, technikai eszközök; mesterséges intelligencia a hétköznapi életben;
- *Képernyőink hatalma*: infokommunikációs eszközök és használatuk szabályai; valós és valószínű információk, hiteles források, álhírek, a „kacsa”;

- *Túl nagy lábon élünk!:* A Föld természeti erőforrásai felhasználásának hatásai; ökológiai lábnyom; a környezetszennyezés hatása a Földre, az élőlények, köztük az ember életére; Magyarország ökológiai lábnyoma; személyes felelősségünk a természeti és tárgyi környezet iránt, megoldási javaslatok felsorolása; Milyen szokások kialakításával, cselekvésekkel járulhatunk hozzá a fenntarthatóság megvalósításához?; szükséglet, fenntarthatóság, energia-és víztakarékosság;
- *Tudatos vásárlás:* szükségletek, felhalmozás, felesleg, impulzusvásárlás, márkafüggőség; a tudatos vásárló, tudatos fogyasztó; környezetbarát, újrahasznosítható csomagolás, hulladékcökkentés.
- *A reklámok hatása:* kereskedelmi és társadalmi célú reklámok; bárkinek bármit eladni; a reklám- és eladási trükkök, reklámok hatása.
- *Egészséges táplálkozás:* a testi és szellemi egészségünk forrásai; táplálékpiramis; élelmiszer-címkék információi; élelmiszer termékgarancia-címkék.
- *Valódi szépség:* az emberi külső változása a történelem folyamán; vonzó külső mesterséges eszközök nélkül; Mi a szép?; Mi minden rejlik a szépség mögött?
- *Virtuális tér:* kapcsolattartás régen és ma – képeslap, levél, távirat, telefon; az internetes alkalmazások, lehetőségek, tevékenységek; az internethasználat szabályai.
- *Rajtunk is múlik!* a Föld betegeskedik, környezetszennyezés: talaj, víz, levegő, növények, állatok; környezetvédelem

Fogalmak: természetvédelem, környezetvédelem, média, virtuális tér, tudatos fogyasztó, létszükséglet, takarékság, mértékletesség, felelősségvállalás

3. Az európai kultúra emberképe, hatása az egyén értékrendjére

- *Hol az igazság?* tudomány, vallás, művészet; vallásos gondolkodás, tudományos gondolkodás; vallásos hit, meggyőződés, megtérés, tudás, ateizmus, sejtés, hagyomány; világnézeti elkötelezettség, a kölcsönös tolerancia elveinek alkalmazása.
- *Vallási közösségek:* vallás és közösségek, szertartások, ima, keresztemelés, szentelés...stb.
- *Világvallások:* az európai, a nemzeti kultúra közös eredete, forrásai; keresztény, iszlám, hinduizmus, buddhizmus, kínai vallásai, zsidó vallás; a szeretetnek, az élet tisztelete elvének a kultúrára gyakorolt hatása; világvallások emberi életre vonatkozó néhány erkölcsi tanítása.
- *A kereszténység és ünnepei:* keresztény felekezetek: római katolikus felekezet; protestáns felekezetek: református, evangélikus; a különböző felekezetek jelképei, ismertetőjegyei; vallások ünnepkörei, a hozzájuk tartozó jelképek, szokások; néphagyományok.
- *Tények és feltételezések:* mi a tény, mi a feltételezés; igaz – hamis; nem mindig hihetünk a szemünknek; a helyes és a helytelen dilemmái.
- *Kíváncsiság és megismerés:* tudományterületek, tudományágak, magyar feltalálók, találmányok; a tudásszerzés módjai, különös tekintettel a forrás hitelességére.
- *A tudósok felelőssége:* az emberiség életét, fejlődését biztosító, a legkevesebb káros hatást okozó találmányok; a helyes és a helytelen dilemmái.

Fogalmak: világkép, világnézet, tudás, tény, vélemény, információ, hitelesség, együttélés, hit, istenhit, vallás, egyház, vallási tanítás, jó, rossz, lelkiismeret

7. osztály

Témakörök, tartalmak:

1. Ki vagyok én?

- *Ember vagyok:* Az ember biológiai lény, társas lény, lelki lény; az ember jellemzője az egyéniség, egyediség, személyiség. Személyiségünket befolyásoló szüleinktől örökölt, életünk során szerzett tulajdonságaink, és a bennünket érő környezeti hatások, élethelyzetek.
- *Gyermekkor és felnőttkor között:* Gyerekekre, serdülőkre, felnőttekre jellemző tulajdonságok. Testi, lelki változások kamaszkorban. A kamaszkor átvészeléséhez adható tanácsok. (táplálkozás, életmód, időbeosztás, gondolkodásmód, érzelmek, kommunikáció...)
- *Értelem és érzelem:* Értelem és érzelem kapcsolata; érzelmeink kifejezése különböző élethelyzetekben: öröm, szeretet, boldogság, vidámság, bánat, harag stb. Értelmi és érzelmi intelligencia fontossága. Érzelmeink kifejezése, mások érzelmeinek figyelembevétele konfliktushelyzetben megfelelő kommunikáció segítségével.
- *A személyiség és szerepei:* Önismeret, önértékelés, családi és társadalmi szerepek; szerepeink változása életünk során; szerepeinknek megfelelő viselkedés.
- *Az erkölcsi jó:* A jó és a rossz megkülönböztetése; bűn és erény; erkölcsi szabályok, elvárások; erkölcsi dilemmák, elvek, szándékok, esetleges félelmek a döntésekben, következmények. Az internetezés veszélyei, a web illemszabályai.
- *Érték, vágy, cél:* Az érték, egyéni és társadalmi értékrend, érdekek ütközése; érték és mérték, mértéktartás, az arany középut; érték és szükséglet, vágyak és célok, ami szükséges céljaink eléréséhez, a jövőnkért végrehajtható tetteink;

Fogalmak: önismeret, önazonosság, boldogulás, boldogság, jólét, jóllét, stressz, káros szenvedély, függés, alkotás, munka, pénzügyi tudatosság

2. Család

- *Egységben:* Család, családtagok, családi szerepek; női és férfi feladatok régen és ma a családban, a különböző szakmákban. Férfiak a női, nők a férfias szakmákban. Egyenlőség-egyenlőtlenség férfiak és nők között, az egyenjogúság és egyformaság különbsége. Érdeklődési köröm.
- *Szerelem:* A szerelem régen és ma: ismerkedés, kezdeményezés, udvarlás, érzelmek kifejezése, figyelmességek, gesztusok, kommunikáció;
- *És boldogan éltek:* Házasság, elköteleződés, fogadalmak, eskü; leánykérés régen és ma; a párválasztás szempontjai; Szeretet vagy szerelem? Ki érett a házasságra?; esküvő, lakodalom; a tartós párkapcsolat feltételei, a párkapcsolat nehézségei;
- *Otthon, család, közösség:* Családi fészkek; Mitől jó, mire való a család? A család funkciói; családok régen és ma; ünnepek a családban / családi ünnepek;
- *Családi mozaik:* Családi kapcsolatok, családmodellek, mozaikcsalád, szülők, testvéri
- kapcsolatok; nagycsalád: több generáció együttélése, pozitívumai, generációs problémák; Kamasz a családban; A család életre szóló támogatása; kapcsolat szülőkkel, testvérekkel; konfliktusok forrásai, szavak, gesztusok, tettek, alkalmazkodás, szabályok betartása;

Fogalmak: érzelem, szerelem, párkapcsolat, vonzódás, intimitás, bizalom, hűség, igény, nemzedék, értékrend, önvédelem, zaklatás, emberi jogok

3. Társas kapcsolatok

- *Nincs egyebünk, csak a törvényeink:* Írott és íratlan szabályok; szabályalkotás lépései; egyéni és közösségi érdek ütközése; szabályokon túl: a „fair play”; az előny: igazságos – igazságtalan előnyök
- *Alkalmazkodás és önállóság:* Konfliktusok, alkalmazkodás, önállóság, szabadság, felelősség; alkalmazkodás egyénhez, közösséghez a kommunikációban: egyéniség, figyelem, tisztelet, megértés, együttérzés,

- *Senki sem különálló sziget*: Erősségeim – gyengeségeim: ahogy magamat látom, ahogyan mások látnak; Ilyen voltam – ilyen vagyok – ilyen leszek; felelősség önmagamért, embertársaimért.
- *Iskolai kapcsolataim*: problémák, konfliktusok, megoldások; jogok és szabályok az iskolában; új tanuló az iskolában, alkalmazkodás
- *Érzelmek a kapcsolatainkban*: Pozitív, negatív érzelmek a kapcsolatokban; egyetemes emberi alapérzelmek, jó / rossz kapcsolataink; szükségleteink a kapcsolatainkban, érzelmek kifejezése: tettek, szavak, gesztusok
- *Bizalmi társas kapcsolatok*: A bizalom kialakulása; fenntartása társas kapcsolatokban;
- nehézségek, konfliktusok a bizalmi viszonyban; negatív viselkedési modellek tiltólistája, kapcsolat megszakítása
- *Azt mondom: NEM!*: Bántalmazás, kirekesztés, megfélemlítés, zaklatás az iskolában, iskolán kívül; szexuális erőszak, családon belüli erőszak; veszélyhelyzetek, elővigyázatosság, „bulikódex”; Kihez fordulhatok segítségért?

Fogalmak: kapcsolatrendszer, viszonyulás, konfliktuskezelés, jóvátétel, alkalmazkodás, önállóság, cselekvés, átélés, előítélet, elfogadás

8. osztály

1. A társas együttélés kulturális gyökerei

- *Közösség és egyén*: Milyen vagyok: erősségeim, gyengeségeim? Közösségben betöltött szerepeim, együttműködés másokkal (csapatmunka). Hasznos tevékenységeim otthon, az iskolában, a településen, karitatív tevékenységek.
- *Valóságos és virtuális közösségek*: Valóságos és virtuális közösségeink; Médiahasználati szokásaink; Közösségi oldalak; Valóság vagy álarc? Mire használod a médiát, az internetet? A média hatása; Internetes etika, internetes bántalmazás
- *Egyéni és közösségi érdek*: Ki mit szeretne? Családi konfliktus. Érdekek a közösségben. Érdekellettek. Egyéni és közösségi érdekérvényesítés.
- *Társadalmi értékek*: a közösség működésének fő szempontjai és érvényesülésük: cél, feladat, szabály, együttműködés; közösségi / egyéni felelősség (Egy mindenkiért, mindenki egyért!); a társadalom arany szabálya a kölcsönösség; együttműködés és kölcsönösség a társadalomban; társadalmi szabálytalanságok (erkölcsi normák sértése) következményei.
- *Európában magyarként*: a magyarság mint nemzeti közösséghez tartozás feltételei (politikai, kulturális); határon túli magyarok, Magyarországon élő nemzetiségek; hagyományörzés, hungarikumok;
- *A mi Európánk*: földrajzi elhelyezkedése, jellegzetességei, szellemi egysége; az Európai Unió, szimbólumai, Magyarország és az EU, közös értékeink, magyar értékek Európában.

Fogalmak: nemzet, nemzetiség, kultúra, identitás, tolerancia, szolidaritás, szabályszegés, jogsértés, bűn, büntetés, érdekérvényesítés, társadalmi cél, média

2. A fenntartható jövő

- *Ember és környezetének kölcsönhatása*: az ember és környezete (természeti, társadalmi, gazdasági); ökonómia – ökológia, ökológiai gondolkodás, környezettudatosság, környezetvédelem, ökológiai lábnyom, az ember felelőssége
- *Jólétünk alapja*: az energia: elektromos energia, energiaforrások (megújuló, nem megújuló), felhasználásuk, hatásuk: környezetszennyező/-kímélő, előállítás, feldolgozás, szállítás nehézségei, export-import jelentősége; klímaváltozás és következményei, a Föld velünk és miattunk változik.
- *Környezet alakító tevékenységek*: az ember környezetátalakító tevékenysége és annak

- következményei, alkalmazkodás a környezeti változásokhoz; talaj, levegő, víz szennyezése – védelme.
- *A jövő kötelez:* fenntarthatóság fogalma, jelentése, pillérei, egyensúlya; környezetbarát
- technológiák, céljuk, szimbólumaik, jelölésük; környezetszépítés.
- *Fogyasztói és pénzügyi tudatosság:* szükségleteink, igényeink környezetet befolyásoló hatása, reklámok, tudatos fogyasztás; pénzügyi szokásaink/döntéseink, bevételek/kiadások összefüggése, javuló/romló pénzügyi helyzetünk; takarékoság, tudatos életmód.
- *Az emberiség jövője:* 17 fenntarthatósági cél jelentése, tartalma

Fogalmak: erőforrás, globális hatás, újrahasznosítás, környezetbarát technológia, egyéni felelősség, fenntartható fejlődés, egyenlőtlenség.

3. Az európai kultúra hatása az egyén értékrendjére

- *Erkölc és világnézet:* jó és rossz a mesében és a valóságban, erkölcs, erkölcsi jó, erkölcsi döntések, világnézet: istenhívők, ateisták
- *A világvallások és a hit:* az 5 világvallás és legfontosabb jellemzői, a hit és a vallásosság A zsidóság és a kereszténység: az ábrahámiai vallások eredete, a zsidó vallás, a kereszténység; zsidó és keresztény templomok, belépés szabályai, szertartások, szokások, zarándoklat.
- *Európa vallási arculata:* a kereszténység terjedése, európai vallások a kereszténységen kívül; Európa vallási megoszlása; vallási sokszínűség, lelkiismereti és vallásszabadság; vallások, egyházak az EU-ban és Magyarországon, Európa keresztény értékei, legfőbb keresztény értékek a mindennapi életben, a törvénykezésben vagy az erkölcsi normákban.
- *A felebaráti szeretet az egyházak szerepvállalásában:* a felebaráti szeretet, az emberek közötti viszony leegyeztetése elve, ún. arany szabálya a szeretetparancs, az emberek
- egyenértékűsége; az állam és egyház különválása, együttműködése; karitás (jótékonykodás), a magyarországi egyházak karitatív és egyéb hasznos tevékenysége; Te, mi hogyan segíthetünk? A tízparancsolat mint értékrend törvény / szabály / parancsolat; A tízparancsolat 1., 2. kötetlájaja; törvények és a tízparancsolat kapcsolata; Az élet tisztelete minden élőlény életének értéke, az állatok, emberek életének tisztelete; honnan, mikortól számítjuk az életet; az élet védelme; az élet elvétele bűn; életmentés,
- Vöröskereszt

Fizika

1. Fizikai jelenségek megfigyelése, egyszerű értelmezése
2. Mozgások a környezetünkben, a közlekedés
3. A levegő, a víz, a szilárd anyagok
4. Fontosabb mechanikai, hőtani, elektromos és optikai eszközeink működésének alapjai, fűtés és világítás a háztartásban
5. Az energia megjelenési formái, megmaradása, energiatermelés és felhasználás
6. A Föld, a Naprendszer és a Világegyetem, a Föld jövője, megóvása

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A fizika tudománya által vizsgálható jelenségek felismerése, a tudományos megismerés ismérvei
- A testek mérhető tulajdonságai: a hosszúság, térfogat, tömeg jele, mértékegységei és mérőeszközei, a mértékegységek átváltása
- Az alapvető fizikai mennyiségek jellemző értékeinek tapasztalati becslése
- Az eltelt idő és a hőmérséklet jele, mértékegységei. A Celsius-skála

- A távolság, a térfogat, az eltelt idő, a tömeg, a hőmérséklet közvetlen mérése a rendelkezésre állóeszközökkel (beleértve a mobiltelefon óráját vagy a digitális konyhai mérleget, más konyhai mérőeszközt)
- A mérés pontosságának becslése ismételt mérések, illetve az eszköz jellemző adatainak ismeretében. A mérési eredmények összehasonlítása
- Azonos anyagból készült különböző tömegű testek tömegének és térfogatának kapcsolata. Az anyagra jellemző sűrűség megállapítása
- Sűrűségadatok használata a tömeg vagy térfogat kiszámolására
- A fizika szakterületei, néhány újabb eredmény egyszerű bemutatása, egy állítás tudományos megalapozottságának kritikus vizsgálata
- A teljesítmény használata az energiafogyasztás meghatározására
- A lakásban található legnagyobb fogyasztók kiválasztása, jellemző adataik (teljesítmény, energiafogyasztás) áttekintése
- A háztartásban használt energiahordozók megismerése: elektromos áram, földgáz, szén, fa
- Az energiahordozók jellemzése, csoportosítása: fosszilis energia, zöldenergia
- Az energia árának becslése néhány fűtési-melegítési módszer (például gázkonvektor, elektromos vízmelegítő) esetében a háztartás számláinak segítségével
- A rugalmas energia mozgási energiává alakulásának (rugós eszközzel kilőtt golyó), a helyzeti energia mozgási energiává alakulásának (zuhanó test) megfigyelése. A mozgási energia belső energiává alakulásának (összedörzsölt tenyér) megfigyelése
- Az erőművekben bekövetkező energiaátalakulások vizsgálata, az energia megmaradása
- A szélenergia, napenergia, napkollektor működésének értelmezése
- Néhány energiatakarékossági lehetőség gyakorlatban való közvetlen megfigyelése, működési elve: termosztátos fűtőeszköz, hőszigetelés
- A táplálkozási problémák fizikai hátterének megismerése: az energiafogyasztás és bevitel egyensúlyának vizsgálata az élelmiszerek energiatartalmát megadó adatok segítségével
- megfelelően tudja összekapcsolni a hely- és időadatokat. Különbséget tesz az út és elmozdulás fogalma között. Ismeri, és ki tudja számítani az átlagsebességet, a mértékegységeket megfelelően használja. Tudja, hogy lehetnek egyenletes és nem egyenletes mozgások. Ismeri a testek sebességének nagyságrendjét;
- meghatározza az egyenes vonalú egyenletes mozgást végző test sebességét, a megtett utat, az út megtételéhez szükséges időt;
- tisztában van a mozgások kialakulásának okával, ismeri az erő szerepét egy mozgó test megállításában, elindításában, valamilyen külső hatás kompenzálásában;
- megismeri jelentős fizikusok életének és tevékenységének legfontosabb részleteit, azok társadalmi összefüggéseit (pl. Isaac Newton, Arkhimédész, Galileo Galilei, Jedlik Ányos).
- A hely megadása, a környezetben tapasztalható mozgások megfigyelése, csoportosítása a pálya és a helyváltoztatás gyorsasága alapján
- A sebesség nagysága, iránya, mértékegysége
- A közel állandó sebességű mozgások (mozgólépcső, autó, korcsolya) megfigyelése, kialakulásuk körülményei, Newton első törvénye
- A megtett út, az utazásból hátralévő idő kiszámolása a sebesség nagyságának segítségével
- Az elejtett test mozgásának vizsgálata. A nehézségi erő és a nehézségi gyorsulás. Newton 2. törvénye
- A gyorsuló és kanyarodó autó sebesség változását okozó külső hatás (súrlódás, súrlódási erő) azonosítása

- A sebességváltozást okozó erő nagyságának és a tömeg szerepének megfigyelése fékezés során
- Az önvezérelt autó működési elve
- A légszák és a biztonsági öv működésének fizikai magyarázata
- A lendület kiszámítása, a lendület megmaradásának vizsgálata néhány hétköznapi helyzetben
- A rakéta mozgásának kísérleti vizsgálata (léggömb-rakéta), fizikai magyarázata. Newton harmadik törvénye
- Körmozgások és lengések (például a hinta lengései) megfigyelése, a periódusidő mérése. A periódusidőt befolyásoló tényezők azonosítása.
- A környezetünkben megfigyelhető nyugvó testek egyensúlyának vizsgálata. Annak magyarázata, hogy miért nem esik le, miért nem fordul el a test
- Rugalmas és rugalmatlan alakváltozások megfigyelése, a kétféle viselkedés összehasonlítása
- Szemléletes kép kialakítása a szilárd anyagok belső szerkezetéről
- A jég olvadásának és a víz fagyásának kísérleti vizsgálata, a hőmérséklet időbeli változásának megfigyelése. Az olvadáspont
- A környezetben lezajló termikus kölcsönhatások felismerése, összegyűjtése
- A leves, a tea melegítésének megfigyelése. A melegítés gyorsaságát meghatározó fizikai körülmények kísérleti vizsgálata, egyszerű magyarázata
- A víz forrásának kísérleti megfigyelése, a hőmérséklet mérése: forráspont, vízgőz
- A halmazállapotok és halmazállapot-változások értelmezése az anyagot alkotó részecskék (apró golyók) egyszerű modelljének felhasználásával
- A téli fagy romboló erejének fizikai magyarázata, a fagyás megfigyelése jégkocka készítés során
- A víz tapasztalati tulajdonságainak kísérleti vizsgálata és értelmezése: összenyomhatatlanság, sűrűség, folyékonyság
- A nyomás jele, mértékegysége. Alkalmazása a felületre ható erő kiszámolására
- A hidrosztatikai nyomás kísérleti vizsgálata, a mélységtől való függés és az iránytól való függetlenség felismerése. A hidrosztatikai nyomás kiszámolása
- Az acélból készült hajók úszásának fizikai magyarázata, a sűrűségfeltétellel és Arkhimédész-törvényének segítségével
- Kapilláris jelenségek megfigyelése a háztartásban (felmosás, szivacs)
- Szilárd anyagok melegítésének kísérleti megfigyelése, a tapasztalt hőtágulás, hővezetés kvalitatív fizikai magyarázata
- A levegő fizikai tulajdonságai: nyomás, hőmérséklet, páratartalom
- A szél, az eső, a harmat, a dér, a hó, a jégeső és a felhők kialakulásának egyszerű fizikai magyarázata
- Az elektromos állapot kialakulásának megfigyelése kísérletezés közben, magyarázata a töltött részecskék és atomról alkotott egyszerű elképzelés (elektron, proton, atommag) segítségével
- A villámok kialakulásának fizikai magyarázata
- Szemléletes kép alkotása az elektromos – egyen és váltakozó – áramról. Egyen és váltakozó-áramú eszközök azonosítása a környezetünkben
- A feszültség és áramerősség jele, mértékegysége, feltüntetése az elektromos eszközökön
- Az áramerősség várható értékének meghatározása az ellenállás ismeretében. A technikai alkalmazásokban gyakori szigetelő és vezető anyagok ellenállásának mérése
- Az egyszerű áramkör részei: áramforrás, kapcsoló, fogyasztók, vezeték
- Elemek és akkumulátorok jellemző adatainak összehasonlítása
- Az emberre veszélyes feszültség és áramerősség értékek. Az áramütés hatása

Váli Vajda János Általános Iskola Pedagógiai Programja

- A Joule-hő meghatározása. A vasaló, a hajszárító, a vízmelegítő működési elve: a fűtőszál kialakítása és szerepe
- Áramütés-veszélyes helyzetek a lakásban: A rövidzár, a biztosíték és a földelés szerepe az elektromos eszközök biztonságos használata során
- Az iránytű használatának fizikai alapja
- Jedlik Ányos munkássága és az elektromos motor. A transzformátor működésének megfigyelése
- A fény egyenes vonalú terjedésének megfigyelése, kísérleti vizsgálata, demonstrálása párhuzamos nyaláb vagy kis teljesítményű (az egészségre veszélytelen) lézer segítségével
- A síktükörben látható tükörkép kialakulásának magyarázata a fény szabályos visszaverődésével, a fénysugár útjának megrajzolásával
- A háztartásban használt fényforrások és azok tulajdonságainak (a fény színe, a fényerősség, a kibocsátott fény térbeli eloszlása, az energiahatékonyság, ár, élettartam) megismerése, a működésükhöz szükséges áramforrás kiválasztása
- A fénytörés jelenségének megfigyelése
- A gyűjtőlencse optikai tulajdonságainak kísérleti vizsgálata. A nagyító képalkotásának fizikai magyarázata
- A látás folyamatának fizikai magyarázata. Jellegzetes lencsehibák: rövidlátás, távollátás, ezek korrekciója szemüveggel, kontaktlencsével, lézeres beavatkozással. A szem egészségvédelme
- Megfigyelések nagyítóval vagy mikroszkóppal illetve távcsővel vagy látcsővel
- A távcső és mikroszkóp részeinek vizsgálata, működésének fizikai magyarázata
- Rugalmas kötélen, rugón kialakított állóhullámok megfigyelése, jellemzése
- A víz hullámok kísérleti vizsgálata, a mozgás leírása
- A haladó hullámok kialakulásának elvi magyarázata. Az amplitúdó, a frekvencia, a hullámhossz
- A levegőben terjedő lökeshullám megfigyelése egyszerű kísérleti eszközökkel. A terjedési sebesség becslése
- A hang tulajdonságainak (hangmagasság, hangerő) fizikai magyarázata
- Egyes hangszerek hangképzésének elve, a hangszerek megfigyelése működés közben
- A hallás mechanizmusának fizikai lényege, a hallást károsító tényezők ismerete
- A fény hullámtermészetének ismerete
- A színek észlelésének magyarázata, a kiegészítő színek
- Kísérleti vizsgálata és magyarázata annak, miért függ a tárgyak színe a megvilágító fény színétől
- A felhők, az ég, a növényzet, a tenger, a folyók színének egyszerű magyarázata
- Sötét és világos felületek fényelnyelési tulajdonságainak kísérleti vizsgálata (természeti megfigyelése)
- A globális éghajlatváltozás bizonyítékainak gyűjtése, vizsgálata, a lehetséges következmények elemzése, az emberi cselekvés lehetőségeinek megvitatása, a tudomány szerepének mérlegelése
- A zajszint mérése mobiltelefonnal vagy más alkalmas eszközzel
- Saját ökológiai lábnyom csökkentését eredményező tevékenységek tervezése
- Üvegházhatás megfigyelése, értelmezése (pl. üvegház, napon álló autó)
- A Nap fizikai jellemzői. A Nap energiájának forrása
- A Föld Nap körüli mozgásának, a Hold Föld körüli mozgásának fizikai jellemzői
- Anyaggyűjtés arról, hogyan változtatták meg Kopernikusz és Kepler felismerései a korábbi világképet
- A Nap járásának megfigyelése egy bot árnyékának segítségével, az égtájak meghatározása

- A Hold megfigyelése, felszíni formáinak magyarázata: meteorok
- Anyaggyűjtés arról, hogyan figyelte meg Galilei a Holdat és hogyan értelmezték a látottakat
- A Hold fázisainak megfigyelése, fizikai magyarázata a Nap, Föld, Hold helyzete alapján
- Föld típusú bolygók és óriásbolygók, a bolygók jellegzetességeinek egyszerű fizikai magyarázata
- A csillagok sajátosságai, megkülönböztetésük a bolygóktól, látszólagos mozgásuk fizikai értelmezése, a legfontosabb csillagképek megfigyelése
- Ismerkedés az égbolt egyéb égi objektumaival: a Tejútrendszer, galaxisok, fekete lyukak. Az objektumok legfontosabb fizikai jellemzőinek feltérképezése.
- Az űrkutatás aktuális céljai, legfontosabb irányai: az űrszondák, a nemzetközi űrállomás, az űrtávcsövek, a műholdak tevékenységének bemutatása
- A világűr kutatásának kérdései: élet a Világegyetemben, a Világegyetem keletkezése és fejlődése

Fogalmak

mérés, hosszúság, térfogat, tömeg, sűrűség, idő, hőmérséklet, a mérés pontossága, a mért adatok átlaga, becslés, tudományos eredmény

energiafogyasztás, teljesítmény, energiahordozók, zöldenergia, fosszilis energia, energiabiztonság, energiatakarékosság, energiamegmaradás, rugalmas energia, helyzeti energia, mozgási energia, belső energia

hely, pálya, elmozdulás, út, átlagsebesség, kölcsönhatás, gyorsulás, nehézségi gyorsulás, erő, Newton első és második törvénye

lendület, a lendület megmaradása, periódusidő, fordulatszám, egyensúly, amplitúdó rezgésszám, rugalmas alakváltozás, Newton harmadik törvénye

légnemű, folyékony, szilárd, fagyás, olvadás, párolgás, lecsapódás, forrás; kapilláris csövek, nyomás, hidrosztatikai nyomás, felhajtóerő, úszás, lebegés, sűrűségfeltétel, termikus kölcsönhatás, melegítés, felvett és leadott hő, nyomáskülönbség

atom, elektromos állapot, elektromos áram, feszültség, áramerősség, ellenállás, Ohm törvénye, áramforrás, fogyasztó, Joule-hő, áramütés, elektromos energia, teljesítmény, dipólus, transzformátor

fényforrás, szabályos visszaverődés, tükör, fénytörés, gyűjtő és szórólencse, fókusztávolság, fókuszpont

állóhullám, hullámhossz, frekvencia, hullám terjedési sebessége, hangmagasság, hangerő, szívdarvány színei, kiegészítő színek

éghajlatváltozás, üvegházhatás, ökológiai lábnyom, környezettudatosság, fényszennyezés, zajszennyezés

napközéppontú világkép, földtípusú bolygó, óriásbolygó, holdfázis, fogyatkozások, csillag, galaxis, fekete lyuk, fényév

Földrajz

Általános

A 7–8. osztályos tananyag a földrajzi tartalmakat a földrajzi tér fokozatos kitágításával, a közelitől a távoli felé, azaz a közvetlen lakóhely (település) felől Magyarország földrajzán keresztül a kontinentális, majd végül a globális folyamatok felé haladva mutatja be, de mindvégig szem előtt tartja az életkori sajátosságoknak megfelelő, a tapasztalatokra, a konkrét jelenségekre, folyamatokra építő tananyag-felépítést. Az ismereteket a földrajzi szempontból tipikus természet- és társadalomföldrajzi folyamatokra, összefüggésekre fűzi fel, és középpontba állítja a földrajzi eredetű problémák komplex bemutatását.

7. évfolyam

A tananyag tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- használja a földrajzi térben való tájékozódást segítő hagyományos és digitális eszközöket.
- bemutatja és értékeli lakókörnyezetének földrajzi jellemzőit, ismeri annak természeti és társadalmi erőforrásait;
- szűkebb és tágabb környezetében földrajzi eredetű problémákat azonosít, magyarázza kialakulásuk okait.
- rendszerezi, csoportosítja és értékeli Magyarország és a Kárpát-medence térségének természeti és társadalmi-gazdasági erőforrásait, illetve bemutatja a természeti és társadalmi adottságok szerepének, jelentőségének időbeli változásait, a területi fejlettség különbségeit;
- összehasonlít, illetve komplex módon, problémaközpontú megközelítéssel vizsgál pl. hazai nagytájakat, tájakat, régiókat, településeket;
- ismeri a környezet- és a természetvédelem alapvető feladatait és lehetőségeit a földrajzi, környezeti eredetű problémák mérséklésében, megoldásában.
- rendszerezi, csoportosítja és értékeli Magyarország és a Kárpát-medence térségének természeti és társadalmi-gazdasági erőforrásait, illetve bemutatja a természeti és társadalmi adottságok szerepének, jelentőségének időbeli változásait, a területi fejlettség különbségeit;
- példák alapján megfogalmazza a helyi környezetkárosítás tágabb környezetre kiterjedő következményeit, megnevezi és ok-okozati összefüggéseiben bemutatja a globálissá váló környezeti problémákat.
- megnevez az egyes kontinensekre, országcsoportokra, meghatározó jelentőségű országokra jellemző társadalmi-gazdasági folyamatokat, ott előállított termékeket, szolgáltatásokat;
- probléma- és értékközpontú megközelítéssel jellemzi Európa és az Európán kívüli kontinensek tipikus tájait, településeit, térségeit;
- ismerteti az Európai Unió társadalmi-gazdasági jellemzőit, példákkal igazolja világ gazdasági szerepét.

A tananyag tanulása eredményeként a tanuló:

- tájékozódik különböző típusú és tartalmú térképeken, biztonsággal leolvassa azok információ tartalmát, a térképen elhelyez földrajzi elemeket;
- gyakorlati feladatokat (pl. távolság- és helymeghatározás, utazástervezés) old meg nyomtatott és digitális térkép segítségével;
- el tud készíteni egyszerű térképvázlatokat, útvonalterveket;
- azonosítja a jelenségek időbeli jellemzőit. elkötelezett szűkebb és tágabb környezete természeti és társadalmi-gazdasági értékeinek megismerése és megőrzése iránt;
- összehasonlít, illetve komplex módon, problémaközpontú megközelítéssel vizsgál pl. hazai nagytájakat, tájakat, régiókat, településeket;
- javaslatot fogalmaz meg lakókörnyezete jövőbeli, környezeti szempontokat szem előtt tartó, fenntartható fejlesztésére;
- érveket fogalmaz meg a tudatos fogyasztói magatartás, a környezettudatos döntések fontossága mellett.
- népesség- és településföldrajzi információk alapján jellemzőket fogalmaz meg, következtetéseket von le;

- következtet Magyarország és a Kárpát-medence térségében előforduló természeti és környezeti veszélyek kialakulásának okaira, várható következményeire, térbeli jellemzőire;
- elkötelezett szűkebb és tágabb környezete természeti és társadalmi-gazdasági értékeinek megismerése és megőrzése iránt;
- híradásokban közölt regionális földrajzi információkra reflektál;
- reális alapokon nyugvó magyarság- és Európa-tudattal rendelkezik.
- elkötelezett szűkebb és tágabb környezete természeti és társadalmi-gazdasági értékeinek megismerése és megőrzése iránt;
- bemutatja a nemzetközi szintű munkamegosztás és a fejlettségbeli különbségek kialakulásának okait és következményeit;
- következtet Magyarország és a Kárpát-medence térségében előforduló természeti és környezeti veszélyek kialakulásának okaira, várható következményeire, térbeli jellemzőire;
- híradásokban közölt regionális földrajzi információkra reflektál;
- nyitott más országok, nemzetiségek szokásainak, kultúrájának megismerése iránt.
- ismeri és értelmezi a társadalmi-gazdasági fejlettségbeli különbségek leírására alkalmazott mutatókat;
- népesség- és településföldrajzi információk alapján jellemzőket fogalmaz meg, következtetéseket von le;
- foglalkoztatási adatokat értelmez és elemez, következtetéseket von le belőlük;
- bemutatja a nemzetközi szintű munkamegosztás és fejlettségbeli különbségek kialakulásának okait és következményeit;
- elkötelezett szűkebb és tágabb környezete természeti és társadalmi-gazdasági értékeinek megismerése és megőrzése iránt;
- ismeri a környezet- és a természetvédelem alapvető feladatait és lehetőségeit a földrajzi, környezeti eredetű problémák mérséklésében, megoldásában;
- híradásokban közölt regionális földrajzi információkra reflektál;
- reális alapokon nyugvó magyarság- és Európa-tudattal rendelkezik;
- nyitott más országok, nemzetiségek szokásainak, kultúrájának megismerése iránt.

Fogalmak

- földrajzi fókusz, keresőhálózat, fő- és mellékvilágítójak, méretarány, aránymérték, szintvonal
- kulturális érték, természeti érték
- erőforrás, falu, folyószabályozás, folyó vízjárása, hungarikum, kontinentális éghajlat, közigazgatás, medencejelleg, nemzetiség, öregedő társadalom, táj, talaj, tanya, természetes szaporodás és fogyás, területi fejlettség-különbség, tranzitforgalom, város, világörökség
- autonómia, éghajlatváltozás, erdőgazdálkodás, gazdasági átalakulás, húzóágazat, idegenforgalom, nemzeti kisebbség, népességvándorlási folyamatok, néprajzi csoport, néprajzi táj, tájhasználat, talajpusztulás

Topográfiai fogalmak

- *Nagyterület:* Alföld, Dunántúli-dombvidék, Dunántúli-középhegység, Északi-középhegység, Kisalföld, Alpokalja

- *Egyéb földrajzi helyszínek:* Aggteleki-karszt, Badacsony, Bakony, Balaton-felvidék, Baradla-barlang, Baranyai-dombság, Bodrogek, Borsodi-medence, Börzsöny, Budai-hegység, Bükk, Bükk-fennsík, Csepel-sziget, Cserhát, Cserhát, Dráva menti síkság (Dráva-mellék), Duna–Tisza köze, Dunakanyar, Gerecse, Hajdúság, Tokaj-Hegyalja, Hortobágy, Írott-kő, Jászság, Kékes, Kiskunság, Körös–Maros köze, Kőszegi-hegység, Marcal-medence, Mátra, Mecsek, Mezőföld, Mohácsi-sziget, Móri-árok, Nagykunság, Nógrádi-medence, Nyírség, Órség, Pesti-síkság, Pilis, Belső-Somogy, Külső-Somogy, Soproni-hegység, Szigetköz, Szekszárdi-dombság, Szentendrei-sziget, Tapolcai-medence, Tihanyi-félsziget, Tiszántúl, Tolnai-dombság, Velencei-hegység, Vértes, Villányi-hegység, Visegrádi-hegység, Zalai-dombság, Tokaji (Zempléni)-hegység;
- *Vízrajz:* Balaton, Bodrog, Dráva, Duna, Fertő, Hernád, Hévízi-tó, Ipoly, Kis-Balaton, Körös, Maros, Mura, Rába, Sajó, Sió, Szamos, szegedi Fehér-tó, Szelidi-tó, Tisza, Tiszató, Velencei-tó, Zagyva, Zala;
- *Magyarország nemzeti parkjai, világörökségi helyszínei, régiói, megyéi, megyeszékhelyei*
- *Tájak, történelmi és néprajzi tájnevek:* Bécsi-medence, Burgenland (Őrvidék), Csallóköz, Délvidék, Déli-Kárpátok, Erdély, Erdélyi-középhegység, Erdélyi-medence, Északkeleti-Kárpátok, Északnyugati-Kárpátok, Felvidék, Hargita, Kárpátalja, Kárpát-medence, Keleti-Kárpátok, Magas-Tátra, Székelyföld, Vajdaság, Vereckei-hágó;
- *Városok:* Arad, Beregszász, Csíkszereda, Eszék, Kassa, Kolozsvár, Marosvásárhely, Munkács, Nagyvárad, Pozsony, Révkomárom, Szabadka, Székelyudvarhely, Temesvár, Újvidék, Ungvár
- *A földrész részei:* Dél-Európa, Észak-Európa, Kelet-Európa, Kelet-Közép-Európa, Közép-Európa, Nyugat-Európa;
- *Egyéb földrajzi helyszínek:* Alpok, Appenninek, Appennini-félsziget, Azori-szigetek, Balkán-félsziget, Balkán-hegység, Brit-szigetek, Cseh-medence, Ciprus, Dalmácia, Dinári-hegység, Duna-delta, Etna, Finn-tóvidék, Francia-középhegység, Genfi-tó, Germán-alföld, Holland-mélyföld, Izland, Kárpátok, Kelet-európai-síkság, Kréta, Lengyel-alföld, Lengyel-középhegység, Londoni-medence, Mont Blanc, Morva-medence, Német-középhegység, Párizsi-medence, Pennine-hegység (Pennine), Pireneusi (Ibériai)-félsziget, Pireneusok, Skandináv-félsziget, Skandináv-hegység, Szicília, Szilézia, Urál, Vezúv;
- *Vízrajz:* Adriai-tenger, Balti-tenger, Boden-tó, Dnyeper, Duna, Duna–Majna–Rajna vízi út, Ebro, Elba, Északi-tenger, Fekete-tenger, Földközi-tenger, La Manche, Ladoga-tó, Odera, Olt, Pó, Rajna, Rhône, Szajna, Száva, Temze, Vág, Visztula, Volga
- Európa országai, jelentős gazdasági és kulturális központjai

8.évfolyam

A tananyag tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megnevez az egyes kontinensekre, országcsoportokra, meghatározó jelentőségű országokra jellemző társadalmi-gazdasági folyamatokat, ott előállított termékeket, szolgáltatásokat;
- probléma- és értékközpontú megközelítéssel jellemzi Európa és az Európán kívüli kontinensek tipikus tájait, településeit, térségeit;
- bemutatja a nemzetközi szintű munkamegosztás és fejlettségbeli különbségek kialakulásának okait és következményeit.

- bemutatja a földrajzi övezetesség rendszerét, ismerteti az övezetek, övek kialakulásának okait és elhelyezkedésének térbeli jellemzőit;
- összehasonlítja az egyes övezetek, övek főbb jellemzőit, törvényszerűségeket fogalmaz meg velük összefüggésben.
- ismeri és értelmezi a társadalmi-gazdasági fejlettségbeli különbségek leírására alkalmazott mutatókat;
- népesség- és településföldrajzi információk alapján jellemzőket fogalmaz meg, következtetéseket von le;
- értelmezi a mindennapi életben jelen lévő pénzügyi tevékenységeket, szolgáltatásokat;
- megnevezi a vállalkozás működését befolyásoló tényezőket.

A tananyag tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri és értelmezi a társadalmi-gazdasági fejlettségbeli különbségek leírására alkalmazott mutatókat;
- népesség- és településföldrajzi információk alapján jellemzőket fogalmaz meg, következtetéseket von le;
- foglalkoztatási adatokat értelmez és elemez, következtetéseket von le belőlük;
- híradásokban közölt regionális földrajzi információkra reflektál;
- nyitott más országok, nemzetiségek szokásainak, kultúrájának megismerése iránt;
- példák alapján megfogalmazza a helyi környezetkárosítás tágabb környezetre kiterjedő következményeit, megnevezi és ok-okozati összefüggéseiben bemutatja a globálissá váló környezeti problémákat;
- a környezeti kérdésekkel, globális problémákkal kapcsolatos álláspontját logikus érvekkel támasztja alá, javaslatot fogalmaz meg a környezeti problémák mérséklésére. példákat nevez meg a természeti adottságok gazdálkodást, életvitelt befolyásoló szerepére;
- helyi, regionális és a Föld egészére jellemző folyamatok közötti hasonlóságokat, összefüggéseket felismer;
- példák alapján megfogalmazza a helyi környezetkárosítás tágabb környezetre kiterjedő következményeit, ok-okozati összefüggéseket fogalmaz meg;
- ismeri a környezet- és a természetvédelem alapvető feladatait és lehetőségeit a földrajzi, környezeti eredetű problémák mérséklésében, megoldásában;
- az egyes térségek kapcsán földrajzi és környezeti veszélyeket és problémákat fogalmaz meg, valamint reflektál azokra;
- a környezeti kérdésekkel, globális problémákkal kapcsolatos álláspontját logikus érvekkel támasztja alá, javaslatot fogalmaz meg a környezeti problémák mérséklésére.
- példákat sorol a globalizáció mindennapi életünket befolyásoló folyamataira;
- érveket fogalmaz meg a tudatos fogyasztói magatartás, a környezettudatos döntések fontossága mellett;
- életkori sajátosságainak megfelelő helyzetekben alkalmazza pénzügyi ismereteit (pl. egyszerű költségvetés készítése, valutaváltás, diák vállalkozás tervezése);
- foglalkoztatási adatokat értelmez és elemez, következtetéseket von le belőlük.

Fogalmak

- éhségövezet, eladósodás, élelmezési válság, elsivatagosodás, emberfajták, fenntarthatóság, gazdasági szerkezet, globalizáció, népességgrobbanás, népességtömrőlés,

- nyomornegyed, őslakos, perifériatér, rezervátum, termelési módok (farmgazdaság, monokultúra, nagybirtok, nomád pásztorkodás, oázisgazdálkodás, parasztgazdaság, teraszos művelés, ültetvényes gazdálkodás, vándorló [nomád] állattenyésztés, vegyes gazdálkodás), tömegturizmus, túlhalászás, túllegeltetés, városfejlődés (városodás, városiasodás), világvallások, világgazdasági hatalom (centrumtér)
- éghajlat, éghajlati diagram, fenntarthatóság, forró övezet és övei, függőleges övezetesség, hideg övezet és övei, környezetkárosítás, mérsékelt övezet és övei, tipikus táj
 - családi költségvetés, eladósodás, globalizáció, hitel, munkanélküli, munkavállaló, pénz, tőzsde, valuta, valutaváltás, világtermék

Topográfiai fogalmak

- **Afrika**
- *Szerkezeti egységek, tájak:* Afrikai-árokrendszer, Atlasz, Kelet-afrikai-magasföld, Kilimandzsáró (Kilimandzsáró-csoport), Kongó-medence, Madagaszkár, Szahara, Teleki-vulkán; Száhel (öv)
- *Vízrajz:* Csád-tó, Guineai-öböl, Kongó, Nílus, Szuezi-csatorna, Tanganyika-tó, Viktória-tó, Vörös-tenger
- *Országok:* Dél-afrikai Köztársaság, Egyiptom, Kenya, Marokkó, Nigéria
- *Városok:* Alexandria, Fokváros, Johannesburg, Kairó
- **Amerika**
- *A földrész részei:* Észak-Amerika, Közép-Amerika, Dél-Amerika
- *Tájak:* Alaszka, Amazonas-medence, Andok, Antillák, Appalache-hegység (Appalache), Brazil-félföld, Floridai-félsziget (Florida), Grönland, Guyanai-hegyvidék, Hawaii-szigetek, Kaliforniai-félsziget, Kordillerák, Labrador-félsziget (Labrador), Mexikói-fennsík, Mississippi-alföld, Mount St. Helens, Paraná-alföld, préri, Sziklás-hegység, Szilícium-völgy
- *Vízrajz:* Amazonas, Colorado, Karib (Antilla)-tenger, Mexikói-öböl, Mississippi, Nyagtavak, Niagara-vízesés, Panama-csatorna, Szt. Lőrinc-folyó
- *Országok:* Argentína, Amerikai Egyesült Államok, Brazília, Kanada, Mexikó
- *Városok:* Brazíliaváros, Buenos Aires, Chicago, Houston, Los Angeles, Mexikóváros, Montréal, New Orleans, New York, Ottawa, Rio de Janeiro, San Francisco, Washington DC
- **Ausztrália és Óceánia**
- *Tájak:* Ausztráliai-alföld, Nagy-Artézi-medence, Nagy-korallzátony, Nagy-Vízválasztó-hegység, Új-Guinea
- *Országok:* Ausztrália, Új-Zéland
- *Városok:* Canberra, Melbourne, Sydney, Wellington
- **Ázsia**
- *A földrész meghatározó egységei, jelentős földrajzi helyszínek:* Arab-félsziget, Csomolungma (Mt. Everest), Dekkán-fennsík, Dél-kínai-hegyvidék, Fudzsi, Fülöp-szigetek, Góbi, Himalája, Indokínai-félsziget, Japán-szigetek, Kaszpi-mélyföld, Kaukázus, Kínai-alföld, Kis-Ázsia, Koreai-félsziget, Közép-szibériai-fennsík, Krakatau, Nyugat-szibériai-alföld, Szibéria, Takla-Makán, Tibet, Tien-san, Turáni-alföld
- *Vízrajz:* Aral-tó, Bajkál-tó, Boszporusz, Eufrátesz, Holt-tenger, Indus, Jangce, Japán-tenger, Jeges-tenger, Jenyiszej, Gangesz, Kaszpi-tenger, Ob, Perzsa-öböl (Perzsa (Arab)-öböl), Sárka-folyó, Tigris

- *Országok:* Egyesült Arab Emírségek, Dél-Korea (Koreai Köztársaság), India, Indonézia, Irak, Irán, Izrael, Japán, Kazahsztán, Kína, Kuvait, Malajzia, Szaúd-Arábia
- *Városok:* Bagdad, Hongkong, Isztambul, Jakarta, Jeruzsálem, Mekka, Peking, Sanghaj, Szingapúr, Szöul, Teherán, Tel Aviv-Jaffa, Tokió, Újdelhi

Hon- és népismeret – 6. osztály

A tantárgy tanulása eredményeként a tanuló:

- nyitottá válik a családi és közösségi értékek befogadására;
- megbecsüli szűkebb lakókörnyezetének épített örökségét, természeti értékeit, helyi hagyományait;
- önálló néprajzi gyűjtés nyomán, digitális archívumok tanulmányozásával bemutatja szülőföldje hagyományos értékeit.
- Családfa készítése a rokoni viszonyok, elnevezések alkalmazásával
- Családi történetek gyűjtése, mesélése a nagyszülők, dédszülők gyermekkorából. A megismert családi történetek megosztása – az önkéntesség betartásával – az osztályközösséggel
- A felmenő családtagok, rokonsághoz tartozó személyek életének időbeni behatárolása, családi időszalag készítése
- A helyi hagyományok megismerése, feldolgozása krónikaírással.

A paraszti háztartás

- Az egymásra utaltság, a közösen végzett munka jelentőségének megismerése
- A lakókörnyezet funkciójának megértése
- Mesterségek megismerése nyomán a fizikai munka megbecsülése, értékelése
- A magyarok és a magyarországi nemzetiségek házáinak külső jellegzetességei, táji különbségei
- A konyha és az ételkészítés eszközei
- A szoba berendezése, bútorzata
- A családon belüli munkamegosztás

Ünnepek, jeles napok

- A keresztény ünnepek a népi hagyományokban:
- Őszi jeles napok, ünnepek
- Karácsonyi ünnepkör, köszöntők, színjátékszerű szokások
- Farsangköszöntők, maszkos alakoskodások, iskolába toborzó szokások
- Nagyböjt, böjti játékok, húsvéti ünnepkör szokásai
- Májusfaállítás, pünkösdi szokások
- Szent Iván-napi szokások, nyári jeles napok,
- A közösségi alkalmak (vásárok, pásztorünnepek, búcsúk) és jelentőségük a hagyományos közösségi életben
- Keresztelő, népi játékok, gyereklakodalom
- Leány-, legényélet jellegzetességei, szokásai
- A lakodalom, lakodalmi szokások

Életmód

- A társas munkák és gazdasági, társadalmi jelentőségük

- A munkaalkalmakhoz (aratás, szüret, fonó, tollfosztó, kukoricafosztó) kapcsolódó szokások és játékok
- Hétköznapi és ünnepi viselet
- Hagyományos paraszti ételek
- A népi táplálkozás jellemzői
- A gazdálkodó ember legfontosabb munkái
- Gyermekjátékok
- A városi életforma sajátosságai és változásai a 19-20. században
- Néprajzi tájak, tájegységek Magyarországon és a Kárpát-medencében
- Dunántúl, Felföld, Alföld, és a kapcsolódó határon túli területek néprajzi jellemzői
- Erdély és Moldva hon- és népismereti, néprajzi jellemzői
- A magyarság kulturális öröksége a határon túli területeken
- A hazánkban élő nemzetiségek kultúrája, hagyományai
- Természeti kincseink, az épített környezet értékei
- A magyar tudomány és kultúra eredményei és alkotói a nagyvilágban
- A hungarikumok

Fogalmak

család, rokon, közösség, helyi értékek, helytörténet, mesterség, foglalkozás, norma, épített környezet, természeti környezet, fenntarthatóság

jurta, veremház, egysejtű ház, többosztatú ház, falazat, tetőtartó szerkezet, tetőformák, konyhai cserépedény, sparhelt, munkasarok, szentsarok, munkamegosztás;

ünnep, jeles nap, böjt, advent, köszöntő szokások, lucázás, kántálás, betlehemezés, bölcsőske, regölés, aprószentek napi vesszőzés, háromkirályjárás, iskolába toborzó szokások, böjti játékok, kiszehajtás, villózás, húsvét, zöldágjárás, komatálküldés, májusfaállítás, pünkösddőlés, pünkösdikirályné-járás, nyári napforduló, kaláka, pásztorünnep, búcsú, gyerekalakodalmom, leányélet, legényélet, lakodalmom;

szántás, vetés, aratás, szüret, szilaj és félszilaj pásztorkodás, fonás, szövés, fonó, ing, gatyá, pendely, szoknya, kötény, ünnepi viselet, böjtös nap, kenyérsütés, téli étrend, nyári étrend, fonó, tollfosztó, kukoricafosztó, vásár, körjáték, utánzó játék, eszközös játék, sport jellegű játék, gyermekfolklór, népi játék, kávéház, kaszinó, „korzózás”, polgár, munkás, értelmiség, keresztelő néprajzi csoport, nemzetiség, néprajzi táj, határainkon túl élő magyarok, szórvány, nemzeti összetartozás, haza, hazaszeretet, hungarikum, világörökség

Kémia – 7- 8. évfolyam

Témakör: A kísérleti megfigyeléstől a modellalkotásig

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a természettudományos vizsgálatok során alkalmazott legfontosabb mennyiségeket és azok kapcsolatát;
- tudja és érti, hogy a közkeletű hiedelmeket nem szabad tényeknek tekinteni;
- tudja és érti, hogy a hétköznapi módon, a mindennapi tapasztalatokon alapuló gondolkodás nem elégséges a tudományos problémák megoldásához.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megismeri egy egyszerű laboratórium felépítését, anyagait és eszközeit;
- megkülönbözteti a kísérletet, a tapasztalatot és a magyarázatot;

- egyszerű modelleket (golyómodellt) használ az anyagot felépítő kémiai részecskék modellezésére;
- ismeri a halmazállapot-változásokat, konkrét példát tud mondani a természetből (légköri jelenségek) és a mindennapokból;
- tudja, hogy a keverékek alkotórészeit az alkotórészek egyedi tulajdonságai alapján választhatjuk szét egymástól, ismer konkrét példákat az elválasztási műveletekre (pl. bepárlás, szűrés, üleptetés);
- megismeri néhány köznapit anyag legfontosabb tulajdonságait és az anyagok vizsgálatának egyszerű módszereit.

Témakör: Az anyagi halmazok

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- tudja és érti, hogy attól még, hogy egy elem vagy vegyület mesterségesen került előállításra vagy természetes úton került kinyerésre, még ugyanolyan tulajdonságai vannak, ugyanannyira lehet veszélyes vagy veszélytelen, mérgező vagy egészséges.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a természettudományos vizsgálatok során alkalmazott legfontosabb mennyiségeket és azok kapcsolatát;
- képes egyszerű kísérletek elvégzésére és elemzésére az elemekkel, vegyületekkel és keverékekkel kapcsolatban;
- a részecskemodell alapján értelmezi az oldódást;
- különbséget tesz elem, vegyület és keverék között;
- tudja, hogy melyek az anyag fizikai tulajdonságai;
- részecskeszemlélettel értelmezi az oldódás folyamatát és az oldatok összetételét;
- példát mond a valódi oldatra és a kolloid oldatra.

Témakör: Atomok, molekulák és ionok

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- tudja és érti, hogy a hétköznapi módon, a mindennapi tapasztalatokon alapuló gondolkodás nem elégséges a tudományos problémák megoldásához;
- tudja és érti, hogy a közkeletű hiedelmeket nem szabad tényeknek tekinteni;
- ismeri a természettudományos vizsgálatok során alkalmazott legfontosabb mennyiségeket és azok kapcsolatát.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- különbséget tesz elemi részecske és kémiai részecske, valamint atom, molekula és ion között;
- szöveges leírás vagy kémiai szimbólum alapján megkülönbözteti az atomokat, molekulákat és ionokat;
- ismeri a legfontosabb elemek vegyjelét, illetve vegyületek képletét;
- tudja, hogy az atom atommagból és elektronburokból épül fel;
- fel tudja írni a kisebb atomok elektronszerkezetét a héjakon lévő elektronok számával (Bohr-féle atommodell);
- tudja, hogy az atom külső elektronjainak fontos szerep jut a molekula- és ionképzés során;

- érti egyszerű molekulák kialakulását (H_2 , Cl_2 , O_2 , N_2 , H_2O , HCl , CH_4 , CO_2), és fel tudja írni a képletüket;
- érti az egyszerű ionok kialakulását (Na^+ , K^+ , Mg^{2+} , Ca^{2+} , Al^{3+} , Cl^- , O^{2-}), és analógiás gondolkodással következtet az egy oszlopban található elemekből képződő ionok képletére;
- érti az ionvegyületek képletének megállapítását;
- ismeri a köznapis anyagok molekula- és halmazszerkezetét (hidrogén, oxigén, nitrogén, víz, metán, szén-dioxid, gyémánt, grafit, vas, réz, nátrium-klorid);
- érti, hogy az atomok és ionok között jellemzően erősebb, a molekulák között gyengébb kémiai kötések alakulhatnak ki.

Témakör: Kémiai reakciók

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a természettudományos vizsgálatok során alkalmazott legfontosabb mennyiségeket és azok kapcsolatát.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a részecskemodell alapján értelmezi az egyszerű kémiai reakciókat;
- ismeri a kémiai reakciók végbemenetelének legalapvetőbb feltételeit (ütközés, energia);
- ismeri a köznapis élet szempontjából legalapvetőbb kémiai reakciókat (pl. égési reakciók, egyesülések, bomlások, savak és bázisok reakciói, fotoszintézis);
- ismeri sav-bázis indikátorokat, érti felhasználásuk jelentőségét;
- ismeri a katalizátor fogalmát, érti a katalizátorok működési elvének lényegét;
- ismeri a korrózió fogalmát és a fémek csoportokba sorolását korrózióállóságuk alapján, érti a vas korróziójának lényegét, valamint a korrózióvédelem módjait.

Témakör: Kémia a természetben

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- tudja és érti, hogy attól még, hogy egy elem vagy vegyület mesterségesen került előállításra vagy természetes úton került kinyerésre, még ugyanolyan tulajdonságai vannak, ugyanannyira lehet veszélyes vagy veszélytelen, mérgező vagy egészséges;
- tudja és érti, hogy a közkeletű hiedelmeket nem szabad tényeknek tekinteni;
- tudja és érti, hogy a hétköznapi módon, a mindennapi tapasztalatokon alapuló gondolkodás nem elégséges a tudományos problémák megoldásához.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megérti és példákkal szemlélteti az emberi tevékenység és a természeti környezet kölcsönös kapcsolatát kémiai szempontok alapján;
- ismeri természeti környezetének, azon belül a légkörnek, a kőzetburoknak, a természetes vizeknek és az élővilágnak a legalapvetőbb anyagait;
- érti a globális klímaváltozás, a savas esők, az ózonréteg károsodásának, valamint a szmogoknak a kialakulását és emberiségre gyakorolt hatását;
- kiselőadás keretében beszámol egy, a saját települését érintő környezetvédelmi kérdés kémiai vonatkozásairól;
- azonosítja és példát hoz fel a környezetében előforduló leggyakoribb, levegőt, vizet és talajt szennyező forrásokra;

- kiselőadás vagy projektmunka keretében ismerteti a háztartási hulladék összetételét, felhasználásának és csökkentésének lehetőségeit, különös figyelemmel a veszélyes hulladékokra;
- konkrét lépéseket tesz annak érdekében, hogy mérsékelje a környezetszennyezést (pl. energiatakarékosság, szelektív hulladékgyűjtés, tudatos vásárlás).

Témakör: Kémia a mindennapokban

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- tudja és érti, hogy a közkeletű hiedelmeket nem szabad tényeknek tekinteni;
- tudja és érti, hogy a hétköznapi módon, a mindennapi tapasztalatokon alapuló gondolkodás nem elégséges a tudományos problémák megoldásához;
- tudja és érti, hogy attól még, hogy egy elem vagy vegyület mesterségesen került előállításra vagy természetes úton került kinyerésre, még ugyanolyan tulajdonságai vannak, ugyanannyira lehet veszélyes vagy veszélytelen, mérgező vagy egészséges.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tisztában van azzal, hogy a bennünket körülvevő anyagokat a természetben található anyagokból állítjuk elő;
- tisztában van vele, hogy az életfolyamatainkhoz szükséges anyagokat a táplálékunkból vesszük fel zsírok, fehérjék, szénhidrátok, ásványi sók és vitaminok formájában;
- tud érvelni a változatos táplálkozás és az egészséges életmód mellett;
- képes a forgalomban lévő kemikáliák (növényvédő szerek, háztartási mosó- és tisztítószer) címkéjén feltüntetett használati útmutató értelmezésére, azok felelősségteljes használatára;
- tudja, hogy a különféle ásványokból, kőzetekből építőanyagokat (pl. meszet, betont, üveget) és fémeket (pl. vasat és alumíniumot) gyártanak;
- ismeri a kőolaj feldolgozásának módját, fő alkotóit, a szénhidrogéneket, tudja, hogy ezekből számos termék (motorhajtóanyag, kenőanyag, műanyag, textil, mosószer) készül.

Magyar nyelv és irodalom

A törzsanyag órai feldolgozása kötelező.

5. évfolyam nyelvtan tananyagtartalma

A jelek világa

A kommunikáció fogalma, tényezői

A kommunikáció nem nyelvi jelei

A kommunikációs kapcsolat

A beszélgetés

Hang és betű, az ábécé

Betűrend, elválasztás

Helyesírásunk alapelvei:

Állandósult szókapcsolatok

Szólások Szóláshasonlatok Szállóigék

Közmondások Köznyelvi metaforák

A nyelvi szintek: beszédhang, fonéma, szóelemek, szavak, szóösszetételek

Hangképzés, fonéma

A magánhangzók csoportosítása

Magánhangzótörvények: Hangrend, Illeszkedés

Mássalhangzótörvények: Részleges hasonulás Írásban jelöletlen és jelölt teljes hasonulás, Összeolvadás, Rövidülés, Kiesés

A szavak szerkezete: Egyszerű és összetett szavak

Szótő és toldalékok A képző, a jel, a rag

Hangalak és jelentés

Egyjelentésű szavak

Többjelentésű szavak

Azonos alakú szavak

Rokon értelmű szavak

Ellentétes jelentésű és hasonló alakú szavak

Hangutánzó, hangulatfestő szavak

Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban

Felelet, szóbeli beszámoló, vázlat

Az írásbeli megnyilatkozások műfajai, műfaji

A leírás

jellegettségei

Az elbeszélés

A szövegalkotás fázisai

A párbeszéd

A szövegalkotás mint tanulási módszer

A levél (hagyományos, elektronikus)

Kreatív írás

A plakát, a meghívó

A jellemzés

Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei

A hagyományos és digitális könyv- és könyvtárhasználat

6. évfolyam nyelvtan tananyagtartalma

Szófajok a nagyobb nyelvi egységekben: a mondatokban és a szövegben.

A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi, szövegalkotási, szövegértési tudnivalók

Szóelemek, szófajok

Az ige fogalma

Az igeidők

Az igemódok

Az ige ragozása

A leggyakoribb igeképzők

Az igék helyesírása

A határozószó

A főnév

Személynevek és helyesírásuk

A földrajzi nevek és helyesírásuk

Az állatnevek, égitestek, márkanevek és helyesírásuk

Az intézménynevek, címek, díjak és helyesírásuk

A melléknév

A melléknévek helyesírása

A számnév

A számnév helyesírása

A névmások

Az igenevek
Viszonyozók, mondatszók

5. évfolyam irodalom tananyagtartalma

I. Család, otthon, nemzet

Weöres Sándor: Ó, ha cinke volnék

Petőfi Sándor: Egy estém otthon
Füstbe ment terv
Magyar vagyok

Arany János: Családi kör

Kányádi Sándor: Nagyanyó-kenyér

Fehérlófia

Az égig érő fa (magyar népmese)

Arany János: Rege a csodaszarvasról

Görög mítosz: Daidalosz és Ikarosz

Bibliai történetek

A világ teremtése

Noé,

Jézus születése,

A betlehemi királyok

II. Petőfi Sándor: János vitéz

III. Szülőföld, táj

Petőfi Sándor: Szülőföldemen

Petőfi Sándor: Az alföld

Petőfi Sándor: Úti levelek (részlet)

Nagy László: Balatonparton

Weöres Sándor: Tájkép

IV. Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk

Kötelező olvasmányok

Petőfi Sándor: János vitéz

Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk

Választható magyar ifjúsági vagy meseregény (a táblázatban felsorolt művek közül a szaktanár jelöli ki)

FOGALMAK

népmese, mese, mesealak, meseformálás, meseszám, kaland, motívum, monda, rege, mítosz, valamint a témakörhöz választott szövegek elemzéséhez kapcsolódó fogalmak: hagyomány, nemzeti hagyomány, nemzeti kultúra, hazaszeretet, eredetmonda, dal, életkép, idill, lírai én

verses epika, elbeszélő költemény; ütemhangsúlyos verselés, verssor; felező tizenkettes, páros rím; hasonlat, metafora, megszemélyesítés; párhuzam, ellentét

Az epikai mű szerkezete: előkészítés, cselekmény, fordulat, bonyodalom, tetőpont, megoldás, végkifejlet, helyszín, főszereplő, mellékszereplő

Memoriterek

Weöres Sándor: Ó, ha cinke volnék

Petőfi Sándor: János vitéz (részletek)

Arany János: Rege a csodaszarvasról (részlet)

Arany János: Családi kör (részlet)

6. évfolyam irodalom tananyagtartalma

Hősök az irodalomban

Arany János: Mátyás anyja

Arany János: A walesi bárdok

Arany János: Toldi

Szeretet, hazaszeretet, szerelem

Bibliai történetek

Mária és József története

Jézus tanítása a gyermekekről

(karácsonyi ünnepkör)

Kölcsey Ferenc: Himnusz

Vörösmarty Mihály: Szózat

Petőfi Sándor: Honfidal

Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem

Petőfi Sándor: Reszket a bokor, mert...

Radnóti Miklós: Bájoló

IX. Gárdonyi Géza: Egri csillagok

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK:

Arany János: Toldi

Gárdonyi Géza: Egri csillagok

MEMORITEREK:

Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem

Arany János: A walesi bárdok (részlet)

Arany János: Toldi (részletek)

Kölcsey Ferenc: Himnusz (1-2. vsz.)

Vörösmarty Mihály: Szózat (1. és 2. vsz.+13.,14. vsz.)

FOGALMAK

dal, életkép, idill, lírai én

verses epika, elbeszélő költemény; ütemhangsúlyos verselés, verssor; felező tizenkettes, páros rím; hasonlat, metafora, megszemélyesítés; párhuzam, ellentét

Az epikai mű szerkezete: előkészítés, cselekmény, fordulat, bonyodalom, tetőpont, megoldás, végkifejlet, helyszín, főszereplő, mellékszereplő

próbatétel, ismétlődő motívum, időmértékes verselés, vándortéma; daktilus, spondeus, hexameter; epigramma, ballada, vígballada, népballada, műballada, balladai homály, kihagyás
verses epika, elbeszélő költemény; s, előhang, epizód, késleltetés; allegória; fokozás, túlzás, megszólítás

líra, lírai alany, lírai én, téma, motívum; versforma, rímszerkezet, keresztrím, alliteráció; dal, népdal

történelmi regény, elbeszélő, időszerkezet, több szálon futó cselekmény, jellemek

7. évfolyam nyelvtan tananyagtartalma

I. Kommunikáció, a digitális írásbeliség fejlesztése

Kommunikáció szóban és írásban

Alkalmi beszéd, ünnepi beszéd, köszöntő

Hozzászólás, felszólalás, kiselőadás

Vita és érvelés

Kommunikációs zavar

A tömegkommunikáció szerepe, feladatai, tájékoztató és véleményközlő műfajai

Reklám, hirdetés, apróhirdetés

II. Mondat a szövegben – egyszerű mondat részei, az alá- és mellérendelő szó szerkezetek, a szóösszetételek

A mondat a szövegben, a mondatok csoportosítása

Az állítmány

Az alany

A tárgy

Határozók

Hely-, idő-, állapot- és módhatározó

Eszköz-, társ-, részes-, ok-, cél- és állandó határozó

A jelzők

Minőség-, mennyiség-, birtokos és értelmező jelző)

A mellé- és alárendelő szó szerkezet

Az egyszerű mondat szerkezete

Az egyszerű mondat helyesírása

Szóképzés

Alárendelő szóösszetételek

Mellérendelő szóösszetételek

8. évfolyam nyelvtan tananyag tartalma

A magyar nyelv társadalmi és földrajzi változatai, ritkább szóalkotási módok – játékos feladatokkal

A köznyelv és csoportnyelvek

Nyelvjárások

Ritkább szóalkotási módok

Mozaikszók, ikerszók és szórövidülések

Könyvtárhasználat

Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban

A szöveg megszerkesztettsége, szerkezeti

egységei

Szövegtípusok és műfaji, retorikai,

stilisztikai jellemzői

Az érv és a cáfolat

Összetett mondat a szövegben

A mellérendelő összetett mondat

Az alárendelő összetett mondatok

A sajátos jelentés tartalmú mellékmondat

Az összetett mondat helyesírása

Az idézés

Nyelvtörténet, a nyelvrokonság kérdései - játékosan

A nyelvek osztályozása nyelvtípusok szerint

Nyelvünk eredete, rokonsága

Nyelvtörténet, nyelvemlékek

Nyelvújítás

7. évfolyam irodalom tananyagtartalma

I. Korok és portrék

A) Középkor

István király intelmei Imre herceghez (részletek)

B) Reneszánsz, humanizmus, reformáció

Mesék Mátyás királyról: Hogyan került holló Mátyás király címerébe? (Kóka Rozália gyűjtése alapján)

Janus Pannonius: Pannonia dicsérete

Balassi Bálint: Egy katonaének

Balassi Bálint: Hogy Juliára talál, így köszöne néki

C) Irodalmunk a 17-18. században

Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem (részletek: I./1-21.versszak)

D-E) Klasszicizmus és romantika

Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez

Berzsenyi Dániel: Levéltöredék barátnémhoz

Kölcsey Ferenc: Huszt

Kölcsey Ferenc: Emléklapra

Kölcsey Ferenc: Himnusz

Kölcsey Ferenc: Parainesis (részletek)

Vörösmarty Mihály: Szózat

Vörösmarty Mihály: Ábránd

Petőfi Sándor: Szabadság, szerelem

Petőfi Sándor: Nemzeti dal

Petőfi Sándor: Szeptember végén

Arany János: A fülemile

Arany János: A tölgyek alatt vagy Epilógus

Jókai: A huszti beteglátogatók

Jókai Mór: A nagyenyedi két fűzfa

Mikszáth Kálmán: A néhai bárány

II. Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény

Jules Verne: Kétévi vakáció **vagy**

Tonke Dragt: Levél a királynak **vagy**

Mándy Iván: Az enyedi diák **vagy**

Csukás István: Vakáció a halott utcában

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK:

Jókai Mór: A nagyenyedi két fűzfa

Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője

Mikszáth Kálmán: A néhai bárány

MEMORITEREK:

Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez

Kölcsey Ferenc: Himnusz – teljes szöveg

Kölcsey Ferenc: Huszt

Kölcsey Ferenc: Emléklapra

Vörösmarty Mihály: Szózat – teljes szöveg

Petőfi Sándor: Nemzeti dal

Petőfi Sándor: Szabadság, szerelem

Petőfi Sándor: Szeptember végén

Fogalmak

középkor, román stílus, gótika, egyházi kultúra, lovagi kultúra, lovagi erények, trubadúrok, intelem (parainesis), kódex, iniciálé, miniatűr, reneszánsz, humanizmus, reformáció, könyvnyomtatás, vitézi élet, életkép, dal, epigramma, dráma, vígjáték (komédia), kuruc kor, toborzódal, bujdosóének, siratóének, levél, emlékirat, romantika; közösségi emlékezet, önazonosság; szállóige, szónoklat, humor, óda, elégia, dal, himnusz, epigramma, kisepika, anekdota, novella, elbeszélés, történet és elbeszélés, előre- és visszautalás, késleltetés, epizód, jelenet, leírás, kihagyás

8. évfolyam irodalom tananyagtartalma

III. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében

A) Líra a 20. század első felének magyar irodalmában

Ady Endre: Góg és Magóg fia vagyok én...
Ady Endre: Őrizem a szemed
Ady Endre: Üzenet egykori iskolámba
Babits Mihály: Ádáz kutyám
Kosztolányi Dezső: Mostan színes tintákról álmodom
Juhász Gyula: Milyen volt...
Dsida Jenő: Hálaadás
József Attila: Rejtelmek
József Attila: Kertész leszek
József Attila: Születésnapomra
Reményik Sándor: Templom és iskola
Áprily Lajos: Március
Radnóti Miklós: Nem tudhatom

Epika a 20. század első felének magyar irodalmában

Kós Károly: Az országépítő (részlet)

Karinthy Frigyes: Röhhög az egész osztály

Móricz Zsigmond: Pillangó vagy Légy jó mindhalálig

Herczeg Ferenc: Pro libertate (részlet)

Tamási Áron: Ábel a rengetegben (részlet)

Nyirő József: Uz Bence (részlet)

Vérző Magyarország” – Trianon a magyar irodalomban

Reményik Sándor: Mi a magyar?

Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében

Líra a 20. század második felének magyar irodalmában

Szabó Lőrinc: TücsökHzene (részletek)

Nagy László: Ki viszi át a Szerelmet

Weöres Sándor: A társ

Kányádi Sándor: Két nyárfa

Kányádi Sándor: Öreg iskola ünnepére

Wass Albert: Üzenet haza (részlet)

Epika a 20. század második felének magyar irodalmában

Sütő András: Anyám könnyű álmot ígér (részlet)

Tamási Áron: Bölcső és bagoly (részlet)

Örkény István: Egyperces novellák (részletek)

Dráma a 20. század második felének magyar irodalmában

Irodalom és színház vagy mozgókép

Egy szabadon választott drámai alkotás

A 20. századi történelem az irodalomban (világháborúk, holokauszt, romaholokauszt, a kommunista diktatúra áldozatai, 1956)

Irodalom és mozgókép

Szabó Magda: Abigél

Pilinszky János: Francia fogoly (részlet)

Choli Daróczi József: Dal

Illyés Gyula: Egy mondat a zsarnokságról (részlet)

Szórakoztató irodalom

Irodalom és mozgókép

Agatha Christie egy Poirot-novellája

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK:

Ady Endre: Órizem a szemed (részlet)

Reményik Sándor: Templom és iskola (részlet)

József Attila: Születésnapomra (részlet)

József Attila: Mama

Radnóti Miklós: Nem tudhatom (részlet)

Kányádi Sándor: Két nyárfa (részlet)

FOGALMAK

metonímia, szimbólum; anafora

kisepika, novella, elbeszélés, iskolaregény, fejlődésregény; népies regény; humor, paródia; lírai novella, realista novella, aforizma

békediktátum, elcsatolás, nemzeti trauma, nemzeti érzés, Kárpát-medencei magyarság,

nacionalizmus, patriotizmus

lírai önéletrajz, népies dal

egyperces, groteszk, humor

dráma mint műnem, tragédia, komédia, színház; a drámai szerkezet, alapszituáció, bonyodalom, konfliktus, tetőpont, megoldás; monológ, dialógus, tér- és időviszonyok; drámai szerepkörök, szereplők rendszere, jellemtípus

jellemfejlődés, szolidaritás, holokauszt, koncentrációs tábor, diktatúra, forradalom, szovjet megszállás, emigráció, emigráns irodalom
szórakoztató irodalom, manipuláció és hitelesség, krimi, detektívregény

Matematika

5–6. évfolyam

Témakör: Halmazok

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- elemeket halmazba rendez több szempont alapján;
- részhalmazokat konkrét esetekben felismer és ábrázol;
- véges halmaz kiegészítő halmazát (komplementerét), véges halmazok közös részét (metszetét), egyesítését (unióját) képezi és ábrázolja konkrét esetekben;
- számokat, számhalmazokat, halmazműveleti eredményeket számegyenesen ábrázol.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- konkrét esetekben halmazokat felismer és ábrázol.

Témakör: Matematikai logika, kombinatorika

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- igaz és hamis állításokat fogalmaz meg;
- tanult minták alapján néhány lépésből álló bizonyítási gondolatsort megért és önállóan összeállít;
- a logikus érvelésben a matematikai szaknyelvet következetesen alkalmazza társai meggyőzésére;
- összeszámlálási feladatok megoldása során alkalmazza az összes eset áttekintéséhez szükséges módszereket.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- állítások logikai értékét (igaz vagy hamis) megállapítja.

Témakör: Természetes számok halmaza, számelméleti ismeretek

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a prímszám és az összetett szám fogalmakat; el tudja készíteni összetett számok prímtényezős felbontását 1000-es számkörben;
- meghatározza természetes számok legnagyobb közös osztóját és legkisebb közös többszörösét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- érti és alkalmazza a számok helyi értékes írásmódját nagy számok esetén;
- ismeri a római számjelek közül az L, C, D, M jeleket, felismeri az ezekkel képzett számokat a hétköznapi helyzetekben;
- ismeri és alkalmazza a 2-vel, 3-mal, 4-gyel, 5-tel, 6-tal, 9-cel, 10-zel, 100-zal való oszthatóság szabályait;
- a természetes számokat osztóik száma alapján és adott számmal való osztási maradékuk szerint csoportosítja.

Témakör: Alapműveletek természetes számokkal

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- írásban összead, kivon és szoroz;
- ismeri és helyesen alkalmazza a műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályokat fejben, írásban és géppel számolás esetén is a racionális számok körében;
- a műveleti szabályok ismeretében ellenőrzi számolását, a kapott eredményt észszerűen kerekíti;
- a gyakorlati problémákban előforduló mennyiségeket becsülni tudja, feladatmegoldásához ennek megfelelő tervet készít;
- a fejszámoláson és az írásban végzendő műveleteken túlmutató számolási feladatokhoz és azok ellenőrzéséhez számológépet használ.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- gyakorlati feladatok megoldása során legfeljebb kétjegyű egész számmal írásban oszt. A hányadost megbecsüli.

Témakör: Egész számok; alapműveletek egész számokkal

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri és helyesen alkalmazza a műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályokat fejben, írásban és géppel számolás esetén is a racionális számok körében;
- a műveleti szabályok ismeretében ellenőrzi számolását, a kapott eredményt észszerűen kerekíti;
- a gyakorlati problémákban előforduló mennyiségeket becsülni tudja, feladatmegoldásához ennek megfelelő tervet készít;
- a fejszámoláson és az írásban végzendő műveleteken túlmutató számolási feladatokhoz és azok ellenőrzéséhez számológépet használ.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- meghatározza konkrét számok ellentettjét, abszolút értékét;
- ismeri az egész számokat.

Témakör: Közöséges törtek, tizedes törtek, racionális számok

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a racionális számokat, tud példát végtelen nem szakaszos tizedes törtre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ábrázol törtrészeket, meghatároz törtrészeknek megfelelő törtszámokat;
- érti és alkalmazza a számok helyi értékes írásmódját tizedes törtek esetén;
- megfigyeli egymásnak a racionális számok közöséges tört és tizedes tört alakját.

Témakör: Alapműveletek közöséges törtekkel

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- elvégzi az alapműveleteket a racionális számok körében, eredményét összeveti előzetes becsülésével;

- ismeri és helyesen alkalmazza a műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályokat fejben, írásban és géppel számolás esetén is a racionális számok körében;
- a műveleti szabályok ismeretében ellenőrzi számolását, a kapott eredményt észszerűen kerekíti.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- meghatározza konkrét számok reciprokát.

Témakör: Alapműveletek tizedes törtekkel

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- elvégzi az alapműveleteket a racionális számok körében, eredményét összeveti előzetes becslésével;
- írásban összead, kivon és szoroz;
- ismeri és helyesen alkalmazza a műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályokat fejben, írásban és géppel számolás esetén is a racionális számok körében;
- a műveleti szabályok ismeretében ellenőrzi számolását, a kapott eredményt észszerűen kerekíti;
- a gyakorlati problémákban előforduló mennyiségeket becsülni tudja, feladatmegoldásához ennek megfelelő tervet készít;
- a fejszámoláson és az írásban végzendő műveleteken túlmutató számolási feladatokhoz és azok ellenőrzéséhez számológépet használ.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- gyakorlati feladatok megoldása során tizedes törtet legfeljebb kétjegyű egész számmal írásban oszt. A hányadost megbecsüli.

Témakör: Arányosság, százalékszámítás

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- felismeri az egyenes és a fordított arányosságot konkrét helyzetekben;
- felismeri és megalkotja az egyenes arányosság grafikonját;
- ismeri a százalék fogalmát, gazdasági, pénzügyi és mindennapi élethez kötődő százalékszámítási feladatokat megold;
- ismeri az idő, a tömeg, a hosszúság, a terület, a térfogat és az űrtartalom szabványmértékegységeit, használja azokat mérések és számítások esetén;
- idő, tömeg, hosszúság, terület, térfogat és űrtartalom mértékegységeket átvált helyi értékes gondolkodás alapján, gyakorlati célszerűség szerint.

Témakör: Egyszerű szöveges feladatok

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- egyismeretlenes elsőfokú egyenletet lebontogatással és mérlegelvvel megold;
- különböző szövegekhez megfelelő modelleket készít;
- matematikából, más tantárgyakból és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatokat következtetéssel vagy egyenlettel megold;
- gazdasági, pénzügyi témájú egyszerű szöveges feladatokat következtetéssel vagy egyenlettel megold;

- gyakorlati problémák megoldása során előforduló mennyiségeknél becslést végez.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megoldását ellenőrzi.

Témakör: A függvény fogalmának előkészítése

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- konkrét halmazok elemei között megfeleltetést hoz létre;
- felismeri az egyenes és a fordított arányosságot konkrét helyzetekben;
- felismeri és megalkotja az egyenes arányosság grafikóját.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tájékozódik a koordináta-rendszerben: koordinátaival adott pontot ábrázol, megadott pont koordinátáit leolvassa.

Témakör: Sorozatok

Tanulási eredmények

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- sorozatokat adott szabály alapján folytat;
- néhány tagjával adott sorozat esetén felismer és megfogalmaz képzési szabályt.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Sorozatok létrehozása számokból, jelekből, alakzatokból
- Szabálykövetés ritmusban, rajzban, számolásban
- Sorozatok adott szabály szerinti folytatása
- Adott sorozat esetén legalább egy szabály felismerése és megfogalmazása

Témakör: Mérés és mértékegységek

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- meghatározza háromszögek és speciális négyszögek területét, területét;
- ismeri az idő, a tömeg, a hosszúság, a terület, a térfogat és az űrtartalom szabványmértékegységeit, használja azokat mérések és számítások esetén;
- egyenes hasáb, téglatest, kocka alakú tárgyak felszínét és térfogatát méréssel megadja, egyenes hasáb felszínét és térfogatát képlet segítségével kiszámolja; a képleteket megalapozó összefüggéseket érti.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- síkbeli tartományok közül kiválasztja a szögtartományokat, nagyság szerint összehasonlítja, méri, csoportosítja azokat.

Témakör: Síkbeli alakzatok

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a tengelyesen szimmetrikus háromszöget;
- ismeri a négyszögek tulajdonságait: belső és külső szögek összege, konvex és konkáv közti különbség, átló fogalma;
- ismeri a speciális négyszögeket: trapéz, paralelogramma, téglalap, deltoid, rombusz, húrtrapéz, négyzet;

- ismeri a speciális négyszögek legfontosabb tulajdonságait, ezek alapján elkészíti a halmazábrájukat;
- a háromszögek és a speciális négyszögek tulajdonságait alkalmazza feladatok megoldásában;
- ismeri a Pitagorasz-tételt és alkalmazza számítási feladatokban;
- ismeri a kör részeit; különbséget tesz egyenes, félegyenes és szakasz között;
- ismeri a háromszögek tulajdonságait: belső és külső szögek összege, háromszög-egyenlőtlenség.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- csoportosítja a háromszögeket szögeik és oldalaik szerint;
- felismeri a síkban az egybevágó alakzatokat.

Témakör: Transzformációk, szerkesztések

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megszerkeszti alakzatok tengelyes és középpontos tükrképét;
- geometriai ismereteinek felhasználásával pontosan szerkeszt több adott feltételnek megfelelő ábrát;
- ismeri a tengelyesen szimmetrikus háromszöget;
- felismeri a kicsinyítést és a nagyítást hétköznapi helyzetekben;
- ismer és használ dinamikus geometriai szoftvereket, tiszttában van alkalmazási lehetőségeikkel.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tapasztalatot szerez a síkbeli mozgásokról gyakorlati helyzetekben;
- felismeri a síkban az egybevágó alakzatokat;
- a szerkesztéshez tervet, előzetes ábrát készít;
- ismeri az alapszerkesztéseket: szakaszfelező merőleget, szögfelezőt, merőleges és párhuzamos egyeneseket szerkeszt, szöget másol.

Témakör: Térgeometria

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a kocka, a téglatest, a hasáb és a gúla hálóját elkészíti;
- testeket épít képek, nézetek, alaprajzok, hálók alapján;
- ismeri a kocka, a téglatest, a hasáb és a gúla következő tulajdonságait: határoló lapok típusa, száma, egymáshoz viszonyított helyzete; csúcsok, élek száma; lapátló, testátló;
- ismeri a gömb tulajdonságait;
- a kocka, a téglatest, a hasáb, a gúla, a gömb tulajdonságait alkalmazza feladatok megoldásában.

Témakör: Leíró statisztika

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- értelmezi a táblázatok adatait, az adatoknak megfelelő ábrázolási módot kiválasztja, és az ábrát elkészíti;
- adatokat táblázatba rendez, diagramon ábrázol hagyományos és digitális eszközökkel is;
- különböző típusú diagramokat megfeleltet egymásnak;

- megadott szempont szerint adatokat gyűjt ki táblázatból, olvas le hagyományos vagy digitális forrásból származó diagramról, majd rendszerezés után következtetéseket fogalmaz meg;
- konkrét adatsor esetén átlagot számol, megállapítja a leggyakoribb adatot (módusz), a középso adatot (medián), és ezeket összehasonlítja.

Témakör: Valószínűség-számítás

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- valószínűségi játékokat, kísérleteket végez, ennek során az adatokat tervszerűen gyűjti, rendezi és ábrázolja digitálisan is;
- valószínűségi játékokban érti a lehetséges kimeneteket, játékában stratégiát követ;
- ismeri a gyakoriság és a relatív gyakoriság fogalmát. Ismereteit felhasználja a „lehetetlen”, a „biztos” és a „kisebb/nagyobb eséllyel lehetséges” kijelentések megfogalmazásánál.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Egyszerű valószínűségi játékok és kísérletek
- Valószínűségi játékok és kísérletek adatainak tervszerű gyűjtése
- A „biztos”, a „lehetséges, de nem biztos” és a „lehetetlen” események felismerése

7–8. évfolyam

Témakör: Halmazok, számhalmazok

Tanulási eredmények

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- elemeket halmazba rendez több szempont alapján;
- részhalmazokat konkrét esetekben felismer és ábrázol;
- számokat, számhalmazokat, halmazműveleti eredményeket számegyenesen ábrázol;
- véges halmaz kiegészítő halmazát (komplementerét), véges halmazok közös részét (metszetét), egyesítését (unióját) képezi és ábrázolja konkrét esetekben;
- ismeri a racionális számokat, tud példát végtelen nem szakaszos tizedes törtre.

Témakör: Matematikai logika, kombinatorika, gráfok

Tanulási eredmények

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- igaz és hamis állításokat fogalmaz meg;
- tanult minták alapján néhány lépésből álló bizonyítási gondolatsort megért és önállóan összeállít;
- a logikus érvelésben a matematikai szaknyelvet következetesen alkalmazza társai meggyőzésére;
- összeszámlálási feladatok megoldása során alkalmazza az összes eset áttekintéséhez szükséges módszereket;
- konkrét szituációkat szemléltet gráfok segítségével.

Témakör: Számelméleti ismeretek, hatvány, négyzetgyök

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a Pitagorasz-tételt és alkalmazza számítási feladatokban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a prímszám és az összetett szám fogalmakat; el tudja készíteni összetett számok prímtényező felbontását 1000-es számkörben;
- meghatározza természetes számok legnagyobb közös osztóját és legkisebb közös többszörösét;
- pozitív egész számok pozitív egész kitevőjű hatványát kiszámolja;
- négyzetszámok négyzetgyökét meghatározza.

Témakör: Arányosság, százalékszámítás

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri az idő, a tömeg, a hosszúság, a terület, a térfogat és az űrtartalom szabványmértékegységeit, használja azokat mérések és számítások esetén;
- felismeri az egyenes és a fordított arányosságot konkrét helyzetekben;
- felismeri és megalkotja az egyenes arányosság grafikonját.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a százalék fogalmát, gazdasági, pénzügyi és mindennapi élethez kötődő százalékszámítási feladatokat megold;
- idő, tömeg, hosszúság, terület, térfogat és űrtartalom mértékegységeket átvált helyi értékes gondolkodás alapján, gyakorlati célszerűség szerint.

Témakör: Szöveges feladatok előkészítése

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- különböző szövegekhez megfelelő modelleket készít.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- egyszerű betűs kifejezésekkel összeadást, kivonást végez, és helyettesítési értéket számol;
- egy- vagy kéttagú betűs kifejezést számmal szoroz, két tagból közös számtényezőt kiemel;
- egyismeretlenes elsőfokú egyenletet lebontogatással és mérlegelvvel megold.

Témakör: Szöveges feladatok

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- különböző szövegekhez megfelelő modelleket készít.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- matematikából, más tantárgyakból és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatokat következtetéssel vagy egyenlettel megold;
- gazdasági, pénzügyi témájú egyszerű szöveges feladatokat következtetéssel vagy egyenlettel megold;
- gyakorlati problémák megoldása során előforduló mennyiségeknél becslést végez.

Témakör: A függvény fogalmának előkészítése

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- felismeri az egyenes és a fordított arányosságot konkrét helyzetekben;
- felismeri és megalkotja az egyenes arányosság grafikonját.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- konkrét halmazok elemei között megfeleltetést hoz létre;

- értéktáblázatok adatait grafikusan ábrázolja;
- egyszerű grafikonokat jellemez.

Témakör: Síkbeli alakzatok

Tanulási eredmények

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a négyszögek tulajdonságait: belső és külső szögek összege, konvex és konkáv közti különbség, átló fogalma;
- ismeri a speciális négyszögeket: trapéz, paralelogramma, téglalap, deltoid, rombusz, húrtrapéz, négyzet;
- ismeri a speciális négyszögek legfontosabb tulajdonságait, ezek alapján elkészíti a halmazábrájukat;
- a háromszögek és a speciális négyszögek tulajdonságait alkalmazza feladatok megoldásában;
- meghatározza háromszögek és speciális négyszögek területét, területét;
- ismeri a Pitagorasz-tételt és alkalmazza számítási feladatokban;
- ismeri a kör részeit; különbséget tesz egyenes, félegyenes és szakasz között.

Témakör: Transzformációk, szerkesztések

Tanulási eredmények

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megszerkeszti alakzatok tengelyes és középpontos tükrképét;
- geometriai ismereteinek felhasználásával pontosan szerkeszt több adott feltételnek megfelelő ábrát;
- felismeri a kicsinyítést és a nagyítást hétköznapi helyzetekben;
- ismer és használ dinamikus geometriai szoftvereket, tisztában van alkalmazási lehetőségeikkel.

Témakör: Térgometria

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri az idő, a tömeg, a hosszúság, a terület, a térfogat és az űrtartalom szabványmértékegységeit, használja azokat mérések és számítások esetén.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a kocka, a téglatest, a hasáb és a gúla hálóját elkészíti;
- testeket épít képek, nézetek, alaprajzok, hálók alapján;
- ismeri a kocka, a téglatest, a hasáb és a gúla következő tulajdonságait: határoló lapok típusa, száma, egymáshoz viszonyított helyzete; csúcsok, élek száma; lapátló, testátló;
- egyenes hasáb, téglatest, kocka alakú tárgyak felszínét és térfogatát méréssel megadja, egyenes hasáb felszínét és térfogatát képlet segítségével kiszámolja; a képleteket megalapozó összefüggéseket érti;
- ismeri a gömb tulajdonságait;
- a kocka, a téglatest, a hasáb, a gúla, a gömb tulajdonságait alkalmazza feladatok megoldásában.

Témakör: Leíró statisztika

Tanulási eredmények

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- értelmezi a táblázatok adatait, az adatoknak megfelelő ábrázolási módot kiválasztja, és az ábrát elkészíti;
- adatokat táblázatba rendez, diagramon ábrázol hagyományos és digitális eszközökkel is;
- különböző típusú diagramokat megfeleltet egymásnak;
- megadott szempont szerint adatokat gyűjt ki táblázatból, olvas le hagyományos vagy digitális forrásból származó diagramról, majd rendszerezés után következtetéseket fogalmaz meg;
- konkrét adatsor esetén átlagot számol, megállapítja a leggyakoribb adatot (módusz), a középső adatot (medián), és ezeket összehasonlítja.

Témakör: Valószínűség-számítás

Tanulási eredmények

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- valószínűségi játékokat, kísérleteket végez, ennek során az adatokat tervszerűen gyűjti, rendezi és ábrázolja digitálisan is;
- valószínűségi játékokban érti a lehetséges kimeneteket, játékában stratégiát követ;
- ismeri a gyakoriság és a relatív gyakoriság fogalmát. Ismereteit felhasználja a „lehetetlen”, a „biztos” és a „kisebb/nagyobb eséllyel lehetséges” kijelentések megfogalmazásánál.

Technika és tervezés

MODUL „A”: Épített környezet – tárgyalakotás technológiái

5–6. évfolyam

Témakör: Modell- és makettépítés technológiái

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megérti a munkatevékenység értékteremtő lényegét;
- felismeri a környezeti tapasztalások, megfigyelések ok-okozati összefüggéseit;
- felismeri az egyes műveletek baleseti veszélyeit;
- elemi műszaki rajzi ismereteit alkalmazza a tervezés során;
- alkalmazza a vetületi ábrázolást.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megismeri a méretmegadás elemeit;
- felismeri a méretarányos kicsinyítés, nagyítás feladatát, jelentőségét;
- ismeri a vetületi ábrázolást;
- irányítással, egyszerűbb anyagvizsgálati módszerekkel információkat szerez a modellezés során felhasznált anyagok tulajdonságairól, például természetes és mesterséges faanyagok, műanyagok, fémek, papírok, textilek, képlékeny anyagok.

Témakör: Település – a település kialakulása, településtípusok

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- jártasságot szerez a gyakorlati problémamegoldás feltételeinek és lépéseinek meghatározásában.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a legfontosabb településfajtákat, azok jellemzőit;

- összehasonlítja a különböző településtípusokhoz kötődő életformákat, azonosságokat, különbségeket fogalmaz meg;
- összehasonlítja a különböző életformákhoz kötődő lakó- és gazdasági épületeket;
- ismereteket gyűjt a saját településéről;
- elemzi a lakóépületek és a természeti környezet közötti kapcsolatot;
- átlátja a lakóház tervezésének szempontjait – alaprajz, tájolás, épület alakja;
- lakóépületet tervez megadott szempontok és méretarány alapján;
- lakóépület-makettet épít egyszerű geometrikus testek felhasználásával.

Témakör: Építészet – forma és funkció, anyagok és szerkezetek

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- jártasságot szerez a gyakorlati problémamegoldás feltételeinek és lépéseinek meghatározásában;
- anyagválasztásnál elemzi a megismert anyagok jellemzőit a felhasználhatóság szempontja szerint.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- azonosítja a lakóház részeit – alap, tartószerkezet, falazat, nyílászárók, homlokzat, tető;
- ismereteket gyűjt a régi korok épületeiről, építőanyagairól, a hagyományos népi építészet épületeiről, építőanyagairól;
- információkat gyűjt építőanyagokról, építőipari szakmákról;
- megtervezi a lakóépület közvetlen környezetét – kert, gazdasági épületek;
- modellezi a lakóépületek környezetét.

Témakör: Közterek, közösségi terek, középületek

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- jártasságot szerez a gyakorlati problémamegoldás feltételeinek és lépéseinek meghatározásában.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megnevezi a településeken található legfontosabb középületeket, közintézményeket;
- egy adott terület helyszínrajzát értelmezi, összeveti a valósággal, például nyomtatott, interneten elérhető térképek, fényképek alapján;
- eligazodik egyszerű építészeti vázlatokon;
- a társakkal együttműködve településmodellt tervez;
- csoportban településmodellt épít.

Témakör: Közlekedés – közlekedés egykor és ma

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- jártasságot szerez a gyakorlati problémamegoldás feltételeinek és lépéseinek meghatározásában.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri a közlekedési hálózatok szerepét, fontosságát a települések kialakulásában, fejlődésében, a település lakóinak életminőségében.

Témakör: Lakás, lakókörnyezet – a lakás jellemzői, lakástípusok, funkciók, helyiségek

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- jártasságot szerez a gyakorlati problémamegoldás feltételeinek és lépéseinek meghatározásában.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- lakásalaprajzot tervez – akár tervezőprogram segítségével – megadott létszámú család számára;
- berendezett lakásmakettet készít;
- alaprajzok tanulmányozása során megismeri a lakás jellemző helyiségeit, azok funkcióját, egymással való kapcsolatát.

Témakör: Lakás, lakókörnyezet – funkciók, berendezések

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- jártasságot szerez a gyakorlati problémamegoldás feltételeinek és lépéseinek meghatározásában;
- terveit a műszaki kommunikáció alkalmazásával, esetleg rajzoló- vagy tervezőprogram segítségével készíti el és osztja meg.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a társakkal együttműködve megtervezi a lakás berendezését;
- felismeri a lakás alaprajza és a lakás berendezhetősége közötti kapcsolatot;
- ismeri a lakás helyiségeinek jellemző bútorait;
- információkat gyűjt a bútorok történetéről;
- ismeri az ergonómiai, esztétikai szempontokat a bútorok kiválasztása, elhelyezése során;
- felismeri a lakás berendezése és a lakók eltérő igényei, szokásai közötti kapcsolatot;
- ismeri a világítás, a színek, az anyagok és minták, a tárgyak és díszek szerepét a lakberendezésben;
- információkat gyűjt a régi magyar konyhák berendezéseiről, eszközeiről;
- ismeri a modern konyhával szemben támasztott követelményeket;
- a konyhatervezés során használja a kialakítás, berendezés higiéniai, munkaszervezési, ergonómiai szempontjait.

Témakör: Lakás karbantartása – a legfontosabb állagmegóvási, karbantartási munkák

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- tevékenysége során tapasztalatokat szerez a háztartás műszaki jellegű rendszereinek felépítéséről, működéséről.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tevékenységének tervezésénél és értékelésénél figyelembe veszi a környezeti szempontokat.

Témakör: Komplex modell- és makettkészítés

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- jártasságot szerez a gyakorlati problémamegoldás feltételeinek és lépéseinek meghatározásában;
- terveit a műszaki kommunikáció alkalmazásával, esetleg rajzoló- vagy tervezőprogram segítségével készíti el és osztja meg;
- megérti a munkatevékenység értékteremtő lényegét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- az órai munkák során tapasztalatot szerez a felhasznált anyagokról, például természetes és mesterséges faanyagok, műanyagok, fémek, papírok, textilek, képlékeny anyagok;
- terveit szóban, rajzban megosztja;
- a terv mentén lépésenkénti külső ellenőrzéssel halad alkotótevékenységében;
- a szerszámokat és eszközöket tanári útmutatás segítségével használja;
- a munkavégzési szabályokat betartja;
- felismeri az egyes műveletek balesetveszélyeit, a védőeszközök használatának szükségességét;
- csoportmunkában, feladata szerint dolgozik, a szabályokat betartatja, betartja;
- a csoportban feladata szerint tevékenykedik, segítséget kér, segítséget ad;
- felismeri az elkészült produktum tervtől való eltérésének ok-okozati összefüggéseit.

7. évfolyam

Témakör: A települések közműellátása, a legfontosabb közművek, közszolgáltatások **Tanulási eredmények**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- célzottan szerez információt megfigyelés, vizsgálat, adatgyűjtés útján, és a kapott adatokat értékeli, rendszerezi, elemzi;
- holisztikus szemlélettel rendelkezik, az összefüggések megértésére törekszik;
- az egyes részfeladatokat rendszerszinten szemléli;
- felismeri a technikai fejlődés és a társadalmi, gazdasági fejlődés kapcsolatát;
- egészség- és környezettudatosan dönt és tevékenykedik;
- tisztában van a saját, a családi és a társadalmi erőforrásokkal és az azokkal való hatékony és tudatos gazdálkodás módjaival;
- érti a társadalmi munkamegosztás lényegét, az egyes foglalkoztatási ágazatok jelentőségét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- önállóan szerez információt megfigyelés, vizsgálat, adatgyűjtés útján;
- azonosítja a települések legfontosabb közműveit, közszolgáltatásait.

Témakör: Korszerű, egészséges lakás és lakókörnyezet **Tanulási eredmények**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- célzottan szerez információkat a tevékenységekhez, feladatokhoz kapcsolódó műszaki útmutatókból, használati leírásokból;
- holisztikus szemlélettel rendelkezik, az összefüggések megértésére törekszik;
- döntéseit tudatosság jellemzi, alternatívákat mérlegel;
- érti és értékeli a globális változásokat érintő lehetséges megoldások és az emberi tevékenység szerepét, jelentőségét;
- felismeri a technikai fejlődés és a társadalmi, gazdasági fejlődés kapcsolatát;
- felismeri a személyes cselekvés jelentőségét a globális problémák megoldásában;
- felismeri saját felelősségét életvezetése megtervezésében és megszervezésében, tudatosan gazdálkodik a rendelkezésre álló anyagi és nem anyagi erőforrásokkal;
- rendszerszinten végzi az elemzést és az alkalmazást;
- tisztában van a saját, a családi és a társadalmi erőforrásokkal és az azokkal való hatékony és tudatos gazdálkodás módjaival;

- egészség- és környezettudatosan dönt és tevékenykedik;
- érti a társadalmi munkamegosztás lényegét, az egyes foglalkoztatási ágazatok jelentőségét;
- ismeri a témakörhöz kapcsolódó foglalkozások jellemzőit, ezekkel kapcsolatban megfogalmazza saját preferenciáit.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tevékenysége során tapasztalatokat szerez a háztartás műszaki jellegű rendszereinek felépítéséről, működéséről;
- önállóan szerez információt megfigyelés, vizsgálat, adatgyűjtés útján;
- elemzi, összehasonlítja az építményekre ható hatásokat és az építményekkel kapcsolatos követelményeket;
- tanulmányozott példák alapján áttekinti az épületek legfontosabb közműveit – elektromos hálózat, vízellátó rendszer, fűtési rendszer, légtechnika;
- beazonosítja a lakás elektromos hálózatában alkalmazott leggyakoribb érintésvédelmi módokat – kettős szigetelés, védőföldelés, nullázás, FI relé;
- azonosítja a legfontosabb üzemeltetési, karbantartási feladatokat, a leggyakoribb hibákat és azok okait;
- elvégez egyszerű beállítási, karbantartási, szerelési, javítási feladatokat a környezetében található szerkezeteken;
- tevékenységét önállóan vagy társakkal együttműködve tervezi;
- terveit a műszaki kommunikáció alkalmazásával osztja meg;
- a terv szerinti lépések megtartásával, önellenőrzéssel halad tevékenységében;
- a megismert szerszámokat és eszközöket önállóan, az újakat tanári útmutatással használja;
- részt vesz a munkavégzési szabályok megalkotásában, betartja azokat;
- terv szerint tevékenykedik, probléma esetén észszerű kockázatokat felvállal;
- csoportmunkában feladatot vállal, részt vesz a döntéshozatalban, és a döntésnek megfelelően tevékenykedik;
- a csoportban feladata szerint tevékenykedik, tudását megosztja;
- alkalmazkodik a változó munkafeladatokhoz, szerepelvárásokhoz; vezetőként tudatosan vezeti a csoport döntési folyamatát;
- problémamegoldás során önállóan vagy társakkal együtt fogalmaz meg megoldási alternatívákat;
- alkalmazza a döntés-előkészítés, döntéshozatal eljárásait, hibás döntésein változtat;
- adott szempontok mentén értékeli saját és mások munkáját;
- tevékenységének tervezésénél és értékelésénél figyelembe vesz környezeti szempontokat;
- szempontokat határoz meg a környezeti állapot felméréséhez, bizonyos eltéréseket számszerűsít;
- grafikonok, diagramok alapján elemzi a háztartások energiafogyasztását;
- példákat mond az energiapazarlásra;
- példákat mond takarékosági lehetőségekre az elektromosáram-fogyasztás, a vízfogyasztás, a fűtési és más hőenergia területén.

Témakör: Az egészséges település

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- jártasságot szerez a gyakorlati problémamegoldás feltételeinek és lépéseinek meghatározásában;
- célzottan szerez információt megfigyelés, vizsgálat, adatgyűjtés útján;
- holisztikus szemlélettel rendelkezik, az összefüggések megértésére törekszik;
- döntéseit tudatosság jellemzi, alternatívákat mérlegel;
- érti és értékeli a globális változásokat érintő lehetséges megoldások és az emberi tevékenység szerepét, jelentőségét;
- felismeri a technikai fejlődés és a társadalmi, gazdasági fejlődés kapcsolatát;
- felismeri a személyes cselekvés jelentőségét a globális problémák megoldásában;
- felismeri saját felelősségét életvezetése megtervezésében és megszervezésében, tudatosan gazdálkodik a rendelkezésre álló anyagi és nem anyagi erőforrásokkal;
- rendszerszinten végzi az elemzést és az alkalmazást;
- tisztában van a saját, a családi és a társadalmi erőforrásokkal és az azokkal való hatékony és tudatos gazdálkodás módjaival;
- egészség- és környezettudatosan dönt és tevékenykedik;
- érti a társadalmi munkamegosztás lényegét, az egyes foglalkoztatási ágazatok jelentőségét;
- ismeri a témakörhöz kapcsolódó foglalkozások jellemzőit, ezekkel kapcsolatban megfogalmazza saját preferenciáit.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- önállóan szerez információt megfigyelés, vizsgálat, adatgyűjtés útján;
- terveit a műszaki kommunikáció alkalmazásával, esetleg rajzoló- vagy tervezőprogram segítségével készíti el és osztja meg;
- tevékenységének tervezésénél és értékelésénél figyelembe vesz környezeti szempontokat;
- szempontokat határoz meg a környezeti állapot felméréséhez, bizonyos eltéréseket számszerűsít;
- felsorolja az egészséges, élhető település kritériumait;
- elemzi a különböző településtípusokhoz kötődő életformákat, felismeri a törvényszerűségeket;
- elemzi az épített környezet és az életvitel összefüggéseit;
- összehasonlítja a hagyományos és a modern építőanyagokat;
- feltárja az építőanyagok és építési technológiák, építőipari foglalkozások közötti kapcsolatokat;
- megnevezi a településeken található legfontosabb középületeket, közintézményeket és azok szerepét a településen lakók életében;
- régi térképek, fényképek alapján nyomon követi egy adott terület változásait;
- gyűjtött dokumentumok alapján megismeri a települése történetét.

Témakör: Közlekedés, közlekedési rendszerek

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megérti az egyén felelősségét a közös értékteremtésben;
- felméri és tervezi a tevékenység munkavédelmi szabályait;
- alkalmazza a forma és funkció összefüggéseit, önállóan választ szerszámot, eszközt;
- önismeretére építve vállal feladatokat, szem előtt tartva a csapat eredményességét;

- környezeti, fenntarthatósági szempontokat is mérlegelve, céljainak megfelelően választ a rendelkezésre álló anyagokból;
- az egyes részfeladatokat rendszerszinten szemléli;
- komplex szempontrendszer mentén választ stratégiát, optimalizál;
- holisztikus szemlélettel rendelkezik, az összefüggések megértésére törekszik;
- döntéseit tudatosság jellemzi, alternatívákat mérlegel;
- érti és értékeli a globális változásokat érintő lehetséges megoldások és az emberi tevékenység szerepét, jelentőségét;
- felismeri a technikai fejlődés és a társadalmi, gazdasági fejlődés kapcsolatát;
- felismeri a személyes cselekvés jelentőségét a globális problémák megoldásában;
- felismeri saját felelősségét életvezetése megtervezésében és megszervezésében, tudatosan gazdálkodik a rendelkezésre álló anyagi és nem anyagi erőforrásokkal;
- rendszerszinten végzi az elemzést és az alkalmazást;
- tisztában van a saját, a családi és a társadalmi erőforrásokkal és az azokkal való hatékony és tudatos gazdálkodás módjaival;
- egészség- és környezettudatosan dönt és tevékenykedik;
- érti a társadalmi munkamegosztás lényegét, az egyes foglalkoztatási ágazatok jelentőségét;
- ismeri a témakörhöz kapcsolódó foglalkozások jellemzőit, ezekkel kapcsolatban megfogalmazza saját preferenciáit.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- önállóan szerez információt megfigyelés, vizsgálat, adatgyűjtés útján;
- tevékenységét önállóan vagy társakkal együttműködve tervezi;
- terveit a műszaki kommunikáció alkalmazásával osztja meg;
- a terv szerinti lépések megtartásával, önellenőrzéssel halad alkotótevékenységében;
- anyagválasztásnál elemzi a megismert anyagok jellemzőit a felhasználhatóság szempontja szerint;
- a megismert szerszámokat és eszközöket önállóan, az újakat tanári útmutatással használja;
- részt vesz a munkavégzési szabályok megalkotásában, betartja azokat;
- terv szerint tevékenykedik, probléma esetén észszerű kockázatokat felvállal;
- csoportmunkában feladatot vállal, részt vesz a döntéshozatalban, és a döntésnek megfelelően tevékenykedik;
- a csoportban feladata szerint tevékenykedik, tudását megosztja;
- alkalmazkodik a változó munkafeladatokhoz, szerepelvárásokhoz; vezetőként tudatosan vezeti a csoport döntési folyamatát;
- problémamegoldás során önállóan vagy társakkal együtt fogalmaz meg megoldási alternatívákat;
- alkalmazza a döntés-előkészítés, döntéshozatal eljárásait, hibás döntésein változtat;
- adott szempontok mentén értékeli saját és mások munkáját;
- a használatbavétel során, az eltéréseket kiindulópontként alkalmazva javaslatot tesz produktuma továbbfejlesztésére;
- tevékenységének tervezésénél és értékelésénél figyelembe vesz környezeti szempontokat;
- szempontokat határoz meg a környezeti állapot felméréséhez, bizonyos eltéréseket számszerűsít;

- átlátja a közlekedési hálózatok szerepét, fontosságát a település lakóinak életminőségében.

Témakör: Komplex modellezési feladat

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- jártasságot szerez a gyakorlati problémamegoldás feltételeinek és lépéseinek meghatározásában;
- megérti az egyén felelősségét a közös értékteremtésben;
- felméri és tervezi a tevékenység munkavédelmi szabályait;
- alkalmazza a forma és funkció összefüggéseit, önállóan választ szerszámot, eszközt;
- önismeretére építve vállal feladatokat, szem előtt tartva a csapat eredményességét;
- környezeti, fenntarthatósági szempontokat is mérlegelve, céljainak megfelelően választ a rendelkezésre álló anyagokból;
- az egyes részfeladatokat rendszerszinten szemléli;
- komplex szempontrendszer mentén választ stratégiát, optimalizál;
- holisztikus szemlélettel rendelkezik, az összefüggések megértésére törekszik;
- döntéseit tudatosság jellemzi, alternatívákat mérlegel;
- érti és értékeli a globális változásokat érintő lehetséges megoldások és az emberi tevékenység szerepét, jelentőségét;
- felismeri a technikai fejlődés és a társadalmi, gazdasági fejlődés kapcsolatát;
- felismeri a személyes cselekvés jelentőségét a globális problémák megoldásában;
- felismeri saját felelősségét életvezetése megtervezésében és megszervezésében, tudatosan gazdálkodik a rendelkezésre álló anyagi és nem anyagi erőforrásokkal;
- rendszerszinten végzi az elemzést és az alkalmazást;
- tisztában van a saját, a családi és a társadalmi erőforrásokkal és az azokkal való hatékony és tudatos gazdálkodás módjaival;
- egészség- és környezettudatosan dönt és tevékenykedik;
- érti a társadalmi munkamegosztás lényegét, az egyes foglalkoztatási ágazatok jelentőségét;
- ismeri a témakörhöz kapcsolódó foglalkozások jellemzőit, ezekkel kapcsolatban megfogalmazza saját preferenciáit.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- önállóan szerez információt megfigyelés, vizsgálat, adatgyűjtés útján;
- tevékenységét önállóan vagy társakkal együttműködve tervezi;
- terveit a műszaki kommunikáció alkalmazásával, esetleg rajzoló- vagy tervezőprogram segítségével készíti el és osztja meg;
- a terv szerinti lépések megtartásával, önellenőrzéssel halad alkotótevékenységében;
- anyagválasztásnál elemzi a megismert anyagok jellemzőit a felhasználhatóság szempontja szerint;
- a megismert szerszámokat és eszközöket önállóan, az újakat tanári útmutatással használja;
- részt vesz a munkavégzési szabályok megalkotásában, betartja azokat;
- terv szerint tevékenykedik, probléma esetén észszerű kockázatokat felvállal;
- csoportmunkában feladatot vállal, részt vesz a döntéshozatalban, és a döntésnek megfelelően tevékenykedik;
- a csoportban feladata szerint tevékenykedik, tudását megosztja;

- alkalmazkodik a változó munkafeladatokhoz, szerepelvárásokhoz; vezetőként tudatosan vezeti a csoport döntési folyamatát;
- problémamegoldás során önállóan vagy társakkal együtt fogalmaz meg megoldási alternatívákat;
- alkalmazza a döntés-előkészítés, döntéshozatal eljárásait, hibás döntéseit változtat;
- adott szempontok mentén értékeli saját és mások munkáját;
- a használatbavétel során, az eltéréseket kiindulópontként alkalmazva javaslatot tesz produktuma továbbfejlesztésére;
- tevékenységének tervezésénél és értékelésénél figyelembe vesz környezeti szempontokat;
- szempontokat határoz meg a környezeti állapot felméréséhez, bizonyos eltéréseket számszerűsít.

Testnevelés

5–6. évfolyam

Témakör: Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- tervezetten, rendezetten és rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

Témakör: Atlétikai jellegű feladatmegoldások

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

Ugrófeladatok el- és felugrással, akadályokra és akadályok átugrásával

- Rajtgyakorlatok, rajtversenyek különböző testhelyzetekből, térdelőrajt 20–30 m kifutással időre, sprintfutások 30–60 m-en időre
- Dobógyakorlatok 1–3 kg-os tömött labdával fekvésben, ülésben, térdelésben, állásban, beszőkkenéssel, dobások különböző eszközökkel (labdák, karikák, szivacsgerely, szoknyás labda, sípoló rakéta)
- Távolugrás lépő technikával, rövid nekifutásból emelt elugró helyről és elugró gerendáról 4–10 lépés nekifutásból
- Felugrások egy lábról gumiszalagra, lécre, szemből és oldalról nekifutással 5–7 lépésből, átlépő, hasmánt technikával
- Folyamatos futások egyenletes ritmusban és tempóváltással 8-10 percen keresztül
- Az atlétika főbb versenyszabályainak megismerése, gyakorlatban történő alkalmazása

Témakör: Torna jellegű feladatmegoldások

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Mászókulcsolással mászás (rúdon, kötélen), vándormászás lefelé; függeszkedési kísérletek, mászóversenyek
- Talajon:
 - Gurulóátfordulások előre-hátra különböző testhelyzetekből különböző testhelyzetekbe
 - Fejállás
 - Kézállásba fellendülés segítségadással, falnál és önállóan
 - Kézenátfordulás oldalra mindkét irányba
 - Repülő gurulóátfordulás
 - Híd, mérlegállás és spárga kísérletek végrehajtásának tökéletesítése
 - Összefüggő talajgyakorlat összeállítása
- Ugrószekrényen:

- Keresztbe állított ugrószekrényen zsugorkanyarlati átugrás, huszárugrás és guggoló átugrás
- Hosszába állított ugrószekrényen felguggolás után gurulóátfordulás előre, leguggolás, valamint leterpesztés
- Gurulóátfordulás előre ugródeszkáról történő elrugaszkodással

Témakör: Sportjátékok

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére

- Kézilabda
 - Az egy és két kézzel történő labdaátadások helyben és mozgásból, labdaátvételek különböző irányokból
 - Labdavezetés irány- és iramváltásokkal, indulócselek alkalmazása 1-1 elleni játékokban
 - Kapura dobások helyből, kilépéssel, 3 lépésből, különböző támadó helyekről
- Kosárlabda
 - Labdavezetés irányváltásokkal, ritmusos labdavezetés, rövid és hosszú indulás, együtemű megállás folyamatos labdavezetésből, kétütemű megállás egy és két labdaleütésből, sarkazás, labdavezetés közben történő egyszerűbb irányváltoztatási módok elsajátítása megadott feltételekkel
 - Labdaátadások kétkezes mellsővel és felsővel, egykezes felső és alsó, illetve egykezes tolt átadással helyben, különböző irányokba történő kilépéssel és mozgásból mozgó társnak (páros és hármas lefutás)
 - A helyből történő kosárra dobás, egy-két labdaleütésből, majd folyamatos labdavezetésből és társtól kapott labdából történő fektetett dobás technikájának ismerete, gyakorlati elsajátítása
- Röplabda
 - A kosárérintés, az alkarérintés, az alsó egyenes nyitás jellegzetes mozgásdinamikájának elsajátítása egyéni és páros gyakorlatokban
 - Kisjátékokban (2-2, 3-3, 4-4) a nyitásfogadás, feladás elsajátításával törekvés a három érintéssel történő játékokra könnyített feltételek mellett
 - Forgásszabály alkalmazása
- Labdarúgás
 - Labdavezetések és labdaátadások gyakorlása a lábfej különböző részeivel, laposan és levegőben érkező labdák átvételének alkalmazása talppal, belsővel
 - Rúgások gyakorlása célba belső csüddel, teljes csüddel, állított labdával, mozgásból, a futással megegyező irányból, oldalról és szemből érkező labdával
- Floorball
 - Labda terelése egyenes vonalban és irányváltoztatással
 - Labdaütések palánkra és társnak
 - Folyamatos labdaátadások társnak
 - Kapura lövések helyből, labdavezetésből és kapott labdából

7–8. évfolyam

Témakör: Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció

Tanulási eredmények

- 4-8 ütemű szabad-, társas és kéziszergyakorlatok ismertetés utáni pontos és rendszeres végrehajtása, alkalmazása
- 5-6 gyakorlatból álló gimnasztikai gyakorlatok összeállítása, végrehajtása tanári kontrollal
- Alakzatok (oszlop-, vonal-, kör- és szétszórt alakzat) alkalmazó gyakorlása
- Menet- és futásgyakorlatok különböző alakzatokban
- Légzőgyakorlatok végrehajtása
- Különböző testrészek bemelegítését szolgáló gyakorlatok közös, majd önálló összeállítása, végrehajtása

Témakör: Atlétikai jellegű feladatmegoldások

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére

- Futóiskolai gyakorlatok (taposó futás, ollózó futás, saroklendítés, térdemelés, keresztező futás), futófeladatok (repülő és fokozó futás) különböző irányokba és kombinációkban, variációkban, egyenes vonalon, íveken és irányváltással
- Egyenletes futások tempótartással 8-12 percig, futások 100–400 m-es távolságon egyenletes és változó iramban
- Ugróiskola-gyakorlatok kis és közepes lendületből (indiánszökdelés, indiánszökdelés azonos lábról 2-4 lépésre, indiánszökdelés sasszéval előre és felugrásra törekedve, egy- és háromlépéses sorozatfelugrások, szökdelések, ugrások sorozatban akadályokon és akadályok felett egy és páros lábon
- Dobógyakorlatok könnyített és nehezített szerekekkel egy és két kézzel, rögzített helyzetből és lendületből társhoz, célra és távolságra
- Távolugrás közepes (6–10 lépés) és hosszabb (10–14 lépés) nekifutással, lépő technikával homokba, szivacsba, emelt elugró helyről és elugró gerendáról
- Magasugrás átlépő, hasmánt vagy flop technikával 5–9 lépés lendületszerzéssel
- Súlylökés 3–4 kg-os szerrel, egy kézzel helyből szemből és oldalról, oldalt beszökkenéssel vagy háttal becsúszással
- Kislabdahajítás 5–7 lépéses dobóritmussal, két-három keresztlépéssel célra és távolságra

Témakör: Torna jellegű feladatmegoldások

Tanulási eredmények

- Talajon:
 - Gurulóátfordulások előre-hátra, különböző testhelyzetekből különböző testhelyzetekbe; gurulóátfordulások sorozatban is
 - Fejállás különböző kiinduló helyzetekből, különböző lábtartásokkal
 - Fellendülés futólagos kézállásba, gurulás előre
 - Kézen átfordulás oldalra, mindkét irányba, megközelítőleg nyújtott testtel
 - Repülő gurulóátfordulás néhány lépés nekifutásból (fiúk)
 - Összefüggő talajgyakorlat összekötő elemekkel
- Ugrószekevényen:
 - Keresztbe állított ugrószekevényen guggoló átugrás
 - Hosszába állított ugrószekevényen felguggolás, leterpesztés
 - Gurulóátfordulás előre ugródeszkáról történő elrugaszkodással
- Gyűrűn:

- (Fiúknak) Magas gyűrűn: aplendület; zsugorlefűgges; lendület előre zsugorlefűggesbe; zsugorlefűggesből ereszkedés hátsó lefűggesbe; homorított leugrás hátra, lendületből
- (Lányoknak) Érintő magas gyűrűn: lendületek előre-hátra; fellendülés lebegőfűggesbe; zsugorlefűgges; ereszkedés hátsó fűggesbe; fűggesben lendület hátra, homorított leugrás
- Mászókulcsolással mászás (rúdon, kötelen), vándormászás felfelé és lefelé; fűggeszkedési kísérletek felfelé; mászóversenyek

Témakör: Sportjátékok

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Beugrásos és felugrásos kapura dobások előzetes lendületszerzésből
 - Az egy és két kézzel történő labdaátadások pontosságának, távolságának növelése helyben és mozgásból, alkalmazásuk gyors indulásokban és lerohanásokban
 - A figyelem megosztását igénylő összetett labdás koordinációs gyakorlatok egy és több labdával (pl. háromszög, négyszög, „y” koordinációs alakzatokban)
 - Labdavezetés irány- és iramváltásokkal, indulóselek összekapcsolása kapura dobásokkal
 - Kapura dobások bedőlésből, bevetődésből, ejtésből, majd különböző lendületszerzési módot követő felugrásból, beugrásból, félaktív, majd aktív védőjátékos ellen
- Kosárlabda
- A mély és magas labdavezetés egyszerű formában, majd ütemtartással, a rövid- és hosszúindulás, az együtemű megállás folyamatos labdavezetésből, a kétütemű megállás egy és két labdaleütésből, a sarkazás, a labdavezetés közben történő egyszerűbb irányváltoztatási módok célszerű és hatékony alkalmazása a mérkőzésjátékokban
 - Labdaátadások különböző módjainak a játékhelyzethez igazított eredményes végrehajtása
 - Egy- és kétütemű megállásból tempódobás gyakorlása, alkalmazása játékban
 - Fektetett dobás gyakorlása félaktív vagy aktív védőjátékos jelenlétében
- Röplabda
- A felső egyenes nyitás alaptechnikájának elsajátítása, gyakorlása célfelületre
 - Távolról érkező labda megjátszása társnak (nyitásfogadás, ellenfél térfeléről érkező labda) alkar- és kosárérintéssel
 - A kosárérintés, az alkarérintés, az alsó egyenes nyitás gyakorlása célfelület beiktatásával, készség szintű alkalmazása különböző játékhelyzetekben
- Labdarúgás
- Labdavezetések, -átadások és -átvételek megfelelő módjainak (lábfej különböző részeivel, talppal, combbal, mellkassal, fejjel) alkalmazása a játékhelyzethez igazodva
 - Rúgások gyakorlása célba belső csüddel, teljes csüddel, külső csüddel, állított labdával, mozgásból, a futással megegyező irányból, oldalról és szemből érkező labdával
- Floorball
- Labdavezetések, átadások, átvételek megfelelő módjainak alkalmazása a játékhelyzethez igazodva
 - Labdaátadások társnak palánk segítségével
 - Kapura lövések labdavezetésből
 - Szabad ütések, büntető ütések gyakorlása

Történelem

5–6. évfolyam

TÖRTÉNELMI ISMERETEK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

- ismeri és fel tudja idézni a magyar és az európai történelmi hagyományhoz kapcsolódó legfontosabb mítoszokat, mondákat, történeteket, elbeszéléseket;
- be tudja mutatni a különböző korok életmódjának és kultúrájának főbb vonásait és az egyes történelmi korszakokban élt emberek életét befolyásoló tényezőket;
- tisztában van a zsidó-keresztény kultúra kialakulásának főbb állomásaival, ismeri a legfontosabb tanításait és hatását az európai civilizációra és Magyarországra;
- ismeri a középkori és újkori magyar történelem kiemelkedő alakjait, cselekedeteiket, illetve szerepüket a magyar nemzet történetében;
- fel tudja idézni a középkori és újkori magyar történelem legfontosabb eseményeit, jelenségeit, folyamatait, és fordulópontjait a honfoglalástól napjainkig;
- képes felidézni a magyar nemzet honvédő és szabadságharcait, példákat hoz a hazaszeretet, önfeláldozás és hősiesség megnyilvánulásaira;
- tisztában van a középkor és újkor világgépének fő vonásaival;
- ismeri és be tudja mutatni a 19. századi modernizáció gazdasági társadalmi és kulturális hatásait Magyarországon és a világban;
- ismeri a különböző korok hadviselési szokásait, jellemzőit;
- példákat tud felhozni arra, hogy a történelem során miként járultak hozzá a magyarok Európa és a világ kulturális, tudományos és politikai fejlődéséhez;
- ismeri a magyarság, illetve a Kárpát-medence népei együttélésének jellemzőit a középkorban és újkorban, példákat hoz a magyar nemzet és a közép-európai régió népeinek kapcsolatára és együttműködésére;
- valós képet alkotva képes elhelyezni Magyarországot a középkori és újkori európai történelmi folyamatokban.

ISMERETSZERZÉS ÉS FORRÁSHASZNÁLAT

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- képes ismereteket szerezni személyes beszélgetésekből, olvasott és hallott, valamint a különböző médiumok által felkínált szöveges és képi anyagokból;
- kiemel lényeges információkat (kulcsszavakat) elbeszélő vagy leíró szövegekből, illetve rövidebb magyarázó szövegekből, és az ezek alapján megfogalmazott kérdésekre egyszerű válaszokat képes adni;
- megadott szempontok alapján, tanári útmutatás segítségével történelmi információkat gyűjt különböző médiumokból és forrásokból (könyvek, atlaszok, kronológiák, könyvtárak, múzeumok anyagai, filmek; nyomtatott és digitális, vizuális források);
- képes magatartásformák megfigyelésére és jellemzésére;
- megadott szempontok alapján rendszerezi a történelmi információkat;
- felismeri, hogy melyik szöveg, kép, egyszerű ábra kapcsolódik az adott történelmi témához;
- képen, egyszerű ábrán ábrázolt folyamatot, jelenséget saját szavaival le tud írni;
- képes különbséget tenni források között típus és kontextus alapján;
- össze tudja vetni a forrásokban található információkat az ismereteivel;
- meg tudja vizsgálni, hogy a történet szerzője résztvevője vagy kortársa volt-e az eseményeknek;
- egyszerű következtetéseket von le, és véleményt tud alkotni.

TÁJÉKOZÓDÁS IDŐBEN ÉS TÉRBEN

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a nagy történelmi korszakok elnevezését és időhatárait, néhány kiemelten fontos esemény és jelenség időpontját;
- használja az idő tagolására szolgáló kifejezéseket, történelmi eseményre, jelenségre, korszakra való utalással végez időmeghatározást;
- időrendbe tud állítani történelmi eseményeket, képes az idő ábrázolására pl. időszalag segítségével;
- a tanult történelmi eseményeket, jelenségeket, személyeket, képeket hozzá tudja rendelni egy adott történelmi korhoz, régióhoz, államhoz;
- használ különböző történelmi térképeket a fontosabb történelmi események helyszíneinek azonosítására, egyszerű jelenségek leolvasására, vaktérképen való elhelyezésére;
- egyszerű alaprajzokat, modelleket, térképvázlatokat (pl. települések, épületek, csaták) tervez és készít.

SZAKTÁRGYI KOMMUNIKÁCIÓ

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- önállóan képes eseményeket, történeteket elmondani, történelmi személyeket bemutatni, saját véleményét megfogalmazni;
- össze tudja foglalni saját szavaival hosszabb elbeszélő vagy leíró szövegek tartalmát;
- az általa gyűjtött történelmi adatokból, szövegekből rövid tartalmi ismertetőt tud készíteni;
- képes önálló kérdések megfogalmazására a tárgyalt történelmi témával, eseményekkel kapcsolatban;
- képes rövid fogalmazások készítésére egy-egy történetről, történelmi témáról;
- különböző történelmi korszakok, történelmi kérdések tárgyalása során alkalmazza az értelmező és tartalmi kulcsfogalmakat, továbbá használja a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat;
- tud egyszerű vizuális rendezőket kiegészíteni hagyományos vagy digitális módon (táblázatok, ábrák, tablók, rajzok, vázlatok) egy történelmi témáról;
- egyszerű történelmi témáról tanári útmutatás segítségével kiselőadást állít össze és mutat be;
- egyszerű történelmi kérdésekről véleményt tud megfogalmazni, állításait alátámasztja;
- meghallgatja mások véleményét, érveit;
- tanári segítséggel dramatikusan, szerepjáték formájában tud megjeleníteni történelmi eseményeket, jelenségeket, személyiségeket.

TÖRTÉNELMI GONDOLKODÁS

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- adott történetben különbséget tud tenni fikatív és valós, irreális és reális elemek között;
- képes megfigyelni és összehasonlítani a történelemben előforduló különböző emberi magatartásformákat és élethelyzeteket;
- a történelmi eseményekkel és személyekkel kapcsolatban önálló kérdéseket fogalmaz meg;
- feltételezéseket fogalmaz meg történelmi személyek cselekedeteinek mozgatórugóiról, és alátámasztja azokat;
- a történelmi szereplők megnyilvánulásainak szándékot tulajdonít;
- önálló véleményt képes megfogalmazni történelmi szereplőkről, eseményekről;
- felismeri a különböző korokra és régiókra jellemző tárgyakat, alkotásokat, életmódokat, szokásokat, változásokat, képes azokat összehasonlítani egymással, illetve a mai korral;
- példákat hoz a történelmi jelenségekre;

- felismeri, hogy az emberi cselekedet és annak következménye között szoros kapcsolat van.

A tanuló az 5–6. évfolyamon a következő kulcsfogalmakat használja:

Értelmező kulcsfogalmak: történelmi idő, történelmi forrás, ok és következmény, változás és folyamatosság, tény és bizonyíték, történelmi jelentőség.

Tartalmi kulcsfogalmak:

- politikai: politika, állam, államszervezet, államforma, monarchia, köztársaság, egyeduradalom, demokrácia, önkormányzat, jog, törvény, birodalom;
- társadalmi: társadalom, társadalmi csoport, nemzet, népcsoport, életmód;
- gazdasági: gazdaság, pénz, piac, mezőgazdaság, ipar, kereskedelem, adó, önellátás, ártermelés, falu, város;
- eszme- és vallástörténeti: kultúra, művészet, hit, vallás, egyház, világkép.

7–8. évfolyam

Az általános iskola 7–8. évfolyamának történelemtanításánál az életkori sajátosságok figyelembevételével már törekedni kell az események és folyamatok összetettebb bemutatására. A tanuló ekkor már a magasabb szintű, elvontabb fogalmi gondolkodásra is képessé válik, ezért a képszerűség és a történettanításon alapuló történelemtanítás elvének alkalmazása mellett megkezdődik az elemző jellegű feldolgozás: összetett okok és következmények feltárása, az egyes történelmi jelenségek és folyamatok több szempontú értelmezése. A tevékenységalapú tanulásnak továbbra is meghatározó szerepe van, ezért a kerettantervi beosztás időt hagy és lehetőséget teremt a műveltető történelemtanulásra, az ismeretek szélesebb körű alkalmazására, a kooperatív technikák előtérbe helyezésére, a sokoldalú kompetenciafejlesztésre, amelyek már a középiskolai történelem tanulmányokra, követelményekre való felkészítést is kell, hogy szolgálják.

Mivel a 7–8. évfolyamra a tanuló formálódó absztrakt gondolkodása a jellemző, ez megengedi, hogy a tananyag alapvetően kronologikus elrendezésű legyen, ami a legalkalmasabb a mai világot meghatározó 19–20. századi folyamatok értelmezésére. Az egyetemes és a magyar történeti témák vegyesen, korszakokhoz köthető témakörökbe rendezve jelennek meg. Kisebb mértékben, de továbbra is jellemző, hogy a tanterv az általános jelenségeket a magyar történelem példáin keresztül dolgozza fel. Az eseménytörténetet két tematikus és négy szintetizáló témakör egészíti ki. Utóbbiak hosszsmetszeti jellegűek: a demográfia, a demokrácia, az egyes kiemelt régiók történetét, valamint a nemzeti kultúránk és történelmünk eredményeit tekintik át a kezdetektől napjainkig. Legfőbb céljuk a négy év alatt tanultak áttekintése, illetve ezeknek a témáknak magasabb szintű, integráló, szintetizáló értelmezése.

FEJLESZTÉSI TERÜLETEKHEZ KAPCSOLÓDÓ TANULÁSI EREDMÉNYEK (ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEK)

TÖRTÉNELMI ISMERETEK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

- be tudja mutatni a különböző korok életmódjának és kultúrájának főbb vonásait és az egyes történelmi korszakokban élt emberek életét befolyásoló tényezőket;
- ismeri az újkori és jelenkori magyar történelem kiemelkedő alakjait, cselekedeteiket, illetve szerepüket a magyar nemzet történetében;
- fel tudja idézni az újkori és jelenkori magyar történelem legfontosabb eseményeit, jelenségeit, folyamatait, és fordulópontjait a 1849-től napjainkig;
- képes felidézni a magyar nemzet honvédő és szabadságharcait, példákat hoz a hazaszeretetről, önfeláldozásról és hősiességről megnyilvánulásaira;
- tisztában van a 19. és 20. század fontosabb politikai eszméivel és azok hatásaival;

- ismeri és be tudja mutatni a 19. és 20. századi modernizáció gazdasági társadalmi és kulturális hatásait Magyarországon és a világban;
- ismeri az első és a második világháború legfontosabb eseményeit, jellemzőit, valamint napjainkra is hatással bíró következményeit;
- fel tudja idézni az első és második világháború borzalmait, érveket tud felsorakoztatni a békére való törekvés mellett;
- ismeri a nemzetiszocialista és a kommunista diktatúrák főbb jellemzőit, az emberiség ellen elkövetett bűneiket, ellentmondásait és ezek következményeit, továbbá a velük szembeni ellenállás példáit;
- felismeri a különbségeket a demokratikus és a diktatórikus berendezkedések között, érvel a demokrácia értékei mellett;
- példákat tud felhozni arra, hogy a történelem során miként járultak hozzá a magyarok Európa és a világ kulturális, tudományos és politikai fejlődéséhez;
- ismeri a magyarság, illetve a Kárpát-medence népei együttélésének jellemzőit néhány történelmi korszakban, beleértve a határon kívüli magyarság sorsát, megmaradásáért folytatott küzdelmét, példákat hoz a magyar nemzet és a közép-európai régió népeinek kapcsolatára és együttműködésére;
- valós képet alkotva képes elhelyezni Magyarországot az újkorban és jelenkorban az európai történelmi folyamatokban, valamint napjaink globális folyamataiban;
- ismeri hazája államszervezetét.

ISMERETSZERZÉS ÉS FORRÁSHASZNÁLAT

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- képes ismereteket szerezni személyes beszélgetésekből, tárgyak, épületek megfigyeléséből, olvasott és hallott, valamint a különböző médiumok által felkínált szöveges és képi anyagokból;
- kiemel lényeges információkat (kulcsszavakat, tételmondatokat) elbeszélő vagy leíró, illetve rövidebb magyarázó írott és hallott szövegekből és az ezek alapján megfogalmazott kérdésekre egyszerű válaszokat adni;
- megadott szempontok alapján, tanári útmutatás segítségével történelmi információkat gyűjt különböző médiumokból és forrásokból (könyvek, atlaszok, kronológiák, könyvtárak, múzeumok, médiatárak, filmek; nyomtatott és digitális, szöveges és vizuális források);
- képes élethelyzetek, magatartásformák megfigyelésére és értelmezésére;
- megadott szempontok alapján tudja értelmezni és rendszerezni a történelmi információkat;
- felismeri, hogy melyik szöveg, kép, egyszerű ábra, grafikon vagy diagram kapcsolódik az adott történelmi témához;
- képen, egyszerű ábrán, grafikonon, diagramon ábrázolt folyamatot, jelenséget saját szavaival le tud írni;
- képes egyszerű esetekben forráskritikát végezni, valamint különbséget tenni források között típus és szövegösszefüggés alapján;
- össze tudja vetni a forrásokban található információkat az ismereteivel, párhuzamot tud vonni különböző típusú (pl. szöveges és képi) történelmi források tartalma között;
- meg tudja vizsgálni, hogy a történet szerzője résztvevője vagy kortársa volt-e az eseményeknek;
- egyszerű következtetéseket von le, és véleményt tud alkotni különböző források hitelességéről és releváns voltáról;

TÁJÉKOZÓDÁS IDŐBEN ÉS TÉRBEN

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a nagy történelmi korszakok elnevezését és időhatárait, néhány kiemelten fontos esemény, jelenség és történelmi folyamat időpontját;
- biztonsággal használja az idő tagolására szolgáló kifejezéseket, történelmi eseményre, jelenségre, folyamatra, korszakra való utalással végez időmeghatározást;
- ismeretei segítségével időrendbe tud állítani történelmi eseményeket, képes az idő ábrázolására pl. időszalag segítségével;
- a tanult történelmi eseményeket, jelenségeket, személyeket, ikonikus szimbólumokat, tárgyakat, képeket hozzá tudja rendelni egy adott történelmi korhoz, régióhoz, államhoz;
- biztonsággal használ különböző történelmi térképeket a fontosabb történelmi események helyszíneinek azonosítására, egyszerű jelenségek, folyamatok leolvasására, értelmezésére, vaktérképen való elhelyezésére;
- egyszerű alaprajzokat, modelleket, térképvázlatokat (pl. települések, épületek, csaták) tervez és készít.

SZAKTÁRGYI KOMMUNIKÁCIÓ

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- önállóan, folyamatos beszéddel képes eseményeket, történeteket elmondani, történelmi személyeket bemutatni, saját véleményét megfogalmazni;
- össze tudja foglalni saját szavaival hosszabb elbeszélő vagy leíró, valamint rövidebb magyarázó szövegek tartalmát;
- az általa gyűjtött történelmi adatokból, szövegekből rövid tartalmi ismertetőt tud készíteni;
- képes önálló kérdések megfogalmazására a tárgyalt történelmi témával, eseményekkel, folyamatokkal, kapcsolatban;
- képes rövid fogalmazások készítésére egy-egy történetről, történelmi témáról;
- különböző történelmi korszakok, történelmi és társadalmi kérdések tárgyalása során szakszerűen alkalmazza az értelmező és tartalmi kulcsfogalmakat, továbbá használja a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat;
- tud egyszerű vizuális rendezőket készíteni és kiegészíteni hagyományos vagy digitális módon (táblázatok, ábrák, tabló, rajzok, vázlatok) egy történelmi témáról;
- egyszerű történelmi témáról tanári útmutatás segítségével kiselőadást és digitális prezentációt állít össze és mutat be önállóan;
- egyszerű történelmi kérdésekről önálló, tárgyilagos véleményt tud megfogalmazni, állításait alátámasztja;
- meghallgatja és megérti - adott esetben elfogadja - mások véleményét, érveit;
- tanári segítséggel dramatikusan, szerepjáték formájában tud megjeleníteni történelmi eseményeket, jelenségeket, személyiségeket.

TÖRTÉNELMI GONDOLKODÁS

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- adott történetben különbséget tud tenni fikatív és valós, irreális és reális elemek között;
- képes megfigyelni, értelmezni és összehasonlítani a történelemben előforduló különböző emberi magatartásformákat és élethelyzeteket;
- a történelmi eseményekkel, folyamatokkal és személyekkel kapcsolatban önálló kérdéseket fogalmaz meg;
- feltételezéseket fogalmaz meg történelmi személyek cselekedeteinek mozgatórugóiról, és adatokkal, érvekkel alátámasztja azokat;
- a történelmi szereplők megnyilvánulásainak szándékot tulajdonít, álláspontjukat azonosítja;
- önálló véleményt képes megfogalmazni történelmi szereplőkről, eseményekről, folyamatokról;

- felismeri és értékeli a különböző korokra és régiókra jellemző tárgyakat, alkotásokat, életmódokat, szokásokat, változásokat, képes azokat összehasonlítani egymással, illetve a mai korral;
- társadalmi és erkölcsi problémákat azonosít adott történetek, történelmi események, különböző korok szokásai alapján;
- példákat hoz a történelmi jelenségekre, folyamatokra;
- feltételezéseket fogalmaz meg néhány fontos történelmi esemény és folyamat feltételeiről, okairól és következményeiről, és tényekkel alátámasztja azokat;
- több szempontból képes megkülönböztetni a történelmi jelenségek és események okait és következményeit (pl. hosszú vagy rövid távú, gazdasági, társadalmi vagy politikai);
- felismeri, hogy az emberi cselekedet és annak következménye között szoros kapcsolat van.

A tanuló az 7–8. évfolyamon a következő kulcsfogalmakat használja:

Értelmező kulcsfogalmak: történelmi idő, történelmi forrás, ok és következmény, változás és folyamatosság, tény és bizonyíték, történelmi jelentőség, értelmezés, történelmi nézőpont.

Tartalmi kulcsfogalmak:

- politikai: politika, állam, államszervezet, államforma, monarchia, köztársaság, egyeduralkodó, demokrácia, önkormányzat, jog, törvény, birodalom;
- társadalmi: társadalom, társadalmi csoport/réteg, nemzet, népcsoport, életmód;
- gazdasági: gazdaság, pénz, piac, mezőgazdaság, ipar, kereskedelem, adó, önellátás, ártermelés, falu, város;
- eszme- és vallástörténeti: kultúra, művészet, hit, vallás, egyház, világkép.

Témák

5. évfolyam

Az ókori Egyiptom világa

Az ókori Hellász öröksége

Az ókori Róma öröksége

A görög-római hadviselés

Képek a népvándorlás korából

Az Ószövetség népe

Jézus élete, tanításai és a kereszténység

Élet a várban – egy magyar vár (pl. Visegrád) és uradalom bemutatásával

Élet a kolostorban – egy magyar kolostor (pl. Pannonhalma) bemutatásával

Élet a középkori városban – egy magyar város (pl. Buda) bemutatásával

A keresztes lovagok világa

Történetek a magyarok eredetéről

Honfoglalás és kalandozások

Szent István és a magyar állam

Árpád-házi királyportrék

Árpád-kori szentek

Árpád-kori győztes harcok és csaták

Magyarország koronázási jelvényei

6. évfolyam

Magyar királyportrék a 14–15. századból

Hunyadi János, a törökverő

Hunyadi Mátyás, a reneszánsz uralkodó

A földrajzi felfedezések

Korai kapitalizmus

A vallási megújulás

Az új világkép kialakulása

A török háborúk hősei

Bocskai, Bethlen és Zrínyi

II. Rákóczi Ferenc és szabadságharca

Mária Terézia

Élet a török hódoltság kori Magyarországon – egy konkrét település (pl. Debrecen vagy Kecskemét) bemutatásával

Élet a 18. századi Magyarországon – egy konkrét település (pl. Temesvár) bemutatásával

Ipari forradalom

Társadalmi-politikai forradalom

A reformkor

A forradalom

Képek a szabadságharc

történetéből

A kiegyezés

7. évfolyam

A nemzeti eszme és a birodalmak kora

Politikai eszmék: liberalizmus, konzervativizmus, szocializmus

A modernizálódó Magyarország

A millenniumi Magyarország

Az első világháború, Magyarország a háborúban

Magyarország 1918–1919-ben

A trianoni békediktátum

A kommunista Szovjetunió

A nemzetiszocialista Németország

A politika irányai

Gazdasági, társadalmi és kulturális fejlődés

Háború földön, tengeren és levegőben.

Magyarország a világháború idején

A háború borzalmai

A holokauszt

A hidegháború

A Nyugat

A kommunista diktatúra kiépítése Magyarországon

A Rákosi-diktatúra

Deportálások „békeidőben”

8. évfolyam

Az 1956-os forradalom és szabadságharc

A kádári diktatúra

Élet a Kádár-rendszerben

A kétpólusú világ megszűnése és a rendszerváltoztatás Magyarországon

Magyarország a rendszerváltoztatás után

A határon túli magyarok

A magyarországi nemzetiségek a 19. századtól napjainkig

A hagyományos/ agrártársadalmak

A modern/ipari társadalmak

A modern demokrácia gyökerei

A modern magyar állam

Magyarország és az Európa Unió

Közép-Európa

Az Amerikai Egyesült Államok

India
Kína
A Közel-Kelet
Lábnymaink a nagyvilágban
A magyar megmaradás kérdései

Vizuális kultúra

5-6. évfolyam

I.Témakör:

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- látványok, vizuális jelenségek, alkotások lényeges, egyedi jellemzőit kiemeli, bemutatja;
- alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat;
- látványok, képek részeinek, részleteinek alapján elképzei a látvány egészét, fogalmi és vizuális eszközökkel bemutatja és megjeleníti, rekonstruálja azt;
- szöveges vagy egyszerű képi inspiráció alapján elképzei és megjeleníti a látványt, egyénileg és csoportmunkában is;
- a látványokkal kapcsolatos objektív és szubjektív észrevételeket pontosan szétválasztja;
- különböző érzetek kapcsán belső képeinek, képzeiteinek megfigyelésével tapasztalatait vizuálisan megjeleníti;
- különböző művészettörténeti korokban, stílusokban készült alkotásokat, építményeket összehasonlít, megkülönböztet és összekapcsol más jelenségekkel, fogalmakkal, alkotásokkal, melyek segítségével alkotótevékenysége során újrafogalmazza a látványt.

Fogalmak

klasszikus, modern, kortárs vizuális művészet, objektív, szubjektív, művészettörténeti korok, stílus

II.Témakör:

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- látványok, vizuális jelenségek, alkotások lényeges, egyedi jellemzőit kiemeli, bemutatja;
- alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat;
- adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
- felismeri az egyes témakörök szemléltetésére használt műalkotásokat, alkotókat, az ajánlott képanyag alapján;
- különböző érzetek kapcsán belső képeinek, képzeiteinek megfigyelésével tapasztalatait vizuálisan megjeleníti;
- szöveges vagy egyszerű képi inspiráció alapján elképzei és megjeleníti a látványt, egyénileg és csoportmunkában is;
- megfigyeléseit, tapasztalatait, gondolatait vizuálisan rögzíti, mások számára érthető vázlatot készít;
- adott tartalmi keretek figyelembevételével karaktereket, tereket, tárgyakat, helyzeteket, történeteket részletesen elképzei, fogalmi és vizuális eszközökkel bemutat és megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is;

- a valóság vagy a vizuális alkotások, illetve azok elemei által felidézett asszociatív módon generált képeket, történeteket szövegesen megfogalmaz, vizuálisan megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is;
- nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazza

Fogalmak

vizuális élmény, hatás, asszociáció, karakter, figuratív-nonfiguratív megjelenítés

III.témakör

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
- a vizuális problémák vizsgálata során összegyűjtött információkat, gondolatokat különböző szempontok szerint rendez és összehasonlít, a tapasztalatait különböző helyzetekben a megoldás érdekében felhasználja;
- vizuális megjelenések, képek, mozgóképek, médiaszövegek vizsgálata, összehasonlítása során feltárt következtetéseit megfogalmazza, és alkotó tevékenységében felhasználja, egyénileg és csoportmunkában is;
- látványok, képek, médiaszövegek, történetek, szituációk feldolgozása kapcsán személyes módon kifejezi, megjeleníti felszínre kerülő érzéseit, gondolatait, asszociációit;
- vizuális megjelenítés során egyénileg és csoportmunkában is használja a kiemelés, figyelemirányítás, egyensúlyteremtés vizuális eszközeit

Fogalmak

vizuális kifejezési eszközök, médium, kiemelés, figyelemirányítás, kompozíció, képkivágás, nézőpont

IV.Témakör

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
- a vizuális problémák vizsgálata során összegyűjtött információkat, gondolatokat különböző szempontok szerint rendez és összehasonlít, a tapasztalatait különböző helyzetekben a megoldás érdekében felhasználja;
- vizuális megjelenések, képek, mozgóképek, médiaszövegek vizsgálata, összehasonlítása során feltárt következtetéseit megfogalmazza, és alkotó tevékenységében felhasználja, egyénileg és csoportmunkában is;
- látványok, képek, médiaszövegek, történetek, szituációk feldolgozása kapcsán személyes módon kifejezi, megjeleníti felszínre kerülő érzéseit, gondolatait, asszociációit;
vizuális megjelenítés során egyénileg és csoportmunkában is használja a kiemelés, figyelemirányítás, egyensúlyteremtés vizuális eszközeit.

Fogalmak

vizuális kifejezési eszközök, médium, kiemelés, figyelemirányítás, kompozíció, képkivágás, nézőpont

V.Témakör

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a valóság vagy a vizuális alkotások, illetve azok elemei által felidézett asszociatív módon generált képeket, történeteket szövegesen megfogalmaz, vizuálisan megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is;
 - vizuális megjelenések, képek, mozgóképek, médiaszövegek vizsgálata, összehasonlítása során feltárt következtetéseit megfogalmazza, és alkotó tevékenységében felhasználja, egyénileg és csoportmunkában is;
 - felismeri az egyes témakörök szemléltetésére használt műalkotásokat, alkotókat, az ajánlott képanyag alapján;
 - adott cél szempontok figyelembevételével térbeli, időbeli viszonyokat, változásokat, eseményeket, történeteket rögzít, megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is;
 - adott témát, időbeli, térbeli folyamatokat, történeteket közvetít újabb médiumok képzési formáinak segítségével egyénileg vagy csoportmunkában is;
 - nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazza
- Fogalmak**
- tér, nézőpont, képkivágás, rövidülés, fókuszpont, horizont, időbeli változás vizuális megjelenítései, folyamatábra, képregény/storyboard

VI.Témakör

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- látványok, vizuális jelenségek, alkotások lényeges, egyedi jellemzőit kiemeli, bemutatja;
- alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat;
- adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
- különböző korok és kultúrák szimbólumai és motívumai közül adott cél érdekében gyűjtést végez, és alkotó tevékenységében felhasználja a gyűjtés eredményeit;
- különböző művészettörténeti korokban, stílusokban készült alkotásokat, építményeket összehasonlít, megkülönböztet és összekapcsol más jelenségekkel, fogalmakkal, alkotásokkal, melyek segítségével alkotótevékenysége során újfogalmazza a látványt;
- adott koncepció figyelembevételével, tudatos anyag- és eszközhasználattal tárgyakat, tereket tervez és hoz létre, egyénileg vagy csoportmunkában is;
- adott téma vizuális feldolgozása érdekében problémákat vet fel, megoldási lehetőségeket talál, javasol, a probléma megoldása érdekében kísérletezik;
- nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál
- felismeri az egyes témakörök szemléltetésére használt műalkotásokat, alkotókat, az ajánlott képanyag alapján.

Fogalmak:környezettudatosság, tervezés, rendeltetés, tárgy/építmény nézetei

7–8. évfolyam

I.Témakör: Vizuális művészeti jelenségek – Személyes vizuális tapasztalat és reflexió

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat;

- adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
- elvont fogalmakat, művészeti tartalmakat belső képek összekapcsolásával bemutat, magyaráz és különböző vizuális eszközökkel megjelenít;
- a vizuális problémák vizsgálata során összegyűjtött információkat, gondolatokat különböző szempontok szerint rendez és összehasonlít, a tapasztalatait különböző helyzetekben a megoldás érdekében felhasználja;
- látványok, képek, médiaszövegek, történetek, szituációk feldolgozása kapcsán személyes módon kifejezi, megjeleníti felszínre kerülő érzéseit, gondolatait, asszociációit;
- nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál.

Fogalmak

- vizuális átírás, kiemelés eszközei, fény- és színhatás, kontraszt, szíkontraszt, enteriőr

II.Témakör: Médiumok sajátosságai – Médiumok jellemző kifejezőeszközei

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
- vizuális megjelenések, képek, mozgóképek, médiaszövegek vizsgálata, összehasonlítása során feltárt következtetéseit megfogalmazza, és alkotó tevékenységében felhasználja, egyénileg és csoportmunkában is;
- látványok, képek, médiaszövegek, történetek, szituációk feldolgozása kapcsán személyes módon kifejezi, megjeleníti felszínre kerülő érzéseit, gondolatait, asszociációit;
- vizuális megjelenítés során egyénileg és csoportmunkában is használja a kiemelés, figyelemirányítás, egyensúlyteremtés vizuális eszközeit.

Fogalmak

- címrend, tipográfia, illusztráció, képaláírás, link, banner, kameraállás, kameramozgás

III:Témakör: Időbeli és térbeli viszonyok – Tér és idő vizuális megjelenítésének lehetőségei

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a valóság vagy a vizuális alkotások, illetve azok elemei által felidézett asszociatív módon generált képeket, történeteket szövegesen megfogalmaz, vizuálisan megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is;
- vizuális megjelenések, képek, mozgóképek, médiaszövegek vizsgálata, összehasonlítása során feltárt következtetéseit megfogalmazza, és alkotó tevékenységében felhasználja, egyénileg és csoportmunkában is;
- a helyzetek, történetek ábrázolása, dokumentálása során felhasználja a kép és szöveg, a kép és hang viszonyában rejlő lehetőségeket, egyénileg vagy csoportmunkában is;
- adott témát, időbeli, térbeli folyamatokat, történéseket közvetít újabb médiumok képírási formáinak segítségével egyénileg vagy csoportmunkában is;

- nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál.

Fogalmak

- állókép, mozgókép, képes forgatókönyv, fázis, perspektíva, axonometria

IV.Témakör: Vizuális információ és befolyásolás – Kép és szöveg üzenete

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
- a valóság vagy a vizuális alkotások, illetve azok elemei által felidézett asszociatív módon generált képeket, történeteket szövegesen megfogalmaz, vizuálisan megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is;
- vizuális megjelenítés során használja a kiemelés, figyelemirányítás, egyensúlyteremtés vizuális eszközeit, egyénileg és csoportmunkában is;
- a helyzetek, történetek ábrázolása, dokumentálása során felhasználja a kép és szöveg, a kép és hang viszonyában rejlő lehetőségeket, egyénileg vagy csoportmunkában is;
- nem vizuális információkat (pl. számszerű adat, absztrakt fogalom) különböző célok (pl. tudományos, gazdasági, turisztikai) érdekében vizuális, képi üzenetté alakít;
- gondolatait, terveit, észrevételeit, véleményét változatos vizuális eszközök segítségével prezentálja.

Fogalmak

- verbális és vizuális kommunikáció, közlési szándék, figyelemirányítás, kiemelés, sűrités

V. Témakör: Környezet: Technológia és hagyomány – Hagyomány, design, divat

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- látványt, vizuális jelenségeket, műalkotásokat önállóan is pontosan, részletgazdagon szövegesen jellemez, bemutat;
- alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat;
- adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
- különböző művészettörténeti korokban, stílusokban készült alkotásokat, építményeket összehasonlít, megkülönböztet és összekapcsol más jelenségekkel, fogalmakkal, alkotásokkal, melyek segítségével alkotótevékenysége során újrafogalmazza a látványt;
- különböző korok és kultúrák szimbólumai és motívumai közül adott cél érdekében gyűjtést végez, és alkotó tevékenységében felhasználja a gyűjtés eredményeit;
- adott koncepció figyelembevételével, tudatos anyag- és eszközhasználattal tárgyakat, tereket tervez és hoz létre, egyénileg vagy csoportmunkában is;
- gondolatait, terveit, észrevételeit, véleményét változatos vizuális eszközök segítségével prezentálja;
- adott téma vizuális feldolgozása érdekében problémákat vet fel, megoldási lehetőségeket talál, javasol, a probléma megoldása érdekében kísérletezik;
- nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál.

Fogalmak

- metszetrajz, vetületi ábrázolás, nézetek, tudatos anyaghasználat, divat, személyes stílus

VI.Témakör: Környezet: Technológia és hagyomány – Tárgyak, terek, funkció

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- különböző korok és kultúrák szimbólumai és motívumai közül adott cél érdekében gyűjtést végez, és alkotó tevékenységében felhasználja a gyűjtés eredményeit;
- alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat;
- adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
- adott koncepció figyelembevételével, tudatos anyag- és eszközhasználattal tárgyakat, tereket tervez és hoz létre, egyénileg vagy csoportmunkában is;
- adott téma vizuális feldolgozása érdekében problémákat vet fel, megoldási lehetőségeket talál, javasol, a probléma megoldása érdekében kísérletezik;
- nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál.

Fogalmak

építészeti elem, lépték, designgondolkodás, ergonómia, forma és funkció összefüggése